

Catalogació descriptiva

Aplicació de les *AACR2 98* i control
autoritatiu dels encapçalaments
bibliogràfics

Jesús Gascón García

P08/09048/00899

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

Índex

Introducció	7
Objectius	8
1. Les Anglo-American cataloguing rules, second edition, 1998 revision (AACR2 98)	9
1.1. AACR2, AACR2r, AACR2 98... l'evolució d'un codi.	9
1.1.1. La revisió de 1988.	11
1.1.2. La revisió de 1998.	12
1.1.3. Les AACR2 a Catalunya	12
1.2. Importància de les AACR2.	13
1.3. Crítiques a les AACR2: cap a les AACR3?	15
1.4. Les interpretacions de la Library of Congress	16
2. Principis i estructura de les AACR2 98	18
2.1. Principis bàsics.	18
2.2. Estructura.	18
2.2.1. El capítol 0	18
2.2.2. Estructura de la primera part	19
2.2.3. Estructura de la segona part.	21
2.2.4. Apèndixs.	22
2.3. L'ús de les AACR2 (o de qualsevol codi)	22
3. Descripció	24
3.1. Regles generals	24
3.1.1. Fonts d'informació.	24
3.1.2. Transcripció dels elements.	28
3.1.3. Nivells de detall	29
3.1.4. Puntuació	30
3.2. Zona del títol i la menció de responsabilitat.	30
3.2.1. Dades que es poden anotar en la descripció	31
3.2.2. Font prescrita d'informació	33
3.2.3. Descripció.	33
3.3. Zona de l'edició	37
3.3.1. Elements.	37
3.3.2. Fonts.	38
3.3.3. Descripció.	38
3.4. Zona de les dades específiques de material (o tipus de publicació)	39
3.4.1. Fonts prescrites d'informació.	39
3.4.2. Material cartogràfic: zona de les dades matemàtiques	39

3.4.3. Música: zona de la menció de presentació musical	40
3.4.4. Fitxers informàtics: zona de característiques del fitxer	40
3.4.5. Publicacions en sèrie: zona de la designació numèrica i/o alfabètica, cronològica o d'un altre tipus	41
3.4.6. Microformes	42
3.5. Zona de la publicació, la distribució, etc.	42
3.5.1. Elements	43
3.5.2. Fonts	44
3.5.3. Descripció	44
3.6. Zona de la descripció física	46
3.6.1. Fonts	47
3.6.2. Descripció	47
3.7. Zona de la col·lecció	49
3.7.1. Fonts	49
3.7.2. Descripció	49
3.8. Zona de les notes	50
3.8.1. Descripció	50
3.9. Zona del número normalitzat (o alternatiu) o dels termes de disponibilitat	51
3.10. Catalogació de monografies amb més d'una part física	52
3.11. Documents multimèdia	53
4. Accés: tria i control dels punts d'accés.	55
4.1. Principis per a la tria de l'entrada principal	56
4.1.1. Obres de responsabilitat individual	56
4.1.2. Responsabilitat múltiple	56
4.1.3. Responsabilitat d'una entitat	59
4.1.4. Encapçalament principal pel títol	60
4.2. Entrades secundàries	62
5. Accés: forma dels punts d'accés i control autoritatiu	64
5.1. Fonts	65
5.2. Noms de persona	66
5.2.1. Tria del nom	66
5.2.2. Pseudònims	67
5.2.3. Tria de la forma del nom	71
5.2.4. Tria de l'element d'entrada	71
5.2.5. Addicions als noms	73
5.2.6. Control autoritatiu dels noms de persona	74
5.3. Noms de lloc	76
5.3.1. Llengua	76
5.3.2. Qualificadors de lloc	76
5.3.3. Control autoritatiu	77
5.4. Noms d'entitat	78
5.4.1. Tria del nom: noms diferents i successius en el temps	78
5.4.2. Tria de la forma: variants del nom en un mateix moment	79

5.4.3. Llengua del nom de l'entitat	79
5.4.4. Modificacions en la forma del nom de l'entitat	80
5.4.5. Tria de l'element d'entrada	81
5.4.6. Control autoritatiu	86
5.5. Títols uniformes	88
5.5.1. Norma general	88
5.5.2. Títols individuals	89
5.5.3. Manifestacions amb més d'una obra	90
5.5.4. Casos particulars	91
5.5.5. Control autoritatiu	92
Resum	94
Activitats	95
Exercicis d'autoavaluació	95
Solucionari	97
Glossari	98
Bibliografia	100

Introducció

El segon mòdul de l'assignatura presenta un codi catalogràfic concret, les *Anglo-American cataloguing rules, 2nd edition, 1998 revision*. Després d'haver vist en el primer mòdul els principis generals de la catalogació, ara explicarem com s'ha de dur a terme seguint unes regles concretes.

Ara bé, el codi s'explica per si mateix: les regles ja diuen com s'han de fer servir. El mòdul no ha de consistir, per tant, en una mera repetició de les regles –que d'altra banda tenen una extensió considerable– ni a comentar-les una per una.

El plantejament és treballar el mòdul juntament amb les regles. De fet, l'objectiu de l'assignatura és donar uns elements bàsics sobre la matèria, que permetin que, al final del curs, l'estudiant sàpiga manejar el codi i trobar les solucions per ell mateix. No es tracta tant de ser capaç de catalogar documents com ho pot fer un bibliotecari –que ha estudiat durant tres cursos per a fer-ho–, sinó de saber on ha d'acudir a buscar solucions si ho ha de fer. Per tal d'aconseguir això, l'única manera és familiaritzar-se amb les regles i fer-les servir, ja en la seva edició completa, ja en l'edició abreujada de Michael Gorman.

El començament d'aquest segon mòdul enllaça amb el final del primer: segueix la història del codi allà on es va quedar, comentant les diferents edicions que ha tingut. Després s'expliquen els principis bàsics, ja esmentats en el primer mòdul, i l'estructura del codi.

A continuació es comenten les regles generals bàsiques del codi fent servir exemples il·lustratius. Aquests exemples es troben en la web: en aquesta hi ha els registres bibliogràfics corresponents als documents i, en alguns casos, les parts dels documents, digitalitzades, que han servit de font d'informació per a la descripció. Des de la part impresa es fan remissions als exemples i les regles corresponents. Es relacionen així tres documents diferents: la part impresa del mòdul amb un comentari genèric a les regles, les mateixes regles en la seva edició completa i la web amb els exemples que il·lustren les regles.

Després de les regles corresponents a la descripció, es passa a les regles referides a la forma dels punts d'accés. En aquesta part del mòdul exposem com fer el control autoritatiu els principis del qual s'han comentat en el primer mòdul. A més de la tria i la forma dels punts d'accés, s'expliquen, com a part important d'aquest control autoritatiu, quins tipus de referència s'han de donar a un registre d'autoritat i, per tant, quines referències podrà veure un usuari del catàleg. Per a il·lustrar-ho, es donen exemples de registres autoritatius de diferents tipus.

Objectius

1. Conèixer, per tal de poder-les aplicar, les regles que es fan servir en l'elaboració dels registres bibliogràfics d'un catàleg.
2. Tenir prou elements per a entendre com es cataloga un document i per a interpretar un registre bibliogràfic.
3. Conèixer l'estructura i funcionament dels codis normatius, concretament de les *AACR2r*.
4. Conèixer les tasques que es desenvolupen en els processos de control autoritatiu dels encapçalaments.
5. Tenir els elements per a entendre, fer servir i construir els registres d'autoritat d'un catàleg i les referències que generen.

1. Les *Anglo-American cataloguing rules, second edition, 1998 revision (AACR2 98)*

1.1. AACR2, AACR2r, AACR2 98... l'evolució d'un codi

Les *Anglo-American cataloguing rules, second edition* (a partir d'ara AACR2) són, en paraules de Michael Gorman:

L'estàndard bibliogràfic més palesament mal anomenat en la història.

M. Gorman; P. Oddy. "The Anglo-American cataloguing rules, second edition: their history and principles". *The principles and future of AACR* (pàg. 158).

Publicades el 1978, com a fruit de l'adaptació del codi catalogràfic precedent –les *Anglo-American cataloguing rules* de 1967– a l'estructura descriptiva de les ISBD, van prendre el títol d'aquest codi preexistent i es van presentar com una segona edició d'aquestes, tot i el canvi radical que representaven en la seva estructura i els seus continguts. Hi havia una voluntat expressa de continuïtat:

aquestes són encara les *Anglo-American cataloguing rules*, amb els mateixos principis i objectius fonamentals de la primera edició, i basades fermament en els assoliments dels qui crearen l'obra, publicada per primera vegada el 1967.

Voluntat "diplomàtica" de no trencar amb el codi anterior, que volia evitar l'oposició que podria desvetllar un nou canvi de codi en la comunitat bibliotecària. Tot plegat, però, sembla haver restat importància al caràcter de fita del nou codi i ha deixat a l'ombra, potser, una tasca important per part dels seus editors i el comitè que hi va treballar.

Des del moment de l'aparició de l'edició de 1967, la Library Association i l'American Library Association van treballar conjuntament per tal d'anar revisant les regles i solucionar així els problemes que es trobaven en la seva aplicació. A les reunions assistien representacions de la Library of Congress i la Canadian Library Association. El 1974, però, es va acordar un nou procediment de revisió i es va proposar una nova edició de les AACR.

En aquest canvi van influir diferents factors:

- la decisió de la Library of Congress d'aplicar totalment les regles que fins llavors havia intentat fer conèixer amb les aplicades anteriorment al seu catàleg;
- l'International Meeting of Cataloguing Experts de 1969, a Copenhaguen, i l'inici del programa ISBD, amb la publicació, el 1971, de l'edició preliminar de la ISBD(M);
- la decisió de la British Library, la Library of Congress, la National Library of Canada i altres centres de treballar conjuntament, cooperant en l'intercanvi de registres bibliogràfics.

L'acord, entre representants de les associacions professionals de bibliotecaris i les biblioteques nacionals del Regne Unit, els Estats Units i el Canadà tenia com a objectius:

Anglo-American cataloguing rules (1978).

2nd ed. Prepared by the American Library Association, the British Library, the Canadian Committee on Cataloguing, the Library Association, the Library of Congress. Michael Gorman and Paul W. Winkler editors. Chicago: American Library Association, 1978.

Dues obres?

Si apliquéssim els criteris que les mateixes AACR2 fan servir per a considerar quan una obra modificada constitueix una nova obra o una de les seves expressions –tal com es va comentar al punt 4.5.1 2) del mòdul– veuríem que, clarament, ens trobem amb un cas de dues **obres** diferents. En cap cas, la "segona edició" és, com aquesta menció indica, una manifestació de l'obra publicada al 1967.

- 1) Harmonitzar dels textos britànic i nord-americà de 1967 en un de sol.
- 2) Incorporar a la nova edició les esmenes i canvis aprovats des de llavors.
- 3) Considerar altres esmenes que s'estaven discutint al si de les associacions esmentades i d'altres comitès nacionals de països usuaris del codi.
- 4) Fomentar la difusió del codi en altres llocs i contribuir a desenvolupar un codi de catalogació d'abast autènticament internacional.

Les directrius marcades per a la revisió van ser:

- 1) Mantenir la conformitat amb els principis de París de 1961.
- 2) Tenir en compte l'aplicació de la informàtica als processos catalogràfics.
- 3) Prendre com a base de la descripció bibliogràfica de monografies la ISBD(M) i normalitzar la descripció d'altres tipus de material.
- 4) Tractar els materials no-llibre d'acord amb les regles de la Canadian Library Association, la Library Association i l'Association for Educational Communications and Technology.

La nova edició assoleix aquestes últimes directrius presentant, per primera vegada en un codi de catalogació, una estructura integrada i uniforme per a la descripció de qualsevol tipus de material que facilitava el seu processament informàtic. Aquesta estructura era la de la ISBD.

Com que únicament s'havia publicat la ISBD(M) i els esborranys de les altres ISBD en què s'estava treballant presentaven poca relació els uns amb els altres, el Joint Steering Committee for Revision of AACR va proposar la Committee of Cataloguing de l'IFLA desenvolupar conjuntament una estructura general que servís per a la descripció de qualsevol tipus de material i a la qual s'adequarien tant les ISBD com les AACR. S'aconseguiria, així, la uniformitat desitjada entre els dos estàndards i, al seu torn, dins cada un d'aquests, entre totes les seves parts.

Aquest va ser l'origen de la **ISBD(G)**, editada el 1977. El desenvolupament d'aquesta estructura general es va encarregar a Michael Gorman, que també era coeditor científic de la nova edició de les AACR.

El treball conjunt entre el JSCAACR i l'IFLA i l'harmonització d'AACR2 i la ISBD(G) ha significat un pas fonamental envers el control bibliogràfic universal.

Els comitès de cada un dels països participants van emprendre un procés de recollida de propostes de revisió entre grups i organitzacions professionals. També es van considerar propostes provinents d'altres estats on es feien servir les AACR. El Joint Steering Committee va estudiar totes les propostes en diverses reunions fins que, durant la primera meitat de 1977 es van distribuir els esborranys dels textos de les dues parts per a la seva última revisió. L'agost

Les introduccions...

... a les AACR2 fan una síntesi detallada del seu procés d'elaboració.

Lectura recomanada

M. Gorman; P. Oddy (1998). "The Anglo-American cataloguing rules, second edition: their history and principles" (pàg. 158-165). International Conference on the Principles and Future Development of AACR (1997: Toronto, Ontario). *The principles and future of AACR*. Chicago.

Lectura recomanada

R.P. Smiraglia (ed.) (1992). *Origins, content, and future of AACR2 revised*. Chicago / Londres: American Library Association. (ALCTS papers on library technical services and collections; 2).
Recull diferents articles sobre els canvis introduïts, el procés de revisió, l'aplicació i el futur de les AACR2r.

del mateix any es va aprovar el text definitiu i l'any següent, el 1978, va sortir publicat.

En els deu anys posteriors, el codi va ser adoptat a la majoria d'estats anglòfons. Va ser un procés llarg, en alguns casos amb reticències, pel que representava d'abandonar una pràctica ja consolidada i per les conseqüències econòmiques que comportava el canvi. De mica en mica, però, es va anar imposant. Indicador de la seva importància és que va ser assumit com a codi propi en estats altres que els implicats en la seva redacció, i que es va traduir a diverses llengües, entre les quals, el castellà. !

1.1.1. La revisió de 1988

Des de la seva publicació, el codi va estar en revisió constant: l'aplicació pràctica de les regles van fer paleses errades, ambigüitats, mancances. Problemes, en fi, que exigien una solució. El Joint Steering Committee for Revision of AACR, format per representants de les entitats editores de l'edició de 1978 amb l'addició d'un representant australià, coordinava els esforços d'actualització de les regles. Entre 1978 i 1985 es van publicar tres lliuraments d'esmenes. Després es va iniciar un procés de revisió similar al de l'elaboració de les AACR2 que va acabar el 1988, quan es van publicar les *Anglo-American cataloguing rules, 2nd ed., 1988 revision* (a partir d'ara AACR2r).

A diferència de l'edició que l'antecedia, va ser assumida amb normalitat i sense cap mena de trasbals. Primer, perquè s'havia volgut evitar que hi hagués canvis dràstics: eren modificacions, addicions o simplificacions que acabaven de polir les regles editades el 1978. Segon, perquè la implantació de les AACR2 havia estat, en molts casos, un procés gradual, amb la qual cosa les AACR2r esdevien l'última fase del procés.

Precisament per això i per a evitar la "histeria fora de lloc" (en paraules de Gorman) que va precedir l'edició de 1978, la nova publicació no es va anomenar "tercera edició", sinó "segona edició, revisió de 1988".

AACR2r és, de fet, una edició revisada i millorada d'AACR2. Incorpora les esmenes i revisions que s'havien anat publicant anteriorment, la revisió sencera del capítol 9 dedicat als fitxers informàtics –un dels que havia provocat més crítiques i que, d'altra banda, en deu anys ja havia quedat desfasat–, revisió de normes referides a la música (com ara els títols uniformes d'obres musicals), i designacions específiques per a materials destinats a invidents i disminuïts visuals. Pel que fa a la segona part, revisa el concepte d'identitats bibliogràfiques separades i el tractament dels pseudònims, i modifica algunes regles sobre encapçalaments. Entre aquestes, les aplicables a revisions d'obres, a enregistraments sonors, algunes de títols uniformes i sobre canvis de títol propi, les relacionades amb els qualificadors dels noms de lloc, i els casos en què l'encapçalament principal és una entitat. !

Anglo-American cataloguing rules (1988).

2nd ed., 1988 revision. Prepared under the direction of the Joint Steering Committee for Revision of AACR, a committee of: the American Library Association, the Australian Committee on Cataloguing, the British Library, the Canadian Committee on Cataloguing, the Library Association, the Library of Congress. Michael Gorman and Paul W. Winkler editors. Chicago: American Library Association.

1.1.2. La revisió de 1998

Com a la primera edició, el procés de revisió no es va aturar. El 1993 es va publicar un quadern d'esmenes, *Amendments 1993*, on es recollien les revisions aprovades fins al moment pel Joint Steering Committee. Es presentava en forma de fulls solts, uns per a intercalar en el volum de les *AACR2r* i altres en què es donava el text esmenat que s'havia de modificar –ja anotant-lo en el volum o retallant-lo i enganxant-lo a la pàgina corresponent del volum.

La mateixa presentació manifesta que les modificacions afecten punts molt concrets del codi i, en conjunt, no són de gaire importància. En cap cas canvien els principis rectoris del codi. Hi ha des d'errades fins a canvis d'exemples i canvis de regles, les més importants, potser les que regulen la tria de l'encapçalament principal dels reculls, encara que, a efectes pràctics, el resultat és el mateix que si s'apliqués la regla sense esmenar.

El 1998, complint el decenni que sembla que és el període prescrit per a les noves edicions, es va publicar la "*second edition, 1998 revision*" de les *Anglo-American cataloguing rules* (a partir d'ara, *AACR2* 98). Incorporava les esmenes de 1993 i noves revisions aprovades entre 1993 i 1998. Com cinc anys abans, les revisions eren menors i no comportaven grans canvis.

Ens trobem, essencialment, amb el mateix codi que el 1988, amb algunes revisions, i, per tant, amb el mateix codi que el 1978 amb alguns canvis importants, però els mateixos principis i la mateixa estructura.

1.1.3. Les *AACR2* a Catalunya

Les *AACR2* –en les seves edicions posteriors– són el codi de catalogació que es fa servir a gran part de les biblioteques de Catalunya; en moltes d'aquestes, juntament amb les ISBD. Pot estranyar que si el codi de catalogació utilitzat a la resta d'Espanya són les *Reglas de catalogación*, a Catalunya es faci servir un codi diferent.

Cal tenir en compte que la tradició –amb gran influència angloamericana– començada a partir de 1915, quan es funden les primeres biblioteques populars, la Biblioteca de Catalunya i l'Escola de Bibliotecàries, desapareix –almenys formalment– en acabar la guerra, quan s'hi imposen noves normatives –les *Instrucciones*– que no van acabar d'arrelar. La mateixa Biblioteca de Catalunya mantenia un codi no escrit basat en la seva pràctica catalogràfica que, per tant, no podia traspassar a altres biblioteques. D'altra banda, gran part dels esforços normalitzadors anteriors a la guerra s'havien centrat en el catàleg sistemàtic de matèries i la classificació decimal.

El 1981 es va crear l'**Institut Català de Bibliografia** (ICB), amb l'objectiu d'elaborar la bibliografia nacional de Catalunya. Calia, per tant, partir d'unes

Anglo-American cataloguing rules (1998).

2nd ed, 1998 revision. Prepared under the direction of the Joint Steering Committee for Revision of AACR, a committee of: the American Library Association, the Australian Committee on Cataloguing, the British Library, the Canadian Committee on Cataloguing, the Library Association, the Library of Congress editors. Chicago: American Library Association

normatives i uns procediments que garantissin la uniformitat i la coherència amb els principis consensuats i consolidats arreu. En aquest sentit, l'ICB va emprendre una funció normalitzadora –secundària, en principi, però que va acabar essent fonamental– que el va convertir en la referència inexcusable per a la comunitat bibliotecària catalana fins a la seva desaparició, el 1993. !

El 1981, l'ICB va publicar la traducció al català de la ISBD(M) i l'any següent el primer número de la *Bibliografia nacional de Catalunya*. En aquesta se seguien com a normatives les ISBD, les AACR2 i un format adaptat de l'UKMARC. Posteriorment es van anar publicant les traduccions de les altres ISBD i es va començar a treballar en la traducció de les AACR2.

Un altre fet diferencial català?

El 1981, les regles vigents a Espanya eren la tercera edició d'*Instrucciones*, de 1964. Mentrestant s'havia endegat el programa ISBD i se n'havien publicat els primers textos. Igualment, s'havien publicat les AACRI i les AACR2. Fins al 1985 no es van publicar les *Reglas de catalogación. I. Monografías y publicaciones periódicas* –el segon volum no sortiria fins al 1988. No deixava, per tant, de ser lògic (o pràctic) que l'ICB, en plantejar-se l'adopció d'unes directrius actuals i d'abast internacional acudís a l'únic codi que, en aquell moment, complia amb aquests requeriments i que, d'altra banda, tenia l'"aval" de la comunitat bibliotecària més influent.

La traducció d'AACR2, però, es va fer esperar. Mentrestant, els bibliotecaris havien anat assumint el codi, igual que les ISBD, amb naturalitat: feien servir aquestes per a la descripció i aquelles –en l'original en anglès o amb l'ajut de la traducció al castellà de 1984– per a la tria i forma dels punts d'accés. No hi va ser aliè el fet que la formació rebuda pels nous professionals, a l'Escola Universitària Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació, ja es basés, pel que fa a la catalogació, en ambdós estàndards.

El 1993, finalment, es torna a reemprendre la traducció de les AACR2 en la seva revisió de 1988 i amb les esmenes de 1993. Acabada el 1994, no veu la llum fins dos anys més tard. La inèrcia –i el fet que els canvis que s'introduïren als catàlegs serien mínims– ha fet que moltes biblioteques continuïn mantenint com a estàndard per a la descripció les ISBD, en comptes d'adoptar la primera part d'AACR2r. Un cop publicada la traducció, l'Escola, actual Facultat de Biblioteconomia i Documentació de la Universitat de Barcelona, va acordar de basar l'ensenyament de la catalogació en les AACR2 i les posteriors revisions, tant per a la descripció com per als punts d'accés. Els centres d'ensenyament superior creats posteriorment han fet el mateix.

1.2. Importància de les AACR2

Les AACR2 representen un **canvi radical en la història de la catalogació**. Tot i no haver participat en la seva redacció, l'empremta de S. Lubetzky hi és present. Gorman i Oddy el consideren "el primer codi de la tercera era de la catalogació" moderna, la que comença, precisament, amb l'obra de Lubetzky i la Conferència de París.

L'Institut Català de Bibliografia...

... va tenir una funció normalitzadora de primer ordre en el camp de la catalogació. Gràcies a la seva activitat, els bibliotecaris van poder disposar de totes les primeres edicions de les ISBD traduïdes al català, del *Manual del CATMARC* (traducció lleument adaptada de l'UKMARC), d'una *Llista d'encapçalaments alfabètics de matèria en català* i d'un eficaç servei de consulta per als dubtes que es plantejaven. A més, òbviament, dels registres de la *Bibliografia Nacional de Catalunya*. En desaparèixer, les seves funcions passaren a la Biblioteca de Catalunya, en tant que biblioteca i centre catalogràfic nacional.

! Vegeu l'apartat 7.4.2 del mòdul 1 per a la cronologia de les edicions dels diferents codis durant la segona meitat del segle XX.

Regles angloamericanes de catalogació (1996)

Traducció de les Anglo-American cataloging rules, second edition, 1988 revision. Versió catalana a cura d'Assumpció Estivill i Rius. Barcelona: Biblioteca de Catalunya / Vic: Eumo. Amb: *Esmenes 1993* (en quadern a part).

A diferència dels codis anteriors, AACR2 es basen en principis lògics i generals, de manera que la solució als problemes catalogràfics rau més en el seny del professional –que ha d'aplicar aquests principis a casos particulars– que no pas en els exemples concrets que presenten les regles. !

Principis i regles que es poden aplicar a tot tipus d'obres publicades en qualsevol tipus de manifestació, ja que el codi integra el tractament de tots els mitjans i suports sense destacar-ne cap, tant en la part de descripció com en la d'accés.

AACR2 és el primer codi catalogràfic basat en principis generals i no en casos particulars, aplicables a qualsevol tipus de mitjà.

Gorman i Oddy, en la ja citada contribució a la Conferència de Toronto, esmenten les raons que van fer de les AACR2 una fita en la història de la catalogació. A més de les dues comentades abans –que es basi en principis generals i que integri diferents suports–, donen aquestes altres:

- 1) La segona part d'AACR2 és la primera regulació dels punts d'accés de nom i títol en què el seu establiment **no està lligat a un mitjà** determinat (fins llavors sempre ho havia estat el llibre).
- 2) Es delimita clarament la **distinció entre descripció** (de la manifestació o l'exemplar) i **accés** (a l'obra o l'expressió) –encara que la terminologia usada és, de vegades, poc entenedora, els principis en què es basa són clars i permeten d'esmenar-la.
- 3) Els punts d'accés es **basen en principis generals**, no en casos particulars, tal com propugnava Lubetzky. Les regles referides a casos particulars, fruit dels compromisos pràctics que es van adoptar en l'elaboració del codi, es troben separades de la resta de regles i es podrien eliminar fàcilment en una hipotètica revisió.
- 4) Es tracta d'un **codi internacional**, tot i estar pensades des d'un punt de vista anglòfon. És “el primer codi catalogràfic global”.
- 5) Encara que conserva el principi d'entrada principal, dóna la **possibilitat d'eliminar-lo** i fer servir entrades de valor equivalent (regla 0.5).
- 6) És el primer codi a introduir el concepte d'**identitats bibliogràfiques separades** per a una sola persona. Des de llavors, la relació entre persona i autor deixa de ser una aplicació.
- 7) El marc presentat a AACR2, tant en la part de descripció com en la d'accés, **es pot adaptar a qualsevol mitjà** nou, eliminant, per tant, la necessitat de re-elaborar els principis del codi quan aquests nous mitjans apareixen. !

1.3. Crítiques a les AACR2: cap a les AACR3?

En els últims anys, coincidint amb la generalització dels catàlegs en línia i la millora de les prestacions que ofereixen, s'ha qüestionat que un codi com AACR2, basat en les formes i objectius dels catàlegs manuals, sigui l'ideal per a la gestió d'un catàleg informatitzat. El ràpid desenvolupament de nous suports i nous mitjans de publicació (web, revistes electròniques, etc.) demana, al seu torn, un tractament específic per part del codi.

Aspectes polèmics

Entre els punts més discutits en la bibliografia especialitzada i en les trobades i congressos que tenen com a tema central quin és el futur de les AACR2 i de la catalogació –com la Conferència de Toronto, esmentada tan sovint– es troben:

la poca claredat en la definició dels principis i la formulació de les regles, l'ambigüitat en la definició de les entitats que es descriuen, la duplicació d'elements en la descripció i els punts d'accés, les referències i entrades secundàries innecessàries en entorns en línia, la manca de definició d'un tractament satisfactori per a les publicacions que es van actualitzar (una web, una publicació en fulls solts, etc.), les dificultats per a diferenciar entre publicacions monogràfiques i seriades en entorns en línia, el nivell de detall de la descripció, el sentit de l'encapçalament principal i la limitació de punts d'accés en entorns en línia, l'excessiu nombre d'opcions i excepcions; en regles concretes, la desigualtat en l'ús de qualificadors per als noms de lloc, o la complexitat de les regles per als títols uniformes.

Tothom, es podria dir, està d'acord en què els canvis i les revisions són necessaris. Les diferències de postura es donen en la forma que han d'adoptar aquests canvis: hi ha partidaris d'un altre canvi radical de l'estructura del codi que doni lloc a un de nou –AACR3?– que s'adaptaria millor a l'entorn actual; per contra, hi ha partidaris de la continuïtat, de fer evolucionar gradualment el codi actual, modificant-lo i millorant-lo –si el canvi aporta beneficis–, però mantenint els seus principis i la seva estructura. !

La primera postura representaria unes despeses econòmiques i polítiques enormes. Molts formats i sistemes informàtics s'han dissenyat per a gestionar i manipular registres basats en AACR2: el canvi en les regles significaria canviar aquells. La inversió que s'hi ha fet i els problemes que implicaria reconvertir a un codi –i, per tant, a un format– totalment diferent milions i milions de registres codificats en formats MARC són un fre insalvable.

D'altra banda, els principis en què es basen les AACR2 són, al cap i a la fi, principis consensuats per la comunitat bibliotecària internacional: les ISBD i els principis de París. Principis que han fet possible la cooperació i l'intercanvi i, amb aquests, un grau de control bibliogràfic universal que, tot i no ser absolut ni global, és el més alt mai assolit. Modificar els principis d'AACR2 representaria abandonar aquests estàndards i fer un pas enrere en la cooperació internacional. !

La postura expressada majoritàriament –potser perquè no hi ha més remei– és la d'anar modificant les regles gradualment, evitant un trencament radical. Això no vol dir, però, que el resultat final no sigui prou diferent: hi ha propostes (“intermèdies”, podríem dir), com la de Hiron i Graham, que mantenen

Michael Gorman

Britànic, nascut el 1941, va ser un dels editors de les AACR2 i les AACR2r i, segons Smiraglia, “a prominent library visionary”. El 1966 era cap de catalogació en la British National Bibliography i, posteriorment, cap de l'Office of Bibliographic Standards de la British Library. De 1977 a 1988 va treballar a la Universitat d'Illinois, a Urbana, com a cap de serveis tècnics i, després, de serveis generals; actualment treballa a la Henry Madden Library de la Universitat de l'Estat de Califòrnia, a Fresno. En les seves publicacions ha intentat transmetre la idea que la catalogació es pot reduir a uns principis bàsics que es poden expressar en poques regles. En aquest sentit, va publicar *The concise AACR2, 1988 revision* (1989, Chicago: ALA) i l'article “The most concise AACR2” on resumia tot el codi en una columna d'una pàgina d'*American Libraries* (vol.12, 8, Sept. 1981).

els principis bàsics però que alteren molt l'estructura formal del codi. Michael Gorman, que va ser editor científic de les edicions de 1978 i 1988, i Pat Oddy, en la citada contribució de Toronto, proposen una sèrie de canvis que millorarien substancialment les AACR2. Els més importants són:

- **eliminar les regles de casos particulars** de la segona part del codi (casos especials per a documents religiosos o jurídics, per exemple) i l'excés d'elaboració de regles per a casos particulars en la primera part, que acaben essent insuficients per al catalogador especialista i excessives per al general – les necessitats del primer es cobririen mitjançant manuals especialitzats.
- resoldre de manera harmonitzada el **tractament dels materials inèdits** i no publicats, en qualsevol suport, en tots els capítols de la part primera.
- desenvolupament de regles per al **tractament de nous mitjans**, especialment els recursos electrònics, tant en la descripció com en l'accés.
- revisió de la part segona tenint en compte el concepte de registre autoritatiu: es tractaria d'aconseguir descripcions bibliogràfiques enllaçades a punts d'accés alternatius, acollint-se a la proposta d'**eliminació del principi d'entrada principal** que presenten les mateixes AACR2.

Mitjançant modificacions com aquestes, el codi culminaria els assoliments que els mateixos autors –Gorman i Oddy– enumeren com a més importants (vegeu el punt 1.2). Les AACR2 esdevindrien així un codi adaptat a les peculiaritats dels catàlegs en línia sense renunciar, per això, als seus principis.

Després d'aquesta conferència, el Joint Steering Committee treballa en dues línies bàsiques: la de la definició d'un model lògic dels principis en què es basa el codi –que pugui servir com a eina de treball en la revisió de les regles– i en la revisió de les regles referides a publicacions en sèrie per tal que s'adaptin millor a l'entorn en línia.

1.4. Les interpretacions de la Library of Congress

Una altra obra important, no exempta de polèmica, en el desenvolupament dels estàndards catalogràfics han estat les interpretacions, concrecions i modificacions a les regles fetes per la Library of Congress per al seu ús en la biblioteca. La seva publicació, primer en la publicació trimestral *Cataloging Service bulletin* i, després, acumulades sota el títol *Library of Congress rule interpretations* (LCRI), ha fet que altres biblioteques les adoptessin com a pròpies.

L'existència d'interpretacions ve donada pel fet que les AACR2 i les seves revisions inclouen regles amb opcions alternatives. Cada centre ha de prendre, per tant, la decisió que s'adeqüi millor a les seves necessitats. A més, algunes re-

gles, ja sigui per l'ambigüitat de la redacció, ja sigui perquè conceptualment no són prou clares, es presten a la interpretació. El resultat és que diferents centres, aplicant les mateixes normes i a un mateix nivell de catalogació, poden catalogar una mateixa manifestació de manera diferent.

La importància de la Library of Congress ha fet que les seves interpretacions hagin influït en algunes revisions de les regles. No obstant això, hi ha autors que critiquen l'excessiu nombre d'interpretacions elaborades i consideren que així es cau en la tradició "legalista" de casos particulars que es volia superar amb *AACR2*. D'altres defensen les *LCRI* argumentant que gràcies a aquestes s'ha aconseguit un grau d'uniformitat en la catalogació que no hauria estat possible només amb les regles: el fet que un nombre important de centres les facin servir ha contribuït a l'estandardització dels procediments de la Library of Congress.

Existeixen altres reculls...

...d'interpretacions de les regles, com el de la National Library of Canada. A casa nostra, la Biblioteca de Catalunya edita concrecions d'ús de les regles i el CCUC, a mesura que les va aprovant, incorpora les seves concrecions a la seva pàgina web.

2. Principis i estructura de les AACR2 98

2.1. Principis bàsics

Els principis en què es basen les AACR2 98 són els mateixos que els de les AACR2, i s'exposen a continuació:

- la descripció es formula d'acord amb les ISBD
- qualsevol tipus de material té el mateix tractament
- la descripció es basa en un exemplar d'una manifestació
- els punts d'accés deriven de la naturalesa de l'obra catalogada (o de la seva expressió), no de la de l'exemplar en què basem la descripció !

Els tres primers, referits a la descripció, remetent als principis bàsics de les ISBD. L'últim, referit als punts d'accés, als principis de París.

2.2. Estructura

Les AACR2 98 –i les AACR2 en general, en les seves diferents revisions– s'estructuren en dues parts. La primera dóna les regles necessàries per a la **descripció** d'un document, sigui del tipus que sigui. La segona, les regles per a triar quins són els **punts d'accés bibliogràfics** –els que es buscaran en el catàleg alfabètic d'autors i de títols–, quin d'aquests ha de ser l'encapçalament principal, quina ha de ser la forma en què es donin i quines han de ser les referències que tinguin. Al final s'inclouen apèndixs auxiliars, útils tant per a la primera part com per a la segona. !

L'ordre de les parts segueix, en certa manera, l'ordre en què es desenvolupen les tasques d'anàlisi d'un document: primer se'n fa la descripció i després s'estableixen uns punts d'accés que en permeten la recuperació.

L'edició de 1998 inclou, abans de la primera part, una relació de les esmenes i canvis introduïts en el text base de 1988.

Introducció i índex

Les introduccions del començament (s'inclouen les de les edicions de 1978, 1988 i 1998), expliquen els motius del codi i el seu procés d'elaboració i revisió. Són útils per a fer-se una idea de l'evolució de les AACR2.

L'índex final és una bona eina d'ajut per a recuperar els conceptes tractats.

2.2.1. El capítol 0

Abans de la primera part, amb el títol "Introducció general", es troba la primera part d'un capítol 0 que dóna regles i aclariments generals. Com ara, que les regles estan concebudes per a l'elaboració de catàlegs de biblioteques generals –les especialitzades poden fer-les servir augmentant, si cal, el grau de detall; que cobreixen tot tipus de materials i que, com que hi ha un capítol general,

es podrien aplicar fins i tot a materials encara no coneguts. O el concepte d'entrada principal i entrades secundàries en què es basa la part segona, que dóna, però, la possibilitat d'utilitzar encapçalaments alternatius.

Sobre la norma 0.5, vegeu l'apartat 4.4 del mòdul 1.

S'indica també la forma de presentació d'un registre bibliogràfic, tot donant l'encapçalament principal en una línia separada a sobre de la descripció, de la manera següent:

Dante Alighieri
La vida nueva / Dante Alighieri ...

AACR2r 0.6

o separant l'encapçalament de la descripció per dos espais, com es veu a continuació:

Dante Alighieri. La vida nueva / Dante Alighieri ...

Quan l'entrada principal és el títol, la descripció és dóna sola, sense encapçalament, o si no, es pot donar repetit el títol propi com a encapçalament, en la línia de sobre, com veiem tot seguit:

Connectis : revista europea de comercio electrónico ...

O

Connectis
Connectis : revista europea de comercio electrónico

S'esmenta l'existència de regles opcionals i alternatives, en les que el centre que aplica les regles ha de fer una tria, basada en les necessitats pròpies i en el sentit comú. Igualment, recorda que la crida a aquest sentit comú està present en moltes regles, obertes a interpretacions del catalogador que poden donar lloc a resultats diferents: "si és necessari", "si és adequat", "si és important", són frases que ho indiquen.

AACR2r 0.7 i 0.9

Fa referència a algunes regles en les quals es pot triar una llengua com a base o amb preferència a d'altres: en les AACR2 aquesta llengua és l'anglès. Ara bé, considera que si les regles es fan servir en altres àmbits geogràfics, la llengua base pot ser una altra. En el nostre cas, el català, com queda recollit en la traducció al català del codi.

Un "prominentment" poc prominent

En el capítol 0, gairebé amagat en la regla 0.8, es defineix un terme important que va sortint al llarg del codi: "prominentment". Que algun element hagi d'aparèixer "prominentment" en la publicació que es descriu vol dir que ha de tenir una menció formal en alguna de les fonts prescrites per a les zones 1 o 2 del tipus de material corresponent al document.

AACR2r 0.8

2.2.2. Estructura de la primera part

La primera part de les AACR2r comença amb la segona part del capítol 0, amb normes generals bàsiques, a les quals segueix el capítol 1 de regles d'aplicació

general per a qualsevol tipus de document. Ve a ser un marc normatiu genèric sobre el qual, després, es van desenvolupant les regles específiques per a tipus específics de material. El segueixen els capítols 2-12, i cadascun d'aquests es refereix a un tipus específic de material. Aquests capítols són els següents:

2. llibres i fullets impresos
3. materials cartogràfics
4. manuscrits
5. música
6. enregistraments sonors
7. pel·lícules i enregistraments de vídeo
8. materials gràfics
9. fitxers informàtics
10. objectes tridimensionals i naturals
11. microformes
12. publicacions seriades

En aquests únicament es donen les regles que varien en relació amb les del capítol 1. Si en algun cas no hi ha una regla per al material específic, s'entén que s'ha d'aplicar la regla general del capítol 1. En catalogar un document, s'han d'utilitzar, per tant, el capítol 1, d'una banda, i el capítol corresponent al tipus de document. En alguns casos més encara: en una revista electrònica, per exemple, s'han de fer servir els capítols 1, 9 i 12.

Tots els capítols, de l'1 al 12, tenen l'estructura següent:

a) Regles sobre les **fonts d'informació** de les quals s'ha d'extreure la informació que s'anota en el registre bibliogràfic.

b) Regles sobre la **puntuació** que s'ha de fer servir entre els elements transcrits.

c) Regles sobre l'**organització de la descripció**, on s'indiquen què s'ha d'anotar en cada una de les zones de la descripció bibliogràfica i com s'ha de fer.

L'esquema de numeració de les regles és el mateix en cada capítol, la qual cosa fa palès que segueixen el mateix marc general. Així, després del número del capítol, que indica el tipus de material, el segon número de la regla indica la zona a la qual correspon (seguint l'estructura ISBD). Per exemple:

1.5D	Dimensions del document, en general
3.5D	Dimensions d'un document cartogràfic
6.5D	Dimensions d'un enregistrament sonor
9.5D	Dimensions d'un fitxer informàtic

La primera part de les *AACR2r*, com ja s'ha comentat, es basa en la ISBD. Es podria fer un paral·lelisme entre els capítols d'*AACR2r* i les ISBD específiques per a diferents tipus de material, que podem veure a continuació:

En les ISBD, l'equivalent al capítol 0 de les *AACR2r* és la ISBD(G), general per a tot tipus de material.

AACR2r 0.23

1. Regles generals	ISBD(G)
2. Llibres i fullets impresos	ISBD(M) i ISBD(A) per a les monografies impreses abans de 1801
3. Materials cartogràfics	ISBD(CM)
4. Manuscrits	no hi ha equivalent
5. Música	ISBD(PM)
6. Enregistraments sonors	ISBD(NBM)
7. Pel·lícules i vídeos	ISBD(NBM)
8. Materials gràfics	ISBD(NBM)
9. Fitxers informàtics	ISBD(ER), abans ISBD(CF)
10. Objectes tridimensionals	ISBD(NBM)
11. Microformes	ISBD(NBM)
12. Publicacions en sèrie	ISBD(S)
13. Parts components de documents	<i>Pautes per a l'aplicació de les ISBD a la descripció de parts components</i>

Es pot veure com AACR2r desenvolupa amb més detall regles per a diferents tipus de suport que en ISBD es donen genèricament en una única publicació: la ISBD(NBM). Igualment, els materials inèdits no tenen reglamentació a les ISBD. Per contra, existeix un ISBD específic per a les monografies impreses abans de 1801, ja que el tractament que se'n sol fer aconsella d'especificar-ne algunes qüestions concretes; en AACR2, la descripció d'aquests impresos es fa a partir dels capítols 1 i 2.

2.2.3. Estructura de la segona part

AACR2r 2.12/2.18

La segona part del codi porta un títol ben explícit: "Encapçalaments, punts d'accés i referències". Ocupa del capítol 20 al 26.

El 20 fa una breu introducció als objectius i l'estructura de la part. El 21, el més llarg de tot el codi, està destinat a la **tria dels punts d'accés** principal i secundaris. És a dir, a la selecció de les entitats bibliogràfiques (persones, entitats, altres obres, etc.) que es relacionen amb l'obra o expressió que apareixen en la manifestació descrita i que poden constituir arguments de cerca per part de l'usuari.

Els capítols següents, del 22 al 25, donen regles per a establir quina ha de ser la **forma dels encapçalaments** que representen aquests punts d'accés. Els capítols es distribueixen depenent del tipus d'ens representat pel punt d'accés:

22. Noms de persona
23. Noms de lloc
24. Noms d'entitat
25. Noms d'obres (títols uniformes)

Les regles, genèricament, determinen les qüestions següents:

a) Quina **forma del nom**, entre totes les formes variants que poden representar un mateix ens, s'ha de fer servir en l'encapçalament autoritatiu –tria entre formes breus i desenvolupades, formes en diferents llengües, etc.

- b) Els **elements** que s'han de donar en l'encapçalament (nom, addicions, omissions, modificacions).
- c) L'**ordre** en què s'han de donar els elements de l'encapçalament.

En els quatre capítols es donen les regles generals abans que les més específiques. Els casos particulars aplicables únicament a algun tipus concret de nom es deixen al final dels capítols.

El capítol 26 tracta quines **referències** s'han de fer per a facilitar que l'usuari pugui fer servir el punt d'accés: formes desestimades del nom, altres noms relacionats, etc. Aquestes referències permeten el **control autoritatiu** del nom donat al punt d'accés.

2.2.4. Apèndixs

Després de la segona part es troben quatre apèndixs auxiliars que –llevat del glossari– regulen l'ús d'alguns elements lingüístics que poden aparèixer en qualsevol de les dues parts. Són els següents:

- a) Regles sobre l'ús de **majúscules i minúscules** en el registre bibliogràfic.

Hi ha regles generals, ordenades per les zones de la descripció i el tipus d'encapçalament als quals s'han d'aplicar, i regles particulars per a diferents llengües. Les primeres que es donen són les referides a l'anglès; les d'altres llengües europees (únicament les més habituals per a un catalogador “angloamericà”) sols es donen quan varien respecte a l'anglès.

En la traducció catalana de l'edició de 1988, s'afegeixen, al final de l'apèndix A, les regles per a l'ús de majúscules i minúscules en català, que no estan presents en l'original en anglès.

- b) Regles sobre l'ús d'**abreviacions** en el registre bibliogràfic i llistes d'abreviacions més comunes en diferents llengües i escriptures.
- c) Regles sobre l'ús de **xifres** en el registre bibliogràfic.
- d) **Glossari** de termes utilitzats en les regles, definits en el context catalogràfic.

2.3. L'ús de les AACR2 (o de qualsevol codi)

El personal que fa servir AACR2, com el que fa servir qualsevol altre codi catalogràfic, no se sap de cor les regles. L'ús reiterat de moltes d'aquestes fa que les pugui aplicar sense haver de consultar-les contínuament. En casos menys ha-

bituals, o quan es presenta algun dubte, sí que és necessària la consulta, per tal de no cometre errades.

Cal no caure en un excés de confiança. Únicament la pràctica continuada pot donar tal grau de coneixement, però la practica s'ha de basar en una aplicació correcta de les regles i, de tant en tant, val la pena comprovar-ho. Vicis adquirits o interpretacions errònies que el catalogador, pensant que són correctes, no es preocupa en comprovar, poden ser desastroses per a la consistència d'un catàleg si no es detecten aviat.

Igualment, el bibliotecari que cataloga s'ha de **mantenir al dia** pel que fa a les novetats en les regles i la catalogació. Revistes, congressos, edicions periòdiques de concrecions de biblioteques, llistes electròniques de discussió són alguns dels mitjans que pot fer servir no sols per a actualitzar els seus coneixements i saber quines revisions de regles es fan, sinó també per a entendre millor la seva feina quotidiana.

Tot i que les *AACR2* estan plantejades com una obra de consulta, en la qual podem anar a buscar una solució concreta per a un problema, sense que n'hàgim de fer una lectura lineal, sí que és recomanable de fer-ne alguna vegada aquest tipus de lectura, si més no, si hom es dedica a la catalogació. La lectura seguida del codi ens pot descobrir aspectes dels quals no ens adonem en fullejar-lo o en anar a buscar casos particulars. Ens mostra una coherència interna molt acusada en l'exposició dels principis i les regles, la qual cosa ajuda a entendre molt millor el perquè de moltes regles. Es perceben, en fi, els principis generals que articulen el codi i, tenint-los clars, podem ser capaços d'inferir solucions correctes per a problemes particulars que no estan previstos –és a dir, que si ens haguéssim limitat a consultar el cas buscant una regla particular, no l'hauríem sabut resoldre.

De tota manera, allò que realment cal davant un problema catalogràfic, no és tant saber com resoldre'l en el mateix moment, sinó **saber on trobar els elements per a fer-ho**. Per això, cal conèixer i estar familiaritzat amb les *AACR2*: tenir clara la seva estructura, conèixer què es tracta en cada capítol, saber com aprofitar l'índex, etc. És un coneixement que únicament es pot adquirir amb la pràctica i l'ús del mateix codi.

3. Descripció

La primera part de les AACR2 98 conté regles per a la descripció bibliogràfica de tot tipus de document. La base d'aquestes regles són les ISBD: l'organització de la descripció, l'ordre dels elements i la puntuació que els separa en un registre fet amb AACR2 98 són, per tant, els mateixos que els d'un fet amb ISBD.

Vegeu l'apartat 2.2.2 d'aquest mòdul per a l'estructura de la primera part d'AACR2 i per als tipus de material tractats.
Vegeu l'apartat 5.2.1 del mòdul 1 per a l'estructura i puntuació d'ISBD(G)

A continuació es dona un breu resum de les regles bàsiques per a la descripció de documents. Al marge es remet a les normes corresponents i als exemples que il·lustren cada cas. Aquest resum és sols una primera introducció que pot servir com a guia per a l'ús del codi: en cap cas vol ser –ni pot ser-ho– el seu substitut.

En les remissions del marge, l'edició que s'ha pres com a base és la traducció catalana de les AACR2r. Quan s'esmenta alguna esmena (de 1993 o de l'edició de 1998), s'indica.

3.1. Regles generals

3.1.1. Fonts d'informació

Com a les ISBD, per a cada tipus de material es prescriu una font principal que ha de ser la preferida per a obtenir les dades descriptives. Poden ser fonts unitàries (una portada, per exemple) o col·lectives (com ara, el conjunt de la informació repartida en les dues etiquetes enganxades a les cares d'un disc).

La font principal d'informació és alhora la font prescrita per a la zona 1, de títol i menció de responsabilitat. Les altres zones poden tenir altres fonts prescrites d'informació: es donen al començament del capítol corresponent a cada tipus de material.

Les fonts principals d'informació en els materials més habituals són les següents:

AACR2r 1.0A

Vegeu l'apartat 5.2.3 del mòdul 1 per a les fonts prescrites d'informació a les ISBD.

AACR2r [2-12].0.B

Tipus de material

Enregistraments sonors

discos

cassets

Fitxers informàtics

Gràfics i material gràfic

Llibres, fullets i monografies impreses

Manuscrits

Font principal d'informació

el mateix disc i les etiquetes (si n'hi ha dues de diferents, el conjunt de les dues juntes)

la mateixa casset i les seves etiquetes

pantalla de títol, altres fonts internes

el mateix document, etiquetes enganxades, el contenidor quan n'és part integrant

portada o substitut de la portada

el mateix manuscrit

portada, colofó, títol inicial, encapçalament, contingut del manuscrit

exemples 17,27-28, 52, 70

exemple 25

exemples 44, 46, 63, 75

exemple 42

la resta d'exemples, llevat dels 32, 33 i 40

exemple 41

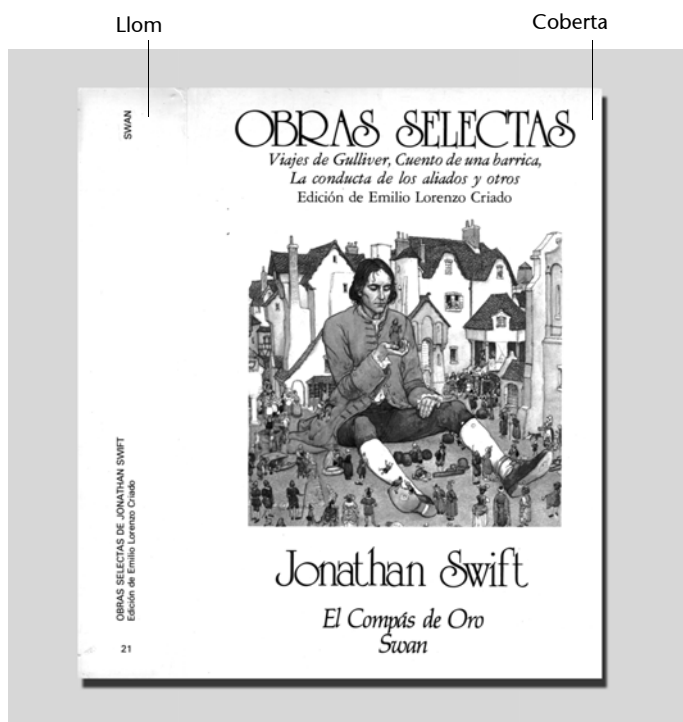
col·leccions de manuscrits	la mateixa col·lecció	<i>exemple 29-29b</i>
Mapes i altres materials cartogràfics	el mateix document, el seu contenidor	<i>exemple 30</i>
atlas	portada o substitut de la portada	
Microformes	fotograma del títol	
Música impresa	portada o substitut de la portada	<i>exemple 31</i>
Objectes en tres dimensions	el mateix objecte	<i>exemple 36, 73</i>
Pel·lícules cinematogràfiques		
i enregistraments de vídeo	el mateix document (els fotogrames), el contenidor si forma part integrant del document (una cinta de vídeo, per exemple)	<i>exemples 38-39</i>
Publicacions en sèrie	portada, pàgina del sumari, coberta, títol inicial, capçalera, pàgina de l'editorial, colofó, altres pàgines, sempre del primer número publicat de la publicació o, si no es té, del primer número disponible.	<i>exemples 44-50, 76</i>

Quan el quadre indica més d'una font principal d'informació, es donen en ordre de preferència. Si la informació transcrita s'obté d'una font altra que la prescrita, es dona entre claudàtors.

En la tria de la font principal d'informació es prefereixen fonts que formen **part integrant del document** (un full d'un llibre, els fotogrames d'un vídeo, les dades visualitzades d'un fitxer informàtic, etc.) abans que els contenidors del document o els materials que els acompanyen. També es prefereixen fonts **estables** a d'altres que poden estar més subjectes a canvis.

En una revista, per exemple, si no hi ha portada, la font en què immediatament pensàrem com a principal seria la coberta. Això no obstant, en aquesta, és freqüent de trobar canvis arbitraris del títol, a causa de qüestions de disseny gràfic o per tal d'atraure més compradors. La pàgina del sumari, en canvi, se sol mantenir-se aliena a aquest tipus de canvi: és una font estable.

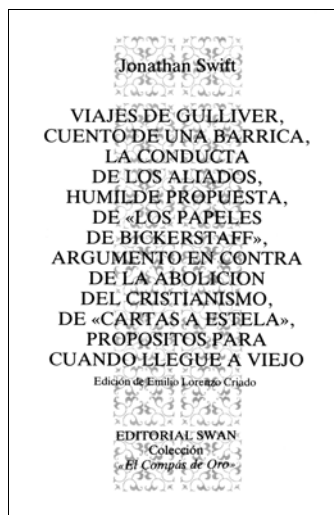
Els exemples següents mostren les descripcions, sense els encapçalaments, corresponents a quatre documents.

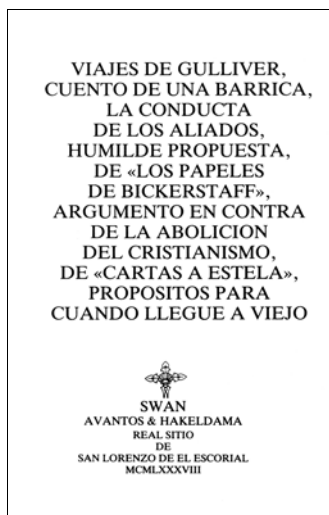
Llom

Coberta

exemple 15

portada

portadella

Verso de la portada

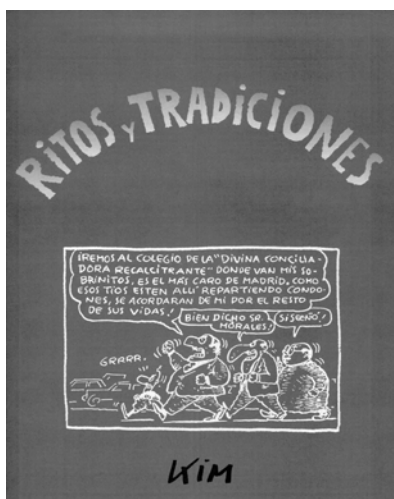
Viajes de Gulliver ; Cuento de una barrica ; La conducta de los aliados ; Humilde propuesta ; De "Los papeles de Bickerstaff" ; Argumento en contra de la abolición del cristianismo ; De "Cartas a Estela" ; Propósitos para cuando llegue a viejo / Jonathan Swift ; edición de Emilio Lorenzo Criado. – San Lorenzo de El Escorial : Swan, 1988. – 736 p. : facsímils ; 22 cm. -- (Colección El compás de oro ; 21). – Título a cubierta: Obras selectas. – Título al llo: Obras selectas de Jonathan Swift. -- ISBN 84-85595-61-0. 0

S'hi pot veure que els títols varien a portada, coberta i llo. Tot i que el de la coberta ens podria servir com a títol col·lectiu per al conjunt d'obres del document, la font principal i, per tant, la font prescrita per a la zona 1 és la portada. Els títols que surten en altres fonts es poden anotar en notes.

AACR2r 2.0B1

coberta

portada

© KIM/Ediciones El Jueves, S.A.
Edita: Ediciones El Jueves, S.A. • c/ Atenas, 11, bajos — 08006 Barcelona
Dirección: Oscar Nebreda • Diseño y montaje: Sebastián Ferrer, Mercè Roldós, M. Ribé
ISBN: 84-88403-25-9 — Depósito Legal: B-8010-94
Fotomecánica: Novoset, S.C.C.L. • Josep Tarradellas, 149, pral. 1ª
Impreso en Novoprint, S.A. • C/ de la Técnica, s/n • Ctra. Nacional II, Km 593, Sant
Andreu de la Barca (Barcelona)
Impreso sobre papel ecológico de Papelera Echezarreta, S.A.

colofó

Ritos y tradiciones / Kim. – Barcelona : El Jueves, DL 1994. – 65 p. : tot il. ; 27 cm. – (Colección Pendones del humor ; nº 105). – Recull d'histories publicades anteriorment a la revista El jueves, durant 1994. – Título a la coberta: Martínez el facha en Ritos y tradiciones. -- ISBN 84-88403-25-9.

exemple 57

El títol de la font principal, la portada, és diferent al de la coberta. El primer es dóna en la zona 1, el segon es fa constar en una nota.

exemple 49

Coberta

Pàgina de sumari

Pàgina final

Connectis : [revista europea de comercio electrónico]. – N.º 1 ([diciembre de 1999])-. – London : Evenstrand, [1999]- . -- núm. : il. ; 29 cm. – Títol obtingut de la pàgina de sumari. -- Publicada paral·lelament en anglès i francès. -- Hi ha edició en línia amb una selecció dels articles de l'edició impresa, disponible a www.expansiondirecto.com/connectis. – Els periodistes col·laboradors estan relacionats amb Expansión, Les échos, Financial times i FT Deutschland.

La font principal per a una revista és la portada. Aquesta no en té. La següent font, per ordre de preferència, és la pàgina del sumari. En aquest cas serà la font principal d'informació i d'aquí es transcriurà el títol. En la coberta, que és la següent font en l'ordre, a més del títol consta una informació complementària del títol. La podem donar, però com que la traïem de fora de la font principal, s'anotàrà entre claudàtors.

AACR2r 12.0B1

Variations on an original theme (“Enigma”), op. 36 [enregistrament sonor] / Edward Elgar. The planets, op. 32 / Gustav Holst. – Digitally remastered. -- Hamburg : Deutsche Grammophon, [1994]. -- 1 disc sonor (79 min) : digital, estèreo ; 12 cm + 1 fullet (9 p. : il.). – (Classikon : the library of great classics ; 93). – Intèrprets: de l’obra d’Elgar, London Symphony Orchestra, Eugen Jochum; de la de Holst, Boston Symphony Orchestra, New England Conservatory Chorus, William Steinberg. – Dates d’enregistrament: setembre i octubre de 1970 (Holst) i març de 1975 (Elgar). – Textos del llibret: Harvey Sachs. – A la coberta del fullet, el títol de l’obra d’Elgar consta com: Enigma variations. -- Stereo 439 446-2

Com en els casos anteriors, els títols de la font principal (la mateixa superfície del disc) no coincideixen, ni en la seva forma ni en l’ordre en què estan donats, amb els d’altres fonts com el contenidor o el fullet d’acompanyament. Es prefereix la font principal i, si es creu necessari, es dóna en nota el títol variant de l’obra tal com consta en la coberta del fullet –*Enigma variations*, mentre que en el disc hi ha *Variations on a original theme (Enigma)*.

AACR2r 6.0B1

Documents amb més d’una font principal d’informació

Podem trobar documents que tinguin més d’una font d’informació que es podria considerar com a principal: llibres amb diferents portades (cada part del llibre amb una de pròpia), discos amb dues etiquetes, fonts d’informació en diferents llengües, fonts per al conjunt del document i per a cada una de les parts, fonts amb dates diferents, etc.

AACR2r 1.0H

L’ordre de preferència que s’ha de seguir es dóna en la regla 1.0H.

Exemple

La Sagrada Bíblia / Fundació Bíblica Catalana. – Barcelona : Alpha, 1928-1948. – 15 vol. ; 27 cm. – Títol obtingut de la coberta. -- Contingut: vol. 1-10: Antic Testament -- vol 11-15: Nou Testament. – Entre els traductors hi ha Carles Cardó, Antoni Maria de Barcelona, J. Millàs Vallicrosa, Carles Riba, etc. -- Edició bilingüe dels textos del Nou Testament en català i grec, publicats en pàgines confrontades.

exemple 43

Es tracta d’una manifestació de l’obra amb més d’una part física (15 volums). Cada volum té una portada, font principal d’informació per a cada una de les parts. En les portades, però, no hi ha referència a cap títol per al conjunt, llevat d’“Antic Testament” i “Nou Testament”, que serien títols de dos subconjunts del tot. L’únic títol que es pot aplicar a totes les parts, “La sagrada Bíblia”, es dóna en la coberta. Aplicant 1.0H2, triem aquest títol com a element unificador i descriuim el conjunt. Es tria com a base per a la descripció del conjunt el primer volum.

AACR2r 1.0H2

3.1.2. Transcripció dels elements

Els elements de la descripció que es transcriuen de les fonts prescrites d’informació s’han de **transcriure exactament** tal com es troben en la font corresponent, amb les mateixes paraules i redacció, encara que siguin incorrectes.

Això no obstant, l’ús de **majúscules**, d’**accents** i de la **puntuació** que faci servir la font es pot alterar per a adaptar-lo a les convencions ortogràfiques actuals o per a fer les dades més entenedores.

AACR2r 1.0E, 1.0G

Molt sovint, en els documents, aquests aspectes –majúscules, accents i puntuació– depenen més del disseny gràfic o de qüestions tècniques del productor que no pas dels usos correctes de l'ortografia. En fer el registre bibliogràfic es restitueix aquesta correcció.

exemple 15

3.1.3. Nivells de detall

Les AACR2r ofereixen tres nivells de detall per a la descripció bibliogràfica. La seva tria està condicionada per les necessitats del centre catalogador. El centre ha d'establir quin nivell farà servir en el seu catàleg o, si en fa servir més d'un, quan aplicarà cada un d'aquests.

AACR2r 1.0D

L'ús d'un nivell no exclou el d'un altre. En mateix centre es poden fer servir diferents nivells per a tipus diferents de material, o per a parts diferents del fons, depenent de les necessitats que tinguin. Una biblioteca pot tenir com a estàndard el segon nivell i, alhora, fer servir el tercer en, per exemple, la col·lecció local de materials referits al lloc on té seu –que, per la seva peculiaritat, són difícils de trobar en altres centres i són buscats pels investigadors locals mitjançant arguments de cerca molt detallats. Per contra, fons poc interessants, als quals no es creu necessari que s'hi hagi de dedicar molt de temps, poden fer-se en un primer nivell.

El **primer nivell** es fa servir per a la catalogació breu, de manera que serveixi per a la identificació del document. És la descripció mínima que es pot fer amb AACR2 98.

Títol propi / primera menció de responsabilitat, si té una forma diferent de l'encapçalament de l'entrada principal, o hi afegeix més informació, o si no hi ha encapçalament d'entrada principal. – Menció d'edició. – Dades específiques de material o tipus de publicació. – Primer editor, data de publicació. – Extensió del document. – Notes. – Número normalitzat.

AACR2r 1.0D1

El **segon nivell** és el més utilitzat. Dóna més elements d'identificació que el primer nivell.

Títol propi [designació general de material] = Títols paral·lels : informacions complementàries del títol / primera menció de responsabilitat ; mencions següents de responsabilitat. – Menció d'edició / primera menció de responsabilitat relativa a l'edició. – Dades específiques de material o tipus de publicació. – Primer lloc de publicació, etc. : primer editor, etc., data de publicació, etc. – Extensió del document : altres dades formals ; dimensions. – (Títol propi de la col·lecció / menció de responsabilitat relativa a la col·lecció, ISSN de la col·lecció ; numeració dins de la col·lecció. Títol de la subcol·lecció, ISSN de la subcol·lecció ; numeració dins de la subcol·lecció). – Notes. – Número normalitzat.

El **tercer nivell** inclou tots els elements anteriors i tots els previstos en les regles específiques per al material catalogat. Es fa servir en els registres de col·leccions de recerca, en col·leccions especials on interessa tenir una descripció molt detallada, com ara en el cas dels llibres antics, on la seva identificació de-

AACR2r 1.0D3

pèn sovint de la transcripció de detalls que poden semblar poc importants i en els registres dels quals també s'inclouen dades sobre bibliografia, història de la publicació i altres que poden ajudar l'investigador.

AACR2r 1.0D2

Exemple de descripció donada en els tres nivells

Reynolds, Dennis

Automatización de bibliotecas. -- 2ª ed. -- Fundación Germán Sánchez Ruipérez, c1991. -- 837 p. -- Índex. -- ISBN 84-86168-39-2 (FGSR). -- ISBN 84-368-0451-1 (Pirámide).

Reynolds, Dennis

Automatización de bibliotecas : problemática y aplicaciones / Dennis Reynolds ; traducción del inglés: Manuel Carrión Gútiéz y David Torra Ferrer. -- 2ª ed. -- Salamanca : Fundación Germán Sánchez Ruipérez, c1991. -- 837 p. ; 22 cm. -- (Biblioteca del libro ; O). -- Índex. -- ISBN 84-86168-39-2 (FGSR). -- ISBN 84-368-0451-1 (Pirámide).

Reynolds, Dennis

Automatización de bibliotecas : problemática y aplicaciones / Dennis Reynolds ; traducción del inglés: Manuel Carrión Gútiéz y David Torra Ferrer. -- Salamanca ; Madrid : Fundación Germán Sánchez Ruipérez ; Madrid : Pirámide, c1991 (Madrid : Hijos de E. Minuesa). -- 837 p. ; 22 cm. -- (Biblioteca del libro ; O). -- Índex. -- ISBN 84-86168-39-2 (FGSR). -- ISBN 84-368-0451-1 (Pirámide). .

3.1.4. Puntuació

El model de descripció donat per al segon nivell mostra també la puntuació que s'hi aplica. Podeu veure que és la d'ISBD. Recordeu que els signes de puntuació que separen elements de la descripció (no els que formen part de les dades transcrites) van **precedits i seguits d'un espai** en blanc, precisament perquè se'n vegi la funció.

Són excepcions la coma i el punt, que van seguits, però no precedits d'espai. Els parèntesis i els claudàtors es consideren en el seu conjunt: el primer va precedit, però no seguit, d'espai i l'últim va seguit (llevat, és clar, que darrere seu vagi un punt o una coma), però no precedit, d'espai:

1988 (Barcelona : Altés). -- Glorias [sic] de la nació...

AACR2r 1.0C

Vegeu l'apartat 5.2.1 del mòdul 1 per a la puntuació prescrita en cada zona.

3.2. Zona del títol i la menció de responsabilitat

En aquesta zona es donen, com el seu nom indica, els elements següents:

- el títol i altres elements relacionats, que informen sobre el nom del document;
- la designació general de material, que informa del tipus de document;
- les mencions de responsabilitat, que informen dels responsables intel·lectuals o artístics de les obres i expressions contingudes en la manifestació descrita.

AACR2r [1-12].1

3.2.1. Dades que es poden anotar en la descripció

1) Títol i elements relacionats

El **títol** que trobem en el document és la denominació que el document es dóna a si mateix, per tal de diferenciar-se d'altres. Sol, per tant, constar de manera destacada en diverses fonts d'informació, tant internes com externes, per tal que tothom el pugui identificar fàcilment. Si el document no té un títol, com ara en una fotografia, el catalogador li n'ha d'assignar un.

Vegeu l'apartat 5.2 del mòdul 1.

exemple 42

Títol propi

AACR2 98 el defineix com el “nom principal d'un document”. És el nom que té la manifestació que es descriu i que identifica de manera unitària el **conjunt de la manifestació**, no les seves parts per separat.

AACR2r [1-12].1B

És a dir, documents que siguin reculls de diferents obres, els títols de cada una de les quals es donin en la font principal d'informació, però sense cap títol que es pugui aplicar a tot el recull, no tindran títol propi.

exemples 15-17, 26-27, 85

En un recull, però, que a més dels títols de les obres hi hagi un **títol col·lectiu** que designi el conjunt, aquest títol col·lectiu serà el títol propi.

exemples 23, 32, 35, 61, 74

El nom de la manifestació –el títol propi– pot coincidir amb el de l'obra –títol uniforme–, però molt sovint no serà així. Les manifestacions de traduccions a diferents llengües d'una mateixa obra tindran títols propis diferents, cada un en una llengua; en canvi, l'obra és la mateixa i sempre té el mateix nom –expressat en el títol uniforme del registre bibliogràfic.

exemples 3, 5-6, 20, 22, 24, 26, 28, 31-32, 39, 43, 52, 65, 71-72, 74, 77-79

Com a part del títol propi també es consideren els **títols alternatius**, que es presenten precedits de la partícula *o* o alguna d'equivalent.

AACR2r [1-12].1B1

exemples 3, 28, 79

Informació complementària del títol

Són títols o frases que apareixen relacionades amb el títol propi que compleixen les funcions següents:

- aclareixen o expliquen el títol propi o
- indiquen el contingut, caràcter, forma, etc. del document, o el motiu de la seva publicació.

AACRr [1-12].1E

exemples 1, 3, 5-6, 11, 14, 22, 26, 28, 30, 32-33, 36, 37, 40, 44-46, 48-50, 52-56, 62-64, 66, 68, 70-71, 80, 84

Subtítols, avant-títols, altres títols que no siguin el propi –ni alternatius, paral·lels o variants– en són exemples.

Mencions paral·leles

AACR2r [1-12].1D

Són mencions dels elements de la zona 1 que consten en el document en una altra llengua o escriptura. Poden ser títols paral·lels (sí ho són del títol propi),

informacions complementàries paral·leles, mencions paral·leles de responsabilitat, etc.

exemples 12-14, 16, 20, 27, 34, 36, 39, 48

Títol dependent

Estrictament, aquest terme no apareix en AACR2 98, sinó en ISBD. Així i tot, la idea hi és present. Es tracta de la designació de la part d'una obra, publicada separatament, que té una denominació tan genèrica (secció, part, suplement, etc.) que necessita el concurs del títol de l'obra a què pertany per tal de ser identificada.

AACR2r 1.1B9
AACR2r 12.1B4, 12.1B5

2) Designació general de material

És una menció que indica, genèricament, el tipus de material que es descriu en el registre. Es fa servir perquè l'usuari, amb un primer cop d'ull, es pugui adonar del tipus de document que representa el registre. Per això s'anota en la descripció, immediatament després del títol propi i abans que qualsevol altre element, i es dóna en la llengua del catàleg, no necessàriament en la del document. És un element opcional.

AACR2r [1-12].1C

Hi ha dues llistes de termes per a fer servir en la designació general de material, una per a centres britànics i l'altra per a nord-americans. Les biblioteques catalanes han utilitzat, habitualment, les designacions d'ISBD, més properes a les de la segona llista. Els termes donats en aquesta són els següents:

braille	microforma
enregistrament sonor	multimèdia
enregistrament de vídeo	música
fitxer informàtic	objecte
manuscrit	pel·lícula cinematogràfica
material cartogràfic	text
material gràfic	

AACR2r 1.1C1

exemples 17, 27-33, 35-36, 38-40, 42, 44, 46, 52, 63, 70, 73, 75

La designació "text" és l'establerta per als materials textuais impresos (llibres, revistes, etc.), que no se sol fer servir. Per omissió, la falta de designació general de material indica que aquest material és un text imprès; en cas contrari, sí que es dóna la designació.

3) Mencions de responsabilitat

En aquestes es fan constar les persones o entitats que tenen algun tipus de responsabilitat, total o parcial, sobre l'obra o l'expressió de la qual descrivim una manifestació.

AACR2r [1-12].1F

Les mencions de qui té responsabilitat únicament en una manifestació particular (una edició, per exemple, de l'obra) es fan constar com a mencions de responsabilitat de la zona 2, d'edició.

exemple 31

Inclou, per tant, persones que han participat en l'obra o l'expressió, en qualsevol dels seus aspectes (text, música, il·lustració, interpretació, coordinació, direcció, etc.), entitats de les quals emana –és a dir, les entitats que publiquen o donen origen a l'obra (una empresa i la seva memòria anual, per exemple) o entitats que participen en la interpretació de l'obra (una orquestra o una companyia de teatre, per exemple).

Cada menció de responsabilitat indica un tipus diferent de funció, que pot ser desenvolupada per una o més persones o entitats.

3.2.2. Font prescrita d'informació

La font prescrita per a la descripció d'aquesta zona és la **font principal d'informació** del tipus de material corresponent. Qualsevol element que es doni i s'obtingui d'alguna altra font s'anota entre claudàtors.

AACR2r [1-12].1A2

exemples 20, 28, 30, 42, 72, 85

3.2.3. Descripció

L'ordre i puntuació de la descripció depèn dels elements que s'hagin d'anotar. L'esquema bàsic de la zona primera és el següent.

AACR2r [1-12].1B-[1-12].1F

Títol propi [designació general de material] : informació complementària del títol / primera menció de responsabilitat ; mencions de responsabilitat següent. --

Tant les informacions complementàries com les mencions de responsabilitat següents són elements repetibles.

En el cas de trobar un títol dependent o d'una secció, es transcriu:

Títol comú. Designació de la part, Títol dependent [designació general de material] / primera menció de responsabilitat ; menció de responsabilitat següent. --

exemple 78

1) Transcripció de les mencions paral·leles

Quan hi ha una menció paral·lela, s'anota a continuació de l'element al qual equival; quan hi ha més d'un element amb mencions paral·leles, aquestes s'agrupen, si es pot, en blocs diferents per a cada llengua, i se separen pel signe =, tenint en compte que si la menció de responsabilitat està en una sola llengua s'ha de donar al final de la zona, després dels elements referits al títol.

És a dir, si hi ha un títol paral·lel, es dona a continuació del títol propi.

Anuari SOCADI de documentació i informació = Anuario SOCADI de documentación e información / Pilar Cid Leal, Jaume Baró i Queralt (ed.). –

Si es tracta d'una informació complementària paral·lela, s'anota a continuació de la informació complementària.

Bibliodoc ... : anuari de biblioteconomia, documentació i informació = anuario de biblioteconomía, documentación e información = library and information sciences yearbook / Maria Eulàlia Fuentes, dir. –

Si hi ha títol i informació complementària paral·lels, s'noten formant un bloc a continuació del bloc format pel títol propi i la seva informació complementària.

Hércules en Iberia : cantata en un acto = Ercole in Iberia : cantata d'un solo atto. --

El mateix es fa si hi ha mencions paral·leles de responsabilitat.

Latin for even more occasions / by Henry Beard = Lingua Latina multo pluribus occasionibus / Henricus Barbatu s cripsit. –

AACR2r [1-12].1D

exemples 34, 39

AACR2r [1-12].1E5

exemple 48

exemple 14

AACR2r [1-12].1F11

exemples 12-14

2) Omissions en mencions llargues

Un títol o una informació complementària del títol llarg es poden abreujar sempre que amb l'omissió no es perdi informació important ni essencial per a entendre'ls. Si es fa una ommissió, mai no ha d'afectar les cinc primeres paraules de l'element en què es fa. Per a indicar que s'ha fet una ommissió, la part omesa se substitueix per un senyal d'omissió: tres punts **precedits i seguits d'un espai** (...).

AACR2r [1-12].1B4
AACR2r [1-12].1E3

exemple 22

3) Documents sense títol propi

Documents amb diverses obres amb una mateixa responsabilitat

Títol de la primera obra [designació general de material] ; Títol de l'obra següent / primera menció de responsabilitat ; menció de responsabilitat següent. --

El títols de les obres següents són elements repetibles; cada vegada que es doni un d'aquests, es precedeix d'un espai, punt i coma i espai (;). Cada un dels títols comença amb majúscula.

AACR2r [1-11].G3

exemples 15, 41

Viajes de Gulliver ; Cuento de una barrica ; La conducta de los aliados ; Humilde propuesta ; De "Los papeles de Bickerstaff" ; Argumento en contra de la abolición del cristianismo ; De "Cartas a Estela" ; Propósitos para cuando llegue a viejo / Jonathan Swift ; edición de Emilio Lorenzo Criado. –

Si el document té informacions complementàries del títol s'han de donar després del títol o bloc de títols al qual facin referència.

Si hi ha títols paral·lels, es donen, agrupats, a continuació del bloc format pels títols de les obres que s'han donat en la primera part de la zona.

exemples 16, 27

Fábulas de fantasía ; Esopo enmendado ; Viejas historias remozadas = Fantastic fables ; Aesopus emendatus ; Old saws with new teeth / Ambrose Bierce ; cronología, introduc-

ción, bibliografía y traducción inédita de Maite Lorés. – Ed. luego revisada y anotada. – Barcelona :

Documents amb diverses obres amb diferents responsabilitats

En aquests casos (reculls d'obres d'autors diferents, per exemple), en la zona 1 es distingeixen diferents blocs d'informació formats cada un pels títols i les mencions de responsabilitat corresponents, i separats entre si per un punt i un espai (.).

Títol de la primera obra* [designació general de material] / menció de responsabilitat de la primera obra ; menció següent de responsabilitat de la primera obra. Títol de l'obra d'un autor diferent / primera menció de responsabilitat ; menció de responsabilitat següent. --

AACR2r [1-11].G3

exemples 17, 26

*Si hi hagués més d'una obra amb la mateixa responsabilitat, es donarien una a continuació de l'altra separades per espai, punt i coma, espai.

4) El títol propi en la descripció.

El títol propi es transcriu exactament de la font prescrita, en el mateix ordre i amb la mateixa redacció. Es pot alterar, tanmateix, l'ús de les majúscules, els accents i la puntuació. En documents no publicats, com fotografies o manuscrits, sovint falta un títol propi: el catalogador ha de donar llavors un títol descriptiu que pugui identificar l'obra, entre claudàtors.

La primera lletra de la primera paraula del títol propi ha d'anar en majúscula; de la resta, únicament van en majúscula les paraules que, d'acord amb l'ortografia de la llengua del títol, hagin d'anar en majúscula. Els usos ortogràfics de les llengües europees més habituals es donen en l'apèndix A.

Durant molt de temps ha estat habitual, que quan la primera paraula del títol era un article, també es donés en majúscula la paraula següent perquè quedés destacada. Així ho trobareu en molts catàlegs del nostre entorn. Estrictament, és una incorrecció, ja que les regles no permeten de fer-ho.

Documents amb títol col·lectiu i títols de parts

En documents en què en la font d'informació hi ha un títol col·lectiu i els títols de les parts, en la zona 1 es transcriu únicament el títol col·lectiu, que és el propi del document. Els de les parts es donen en la zona de notes, en una nota de contingut.

5) Mencions de responsabilitat en la descripció

Les mencions de responsabilitat es transcriuen de la mateixa manera en què es troben a la font d'informació.

La seva funció, com la de tota la descripció, és donar elements per a la identificació del document. No ens ha de preocupar, per tant, que la forma del nom d'un autor donada en la zona 1 de la descripció d'un document no coincideixi amb la forma donada en la

AACR2r [1-12].1B1

AACR2r 1.1B7, 3.1B4,
4.1B2, 5.1B2, 6.1B1,
7.1B2, 8.1B2-8.1B3, 10.1B1.

exemple 42

AACR2r Apèndix A, A.4A1

AACR2r A.12-A.52

alguns exemples: 3, 5, 11-12, 14, 17-19

AACR2r 1.1B10

exemples 23, 32, 74,

AACR2r [1-12].1F1

descripció d'un altre document del mateix autor. La uniformitat dels noms dels autors s'ha de donar en els encapçalaments, no en la descripció bibliogràfica.

Quan en una mateixa menció de responsabilitat s'han de donar els noms de més d'una persona o entitat i en la font d'informació no apareixen lligats per cap conjunció, es donen un a continuació de l'altre, separats entre si amb una coma:

exemples 7, 36, 43, 47, 51, 73

... / primer nom, nom següent ; primer nom de la menció següent, nom següent. --

Teatre barroc i neoclàssic / Francesc Fontanella, Joan Ramis i Ramis ; a cura de Maria Mercè Miró i Jordi Carbonell ; pròleg de Giuseppe Grilli. --

Quan la font principal d'informació esmenta més de tres persones o entitats que s'han d'anotar en la mateixa menció de responsabilitat, únicament es dóna el primer que consta a la font, seguit de la marca d'omissió i la interpolació [et al.]:

AACR2r 1.1F5

exemples 10, 33

... / primer nom ... [et al.] ; menció següent. --

Procés a l'atzar : una convocatòria de Jorge Wagensberg / P.T. Landsberg ... [et al.] ; pre-faci de Salvador Dalí. --

Conseqüències a l'hora de recuperar la informació

Aquesta és una regla polèmica, ja que comporta haver de fer punts d'accés únicament per als responsables que constin en la descripció. La regla provava d'estalviar recursos en els catàlegs manuals: fer menys entrades significava fer menys fitxes i, per tant, menys temps destinat a fer-les i intercalar-les i menys espai ocupat pel catàleg. En un catàleg en línia, però, no es donen aquests problemes i no té sentit limitar el nombre de punts d'accés. Les ISBD deixen a criteri del centre el nombre de noms que es transcriuen en una menció de responsabilitat múltiple. Alguns centres, interessats a fer constar determinades responsabilitats en els registres, segueixen en aquest punt ISBD i donen tres, quatre o més noms, depenent dels casos, en les mencions de responsabilitat.

Pel que fa als punts d'accés, el principal argument donat per a mantenir aquesta restricció en el seu nombre en catàlegs en línia és el cost que comportarien les tasques de control autoritatiu de tots els nous encapçalaments d'autor o entitat que hi hauria si es donessin tots els responsables. Es tracta, però, de valorar si aquest cost és major que la insatisfacció que pot produir en l'usuari no trobar els documents associats a un autor o una entitat, senzillament pel fet que aquest no és el primer que consta en la font principal d'informació.

Vegeu el punt 4.1.2.1) d'aquest mòdul.

Quan un nom apareix en la font principal d'informació acompanyat d'un títol –complet o abreujat– honorífic, acadèmic (Dr., Ph. D., etc.) o de cortesia (Don, Doña, Mr., etc.), o termes o frases que indiquen la professió, dignitat, càrrec o origen de la persona, distincions o dates de fundació d'una entitat i mencions similars, en transcriure aquests noms a la menció de responsabilitat s'ometen els títols, sense anotar cap senyal d'omissió. No s'ometen en els casos següents:

- si són necessaris per a distingir la persona o entitat;
- si gramaticalment són necessaris perquè estan lligats al terme anterior;

AACR2r 1.1F7

- si el nom consisteix únicament en un nom o un cognom;
- si són títols de noblesa o títols honorífics britànics (Sir, Lord).

3.3. Zona de l'edició

AACR2r [1-12].2

3.3.1. Elements

L'edició d'un document està constituïda pel conjunt d'exemplars que comparteixen unes característiques físiques i de contingut. Podem dir que és la manifestació d'una expressió.

En documents publicats, són els exemplars fets a partir d'un mateix motlle (en el cas dels llibres a partir d'una mateixa composició tipogràfica) i publicats per una mateixa persona o entitat.

En documents no publicats, en la zona d'edició s'indica la versió de l'obra continguda en el document, amb variacions respecte a una altra.

AACR2r 4.2B

Una edició d'una obra, respecte a una altra, introdueix canvis, ja sigui en el seu contingut –per exemple, l'edició actualitzada d'un manual científic, les versions d'un programa informàtic, les diferents edicions locals d'un diari, amb informacions que canvien–, ja sigui en aspectes formals –canvis de compaginació o tipografia, versions restaurades de pel·lícules, etc.–, o ja sigui en el productor.

exemples 15, 33, 76

exemple 39

L'element principal que identifica una edició és la **mentió d'edició**. En aquesta es fa constar el número que ocupa l'edició en la seqüència de totes les manifestacions de l'expressió, o entre les manifestacions fetes per un productor determinat. També poden anar acompanyades d'esments als canvis introduïts per l'edició: “edició augmentada”, “nova edició amb un apèndix sobre...”, etc.

exemples 7, 19, 25, 36, 59, 71

exemple 15

Les mencions d'edició poden estar en més d'una llengua i donar lloc a mencions paral·leles d'edició.

exemple 34

Igualment, podem trobar que el document esmenti els responsables de l'edició. És a dir, el d'una (o més d'una) manifestació concreta, però no de totes – llavors seria responsable de l'expressió o de l'obra i s'hauria de fer constar en la zona 1.

exemple 18

Finalment, podem trobar mencions que facin referències a revisions d'una edició concreta o al responsable d'aquesta revisió.

Edició, edició o edició: són coses diferents

La paraula *edició* pot aparèixer en un document amb diferents significats, la qual cosa pot induir a error. No s'ha de confondre amb el procés comercial de publicació del docu-

ment, fet per una editorial que fa una inversió per a editar-lo. Les dades referides a la publicació, distribució i fabricació del document es donen en la zona 4, no en la 2.

Edició també es troba en mencions referides a la responsabilitat intel·lectual d'una o més persones que coordinen i dirigeixen el treball d'altres que col·laboren a fer una obra, homogenia o formada per parts independents. O que són els responsables de compilar altres treballs per a fer-ne un recull. O els encarregats de fer l'edició crítica d'un text preexistent, normalment literari, fixant-lo, estudiant-ne les variants o anotant-lo. Aquests són els anomenats **editors científics** o **editors literaris**.

Quan trobem mencions com *edició a cura de* o *edició de* –o *edited by*–, és molt probable que es tracti d'un d'aquests casos. En tant que responsables del contingut intel·lectual de l'obra en qualsevol de les manifestacions que pugui tenir –han fet possible que es pogués fer l'obra i, per tant, qualsevol manifestació–, aquestes mencions de responsabilitat es donaran en la zona 1.

exemples 15, 58

3.3.2. Fonts

AACR2 98 2.0B2, 30B3, [4-11].0B2,
12.0B1

Les fonts prescrites d'informació per a la zona de l'edició són les següents:

Tipus de material	Font prescrita d'informació
Enregistraments sonors	font principal d'informació, material textual d'acompanyament, contenidor
Fitxers informàtics	font principal d'informació, el suport o les seves etiquetes, informació publicada per l'editor, creador, etc., el contenidor
Gràfics i material gràfic	font principal d'informació, contenidor, material d'acompanyament
Llibres, fullets i monografies impreses	font principal, altres preliminars, colofó
Manuscrits	font principal d'informació, exemplars publicats del manuscrit
Mapes i altres materials cartogràfics	font principal d'informació, material imprès d'acompanyament
atlas	font principal, altres preliminars, colofó
Microformes	font principal d'informació, resta del document, contenidor
Música impresa	font principal d'informació, títol inicial, coberta, colofó, altres preliminars
Objectes en tres dimensions	font principal d'informació
Pel·lícules cinematogràfiques i enregistraments de vídeo	font principal d'informació, material d'acompanyament, contenidor
Publicacions en sèrie	font principal d'informació, altres preliminars, colofó, sempre del primer número publicat de la publicació o, si no es té, del primer número disponible .

Preliminars

Els preliminars d'un document imprès són la seva portada o portades, el verso d'aquestes, qualsevol pàgina anterior a la portada i la coberta (entenen com a tal tant la part del davant com la del darrere i el llom).

3.3.3. Descripció

AACR2r [1-12].2

L'esquema bàsic de la zona segona és el següent:

. – Menció d'edició = menció paral·lela d'edició / menció de responsabilitat ; menció de responsabilitat següent, Menció addicional d'edició o revisió / menció de responsabilitat de la revisió. --

Les mencions numèriques d'edició s'anoten sempre amb numeració aràbiga, encara que en la font d'informació estiguin expressades amb paraules o amb

un altre tipus de signes. Els ordinals s'han de donar seguint els usos de la llengua en què està la menció a la font d'informació.

AACR2r Ap. C.2B1, C.3B1

exemples 7, 19, 25, 36, 51, 59, 71

La paraula *edició* o el seu equivalent en altres llengües es dona sempre abreujat, segons les abreviatures habituals en la llengua corresponent, que, per exemple, poden ser les següents:

8a ed. 2. Aufl. 3e éd. 4th ed.

Primeres edicions

En les ISBD s'esmenta que quan es tracta d'una primera edició, no cal, encara que el document en tingui una menció explícita, anotar la menció en el registre bibliogràfic. És una pràctica molt habitual en les nostres biblioteques. AACR2 98, però, no en diu res, per la qual cosa, per omissió i seguint la regla general, la menció d'una primera edició sí que s'ha de donar.

exemple 51

AACR2r 1.2B1

3.4. Zona de les dades específiques de material (o tipus de publicació)

AACR2r 1.3, 3.3, 5.3, 9.3, 11.3, 12.3

Aquesta zona únicament es dona en alguns tipus de material i en cada un d'aquests serveix per a anotar diferents tipus de dades. Es fa servir en els casos següents:

- material cartogràfic
- música impresa
- fitxers informàtics
- publicacions en sèrie
- microformes, quan reproduïxen algun dels tipus de materials esmentats

En documents que pertanyen alhora a més d'un d'aquests tipus de material, es donen tantes zones 3 com calgui.

Una revista electrònica té una zona 3 per a les dades de numeració (perquè és revista) i una altra per a les característiques del fitxer (perquè és fitxer informàtic). Un mapa publicat en sèrie té una zona 3 per a les dades matemàtiques (com a mapa) i una per a la numeració (com a publicació en sèrie).

3.4.1. Fonts prescrites d'informació

Tipus de material

Fitxers informàtics

Mapes i altres materials cartogràfics

Microformes

Música impresa

Publicacions en sèrie

Font prescrita d'informació

qualsevol font

font principal d'informació, material imprès d'acompanyament

font principal d'informació, resta del document, contenidor

font principal d'informació

font principal d'informació, altres preliminars, colofó

AACR2r 9.0B2
AACR2r 3.0B3
AACR2r 11.0B2
AACR2r 5.0B2
AACR2r 12.0B1

3.4.2. Material cartogràfic: zona de les dades matemàtiques

En la zona 3 del material cartogràfic s'inclouen les anomenades "dades matemàtiques": l'escala, la projecció, les coordenades i l'equinocci. Aquests ele-

AACR2r 3.3

ments defineixen el contingut espacial del mapa i la forma en què està representat.

. -- *Escala 1:XXX* ; menció de projecció (longitud oest—longitud est/latitud nord—latitud sud ; *eq.* any de l'equinocci). -- *

* Els elements en cursiva són termes o abreviatures convencionals que es donen d'aquesta manera, precedint lers dades numèriques.

És una zona opcional, en què es poden donar més o menys elements. Els elements se solen trobar repartits pel document i amb formes diverses: en un mapa imprès, l'escala pot estar en forma numèrica o gràfica, la projecció sol constar entre les dades del mapa o en la part inferior, les coordenades consten en cada una de les cantonades del mapa.

Les abreviatures i termes que acompanyen les dades numèriques es donen en la llengua del catàleg; en canvi, les dades textuais (mencions de projecció, meridians d'origen, etc.) poden transcriure's en la mateixa llengua i forma en què apareixen al document.

exemples 29-30

3.4.3. Música: zona de la menció de presentació musical

També és una zona opcional, en la qual s'anoten les mencions que indiquen el tipus de presentació física de la música i que consten en la font principal d'informació del document.

És una menció que es pot trobar destacada a les partitures, indicant el tipus de partitura de què es tracta: partitures per a orquestra, reduccions, partitures de butxaca, partícels, etc.

exemple 31

No sempre hi és, però, en aquests casos, en la descripció bibliogràfica no s'inclou la zona 3.

AACR2r 5.3

. -- Menció de presentació = menció paral·lela de presentació

3.4.4. Fitxers informàtics: zona de característiques del fitxer

AACR2r 9.3

En aquesta zona es fa constar el tipus d'informació del fitxer:

Dades	Revista
Programa	Servei en línia
Dades i programa	

AACR2r 98.9.3B1

També es poden donar el nombre de fitxers, registres, instruccions o *bytes* de què consta.

AACR2 9.3B2

. -- Tipus d'informació (nombre de fitxers : nombre de registres o instruccions, nombre de *bytes*). --

exemples 44b, 46, 63, 75

La ISBD(ER)...

...amplia la llista de tipus possibles d'informació que es poden fer constar en la zona 3, especificant-los més i adequant-los a la realitat actual: programes de processament de textos, dades de so, dades d'imatges o jocs són algunes de les mencions incorporades a ISBD i que, amb el temps, acabaran passant a AACR2.

3.4.5. Publicacions en sèrie: zona de la designació numèrica i/o alfabètica, cronològica o d'un altre tipus

AACR2r 12.3

En aquesta zona, que en les publicacions en sèrie, a diferència dels altres materials és obligatòria, es dona la designació numèrica o alfabètica i la cronològica del primer número publicat de la publicació en sèrie i, si aquesta ja ha deixat de sortir, també les designacions de l'últim número. Si es produeixen canvis en el sistema de designació o numeració dels números (noves èpoques, etc.), també s'han de fer constar, indicant l'últim número amb l'antic sistema i el primer del nou.

exemples 45, 76, 76b

Es pot veure així la trajectòria de la publicació, des del seu començament fins al final.

Publicació en sèrie en curs de publicació

. -- Designació numèrica o alfabètica del primer número publicat (designació cronològica)- . --

exemples 44-46, 48-50

Publicació en sèrie completa (ja s'ha deixat de publicar)

AACR2r 12.3F

. -- Designació numèrica o alfabètica del primer número publicat (designació cronològica)-Designació numèrica o alfabètica de l'últim número publicat (designació cronològica). --

exemples 45, 47, 76, 76b

Publicació en sèrie amb canvis en el sistema de designació, viva

AACR2r 12.3G

. – Designació numèrica o alfabètica del primer número publicat (designació cronològica)-Designació numèrica o alfabètica de l'últim número publicat amb aquell sistema de designació (designació cronològica) ; Designació numèrica o alfabètica del primer número publicat amb un nou sistema de designació (designació cronològica)- . --

exemple 45

El sistema de designació s'ha de transcriure tal com consti en la font principal d'informació, fent servir les abreviatures corresponents a les paraules i els números ordinals segons els usos lingüístics de la llengua de la menció.

AACR2r 12.3B1, 12.3C1

La zona 3 d'una publicació en sèrie sols es pot anotar si es té a l'abast el primer número publicat. Altrament, no es pot fer. No podem inferir la numeració o la data de publicació del primer número a partir de la d'un altre: encara que tinguéssim possibilitats d'encertar-la, també les tenim d'equivocar-nos (i és possible que aquestes siguin més grans).

Podria ser que la publicació hagi començat amb una periodicitat i hagi continuat amb una altra, que hagi tingut números dobles, que hagi començat amb un número 0 (o 00!)... Una publicació en sèrie és una publicació dinàmica, viva i, per tant, subjecta a diverses vicissituds.

exemples 44, 44b

Quan no disposem del primer número de la publicació, la zona 3 **no es dóna**. En la zona de notes s'indica el número a partir del qual s'ha fet la descripció, i se n'anota la designació, de la manera següent:

AACR2r 12.7B23

. – Descripció basada en: Núm. 33 (novembre '99)

3.4.6. Microformes

Quan es descriu una microforma que reproduïx material cartogràfic, música o una publicació en sèrie, també es dóna la zona 3 corresponent al material reproduït, en els mateixos termes en què es donaria en el document original.

AACR2r 11.3

3.5. Zona de la publicació, la distribució, etc.

En aquesta zona s'anoten les dades referides als llocs, responsables i dates de les activitats i processos mitjançant els quals es publiquen, fabriquen i distribueixen els exemplars de la manifestació descrita. S'hi fan constar:

- el lloc on té la seu social el responsable de la producció o la distribució
- el nom d'aquest responsable
- la data de la producció

AACR2r 1.4B1

Opcionalment, en un bloc separat, es fan constar els mateixos elements referits al fabricant del producte.

AACR2r 1.4B2

En materials inèdits...

...que no han passat un procés de publicació, no es poden donar totes aquestes dades: no tenen editor o distribuïdor ni, per tant, lloc de publicació. Sí que es pot donar, en canvi, una data de producció. La data és, doncs, l'únic element que es dóna en la zona 4 de la descripció de materials no publicats (manuscrits, còpies privades d'enregistraments sonors o de vídeo, etc.), i es fa de la manera següent:

AACR2r 1.4B1

. – Data. –

exemples 35, 41-42

3.5.1. Elements

El productor (editor, responsable de la publicació, etc.) se sol trobar en la font principal d'informació, o en un lloc destacat del document. Hi pot haver el seu nom, el logotip de l'empresa, l'adreça, i sovint va lligat al nom del lloc o dels llocs on té seu social i a alguna data que sol ser la de la publicació.

En les mencions de *copyright* també és habitual de trobar el nom, en aquest cas en la seva forma més completa i, sovint, amb l'adreça completa. Quan no en trobem una menció formal més breu, aquesta serà la font que farem servir per a les dades del productor.

De vegades, aquest productor consta a la font principal o en altres fonts, però col·locat en un lloc menys habitual –a la part superior de la portada o a la contraportada en els llibres, per exemple– i sense cap menció a la seva funció. Llavors ens trobem amb el fet que no sabem del cert si la persona o entitat és o no el productor. Ho podem inferir, però ens falten dades que ho assegurin. Si alguna altra font (el *copyright*) ho confirma, tractarem la menció com una menció formal de productor; si no, la podem donar com a tal si tenim prou elements per a creure-ho, o, en cas contrari, la donem en una nota indicant la font on es troba: “En la part superior de la portada: Instituto Milà i Fontanals”. Cada usuari del registre interpretarà que pot ser el productor o no ser-ho.

Podem trobar més d'un productor, en documents coeditats per diferents entitats. Cada un d'ells anirà lligat a un lloc –o tots al mateix– on té la seu. Quan aquests productors són empreses amb seu en més d'un lloc, ens podem trobar que la font principal tingui una llista més o menys llarga de noms.

Algunes mencions expliciten la funció del productor i la seva relació amb altres: “Publicat per XXX per a YYY”. Són casos en què la col·laboració entre els productors es dona perquè un d'ells (YYY) no té una infraestructura de producció i demana l'“ajut” d'un altre. En aquests casos, es considera que tots dos tenen el mateix nivell d'importància i es transcriuen en la zona 4, en els mateixos termes en què consten a la font principal.

exemple 32

En altres casos, una menció de col·laboració apareix en una font diferent a aquella on hi ha el productor. Són mencions, normalment, que indiquen que una entitat ha finançat part de la publicació, ja sigui el treball dels autors, ja sigui el procés de publicació. El productor principal –malgrat que sense l'ajut de l'altre la publicació no s'hauria pogut dur a terme– és el que consta a la font principal. El “soci capitalista”, sovint, no es fa constar o es fa constar en una nota, però no en la zona 4.

exemple 18

La data la podem trobar lligada a la menció del productor, en la del *copyright* –llavors hem de tenir en compte que podria ser que no coincidís amb la data real de producció de la manifestació: el *copyright* es pot referir únicament a la

data en què es va demanar la protecció dels drets de l'obra –o en una menció formal d'edició. Les dates de dipòsit legal fan referència al procés de fabricació, més que no pas al de producció.

La menció de distribució es pot trobar, sobretot, en documents com enregistraments, revistes, etc., o en casos en què el productor és una empresa petita que s'associa amb un distribuïdor per a difondre el seu producte. Normalment, quan es dona, està clarament especificada la seva funció.

exemple 70

Les dades referides al fabricant solen formar un bloc en una font d'informació. Hi consta el nom, el lloc on té seu i una data més concreta, corresponent al final del procés de fabricació de la manifestació. En els llibres impresos, se solen trobar en el verso de la portada o en el colofó. En els impresos antics, però, com que la funció de l'editor no s'havia desenvolupat, l'impressor consta, sovint, en la portada.

3.5.2. Fonts

Les fonts prescrites d'informació per a la zona de la publicació són **les mateixes que les de la zona 2**.

AACR2 98 2.0B2, 3.0B3, [4-11].0B2,
12.0B1

3.5.3. Descripció

L'ordre i la puntuació seguides en l'anotació de les dades en la zona de publicació és:

AACR2r [1-12].4A1

. – Lloc de publicació : nom de qui publica : nom del distribuïdor [distribuïdor], data de publicació (lloc de fabricació : nom del fabricant, data de fabricació). –

exemple 14

La menció entre claudàtors en què s'indica la funció de distribuïdor es dona sempre així, en els termes indicats.

AACR2r [1-3].4E, [5-12].4E

Quan intervé més d'un editor, productor, etc. en la publicació del document, i està associat al mateix lloc que el primer, es dona precedit de la mateixa puntuació, sempre que el productor següent estigui destacat (per la redacció o tipogràficament) o sigui d'interès per al centre (perquè sigui un editor del seu àmbit geogràfic, per exemple). Si no, únicament es dona el primer que consta en la font.

AACR2r 14C5, 1.4D1

. – Lloc de publicació : nom de qui publica : nom de qui publica, data de publicació. –

exemples 32, 36, 72

Quan intervenen diferents editors associats a diferents llocs, cada editor es dóna a continuació del lloc corresponent, separant els blocs de lloc-editor mitjançant espai, punt i coma, espai (;). S'actua com en el cas anterior: el segon lloc i el seu editor únicament es donen quan estan destacats o són de l'àmbit geogràfic del centre.

AACR2r 14C5, 1.4D1

. – Lloc de publicació primer : nom de qui publica ; lloc de publicació següent : nom de qui publica, data de publicació. –

exemples 28, 33, 77

Les ISBD, en els casos en què hi ha més d'un lloc o més d'un editor, permeten de donar-ne més d'un i, si no es donen tots, prescriuen que s'ha de donar l'abreviatura [etc.], com es pot veure a continuació:

. -- Barcelona ; Buenos Aires ; Caracas [etc.] : McGraw-Hill, 1989. --

1) Lloc de publicació, distribució, etc.

El lloc de publicació, distribució, etc. es transcriu amb la mateixa forma i cas gramatical en què surt al document, ometent preposicions ("A Lleida"), llevat que en resulti afectat el significat o la comprensió del text.

AACR2r 1.4B4, 1.4C1

exemple 22 i d'altres

Mollerussa Cuenca Matriti Londini

Si es considera necessari per a la identificació del lloc, o per a distingir-lo d'altres amb el mateix nom, s'hi pot afegir el nom o l'abreviatura de l'estat, província, etc. El nom afegit se separa amb una coma si consta en la font prescrita d'informació; si no, es dóna entre claudàtors, sense puntuació prèvia. Igualment, si es creu necessari donar una forma alternativa del nom de lloc per a ajudar a la seva identificació, es dóna entre claudàtors.

AACR2r 1.4C2, 1.4C3, 1.4C4

Vilassar de Mar, Barcelona Santiago [Chile]
Iruña [Pamplona] Toledo, Ohio

Si el lloc no consta, però es coneix, es dóna entre claudàtors, **en la llengua del document**. Es pot donar el nom d'un estat, si no se'n sap un de més concret. Si hi ha dubtes raonables, es pot afegir un punt d'interrogació. Si no se sap, es dona l'abreviatura [s.l.], *sine loco*.

AACR2r 1.4C6

[Zaragoza] no [Saragossa] (en un document en castellà)
[Espanya] [Argentina?] [s.l.]

2) Nom del productor, distribuïdor, etc.

En donar el nom del productor o distribuïdor, es fa amb la forma més breu possible, sempre que sigui reconeixedora i que aquest pugui ser identificat. Si el nom ja ha sortit en la zona de títol o menció de responsabilitat, es fan servir les sigles o una forma abreujada en la llengua del document, com per exemple:

AACR2r 1.4D2, 1.4D4

el Col·legi el Museo The Association

exemple 62

Si no es coneix el nom del productor, es dóna l'abreviatura [s.n.], *sine nomine*.

. – [Reus : s.n.], 1977. --

AACR2r 1.4D7

3) Data

La data es dóna sempre en caràcters aràbics. Es prefereixen, en aquest ordre, les dates següents:

AACR2r 1.4F1

- la data de la menció d'edició referida a l'edició, no a la reimpressió (o equivalent en un altre suport);
- la data del *copyright*, precedida d'una "c": c1999;
- la data de fabricació, amb una indicació que aclareixi quin tipus de data és, donada en la llengua del document, com ara:

AACR2r 1.4F6

DL 1998 (*per a una data de dipòsit legal*)

imp. 1987 o 1987 printing (*per a una data d'impressió, amb la menció en la llengua del document*)

A l'Estat espanyol, la data de fabricació del document està lligada a la del dipòsit legal: per exemple, en un llibre, la data del dipòsit legal sol coincidir amb la de la impressió.

Sempre s'ha de donar una data. Si no es coneix, s'aproxima, utilitzant el punt d'interrogació o l'abreviatura "ca.":

AACR2r 1.4F7

[1978?] (*per a una data probable*)

[ca. 1950] (*data aproximada*)

exemple 20

En documents amb més d'una part les quals han estat publicades en dates diferents (obres en volums, publicacions en sèrie, etc.), es donen la data de publicació de la primera part i de l'última. Si el document encara no s'ha acabat de publicar, es dóna la data de la primera part, seguida d'un guionet.

AACR2r 1.4F8

1985-1988

1881-

[1989]-

exemples 43-46, 48-50, 58, 67

4) Dades sobre la fabricació

Les dades sobre el fabricant del document són un bloc d'elements opcional. Es donen quan no s'ha pogut donar el nom del productor. Si la data de fabricació és la mateixa que la de producció, edició, distribució, etc., no es torna a donar.

AACR2r 1.4G1
AACR2r 1.4G3s

. – [s.l. : s.n.], 1902 (Madrid : Rivadeneyra). --

En canvi, encara que el lloc del fabricant sigui el mateix que el de l'editor, es torna a repetir, ja que és el primer element del bloc.

. – Barcelona : Alpha, 1934 (Barcelona : Altés). --

3.6. Zona de la descripció física

AACR2r [1-12].5

En aquesta zona es donen dades referides a la presentació física del document: el nombre de parts físiques, el tipus específic de material, la seva extensió, característiques físiques que poden ser determinants per a l'ús del document, dimensions, etc.

En els documents electrònics d'accés remot (una web, per exemple) aquesta zona no es dona.

exemples 44b, 46, 75

3.6.1. Fonts

AACR2r 2.0B2, 3.0B3, [4-11].0B2,
12.0B1

La font per a aquesta zona és tot el document.

3.6.2. Descripció

AACR2r [1-12].5A1

. – Nombre d'unitats i designació específica del material (extensió o durada) : característiques ; dimensions + material d'acompanyament (descripció física del material d'acompanyament). –

1) Designacions específiques de material

Es poden trobar llistades a cada un dels capítols corresponents als tipus genèrics de material. Les més comunes són:

AACR2r 3.5B1, [5-11].B1

Tipus de material

Enregistraments sonors
Fitxers informàtics
Gràfics i material gràfic

Mapes i altres materials cartogràfics

Microformes

Música impresa

Objectes en tres dimensions

Pel·lícules cinematogràfiques
i enregistraments de vídeo

Designacions específiques de material

casset sonora, disc sonor

disc d'ordinador

cartell, diapositiva, dibuix tècnic, fotografia, gravat, làmina, obra d'art original, postal, reproducció d'obra d'art

atlas, globus, imatge de teledetecció, mapa, model en relleu, secció de mapa, vista

microcòpia opaca, microfilm, microfitxa

partel·la, partitura, partitura de butxaca, partitura reduïda, reducció per a piano

joc, maqueta, obra d'art original, preparació microscòpica, reproducció d'obra d'art

bobina de pel·lícula, videocasset, videodisc

En el cas de documents en forma de llibre, impresos o manuscrits, es dona directament l'extensió: el nombre de pàgines, fulls, columnes (depenent de la numeració del document) o de volums:

AACR2r 2.5B, 4.5B

453 p.

320 fulls

4 vol.

exemples 1, 11, 25, 34, 43

En les publicacions en sèrie, la designació del material es fa constar en els termes següents, depenent de la publicació: volums, números o parts.

AACR2r 12.5B1, 12.5B2

exemples 45, 47, 76

Si es tracta d'un document amb més d'una part del qual encara no s'han publicat totes, es fa constar la designació del material, però sense donar el nombre de parts, sinó deixant un espai en blanc al seu lloc.

. – vol.

. – núm.

exemples 4-46, 48-50

2) Altres dades

Altres detalls físics depenen, òbviament, del tipus de material.

AACR2r [2-12].5C

Tipus de material

Enregistraments sonors

Fitxers informàtics

Gràfics i material gràfic

fotografies

gravat artístic

originals d'art

reproduccions d'art

Llibres, fullets

Manuscrits

Mapes i altres materials cartogràfics
atlas

Microformes

Música impresa

Objectes en tres dimensions

Pel·lícules cinematogràfiques
i enregistraments de vídeo

Detalls físics

tipus d'enregistrament, velocitat de reproducció, nombre de pistes (en cintes), característiques de l'enregistrament

so, color

color (llevat de dibuixos tècnics, obres d'art originals i radiografies)

negatiu o transparència

tipus de gravat en termes genèrics (litografia, gravat) o específics (gravat a l'acer,

material (oli, carbonet, etc.) i suport (paper, tela, etc.)

mètode de reproducció (fotograt, etc.)

il·lustracions: fent servir il.com a designació genèrica d'il·lustració, o alguns tipus específics d'il·lustració (mapes, facsimils, plànols, retrats, etc.)

il·lustració, tipus de suport (si no és paper: pergami, vitel·la, etc.)

color, material, suport

nombre de mapes

negatiu, il·lustracions, color

il·lustracions

material (fusta, plàstic, etc.), color

característiques de so, color, format de pantalla (en pel·lícules), velocitat de projecció (en pel·lícules)

exemples 17, 29-28, 32, 35, 52, 70

exemples 44, 46, 63, 75

exemple 42

exemples 4, 7, 10-14, 20-21, 25, 32, 51, 53-55, 57, 69, 71-72, 76-78

exemple 29

exemples 38-39

3) Dimensions

AACR2r [1-12].5D

Les dimensions es poden donar amb les mesures següents:

- en mil·límetres, l'amplada de pel·lícules, enregistraments de vídeo o microfilms;
- en polzades, els disquets d'ordinador (5 1/4, 3 1/2);
- en centímetres, arrodonint cap amunt, la resta de materials. En funció del material s'anota l'alçada (llibres o revistes, per exemple), alçada i amplada, diàmetre, etc.

4) Material d'acompanyament

AACR2r [1-12].5E

Si el document té material d'acompanyament –és a dir, el document està format per diferents tipus de material dels quals predomina un que és complementat pels altres– la descripció física es fa del material predominant i, a continuació, precedida de +, es dona la descripció del material d'acompanyament.

exemples 7, 28

També es pot optar per donar els detalls de la descripció del material d'acompanyament en la zona de notes, o per catalogar-lo separatament, en un altre registre bibliogràfic.

3.7. Zona de la col·lecció

AACR2r [1-3].6, [5-12].6

En aquesta zona trobem les dades referides a la col·lecció de la qual forma part el document. No s'aplica als manuscrits.

3.7.1. Fonts

AACR2r 98 2.0B2, 3.0B3, [4-11].0B2, 120B1

Les fonts per a la zona 6 són:

Tipus de material	Font prescrita d'informació
Enregistraments sonors	font principal d'informació, material textual d'acompanyament, contenidor
Fitxers informàtics	font principal d'informació, el suport o les seves etiquetes, informació publicada per l'editor, creador, etc., el contenidor
Gràfics i material gràfic	font principal d'informació, contenidor, material d'acompanyament
Llibres, fullets i monografies impreses	portada de la col·lecció, portada de la monografia, coberta, resta de la publicació
Mapes i altres materials cartogràfics	font principal d'informació, material imprès d'acompanyament
atlas	les mateixes que en els llibres
Microformes	font principal d'informació, resta del document, contenidor
Música impresa	portada de la col·lecció, títol inicial, coberta, colofó, altres preliminars
Objectes en tres dimensions	font principal d'informació
Pel·lícules cinematogràfiques i enregistraments de vídeo	font principal d'informació, material d'acompanyament, contenidor
Publicacions en sèrie	tota la publicació

3.7.2. Descripció

AACR2r [1-3].6A1, [5-12].6A1

L'estructura de la descripció de la zona 6 i el seu tractament (transcripció, puntuació, etc.) es compon dels elements següents, que coincideixen en part amb els de la zona 1:

. – (Títol propi de la col·lecció : informació complementària de la col·lecció / mencions de responsabilitat de la col·lecció, ISSN de la col·lecció ; numeració del document dins la col·lecció. Subcol·lecció ; numeració del document dins la subcol·lecció). –

exemples 1-4, 6-11, 14-16, 19, 21, 23-25, 29-29b, 38, 51, 53, 55, 57-60, 71, 77

Un document pot formar part de més d'una col·lecció. La zona 6 es compon llavors de diferents mencions de col·lecció, totes amb la mateixa estructura i tancades cada una d'aquestes entre parèntesis.

AACR2r 1.6j

. – (Menció primera de col·lecció) (Menció següent de col·lecció). –

exemple 79

Les mencions paral·leles es tracten com en la zona 1.

AACR2r 1.6C1

3.8. Zona de les notes

AACR2r [1-12].7

En la zona 7 es dona informació que pot ser útil per a l'usuari del registre i que no ha aparegut abans en les zones: aclariments o ampliació de la informació donada. Entre d'altres:

Trobareu notes en qualsevol dels exemples

Notes sobre la naturalesa i abast del document, la seva llengua o la llengua original d'una traducció, variants del títol que s'ha donat com a propi i que consten en el document, títols paral·lels, informació complementària del títol i mencions de responsabilitat que no s'han donat en la zona 1.

Notes sobre relacions de la manifestació descrita amb altres, o de l'obra amb altres obres diferents. Notes sobre qualsevol dels elements donats en la descripció (sobre la publicació, la descripció física, etc.); notes que indiquen que el document és una tesi i on s'ha presentat, a quin públic va destinat, sobre formats alternatius; notes amb el resum del contingut. Notes amb l'enumeració del contingut d'un recull, o amb la menció d'alguna part destacada, etc. Notes sobre la periodicitat, el lloc d'escriptura i de conservació d'un manuscrit, etc.

Qualsevol font, del document o externa a aquest, pot servir com a font prescrita d'informació, per a tots els materials.

3.8.1. Descripció

AACR2r [1-12].7A1

Cada nota se separa de l'altra amb un senyal de final de zona: punt, espai, guió: . –

. – Nota. – Nota. –

En les notes en què consten elements propis de les altres zones de la descripció (títols, mencions de responsabilitat, etc.), es transcriuen i puntuen de la mateixa manera, però on s'hauria de donar . – es dona un punt i un espai, com es pot veure a continuació:

AACR2r 1.7A3, 1.7A4

exemples 18, 44, 53, 55

. – Basat en: The classical theory of fields / Leo D. Landau. 4th ed. New York : Pergamon, 1975. –

En les notes de contingut, les parts components se separen amb espai, guió, espai, de la manera següent:

. – Contingut: La intrusa – Els cecs – Interior – La mort de Tintagile. –

AACR2r [1-12].7B18

exemples 19, 23, 32, 35, 74

3.9. Zona del número normalitzat (o alternatiu) o dels termes de disponibilitat

En la zona 8 es donen els números normalitzats que identifiquen la manifestació i que són fruit d'un consens internacional i són reconeguts arreu: ISBN i ISSN, principalment.

Altres números (números de dipòsit legal, números de catàleg en discos o vídeos, números propis del productor, etc.), si es donen, s'han de donar en la zona de notes.

Les dades de la zona 8 es poden obtenir en qualsevol font, del document o externa.

En les publicacions en sèrie també es dona el **títol clau**, títol identificador de la publicació de validesa internacional.

Opcionalment, es poden donar els termes de disponibilitat del document: condicions d'adquisició, preu, etc. No són elements que es trobin normalment, ja que la seva utilitat és molt limitada: informa d'aquests termes en el moment en què es va adquirir el document. Fora del valor testimonial, no té cap altra validesa.

. – Número normalitzat (qualificador) = Títol clau ; termes de disponibilitat

El qualificador d'un d'aquests números es dona quan la manifestació té més d'un número normalitzat. Indica les característiques distintives de la manifestació a la qual s'aplica, que són les següents:

- el tipus d'enquadernació, quan n'hi ha més d'un i cada un d'aquests tipus té un número normalitzat;
- l'editor, quan es tracta de coedicions;
- el lloc d'edició, quan un editor té diferents seus i hi ha un número normalitzat per a cada una d'aquestes;
- la part, en obres amb més d'una part cada una de les quals té un número diferent, o la qualificació d'obra completa, quan el conjunt de les parts té un número propi.

AACR2r [1-3].8, [5-12].8

exemples 2-4, 7-8, 10-11, 14-15, 19, 21, 24-25, 27, 32, 36, 40, 47-48, 50, 54, 57, 59, 76-77

AACR2r 1.8C, 12.8C

exemples 17, 28, 70

AACR2r [1-12].7B18

exemples 44-45

AACR2r [1-3].8D, [5-12].8D

AACR2r [1-3].8E, [5-12].8E

exemples 30-72

exemple 34

- . – ISBN 0-85365-509-X (Library Association, tapa dura)
- . – ISBN 84-00-06946-3 (vol. 2)

Quan en la zona 8 es dóna més d'un número normalitzat, se separen entre si per punt, espai, guió:

- . – ISBN 0-8389-3346-7 (American Library Association, tapa dura). – ISBN 0-85365-509-X (Library Association, tapa dura). – ISBN 0-88802-242-5 (Canadian Library Association, tapa dura)

AACR2r [1-13].8A1, [5-12].8A1

3.10. Catalogació de monografies amb més d'una part física

AACR2r 13

La catalogació de documents monogràfics amb més d'una part es pot dur a terme de diferents maneres. L'adopció d'una o una altra depèn de les característiques del document i, en última instància, de les concrecions d'aplicació de les regles que tingui el centre catalogràfic.

1) Catalogació del conjunt donant les parts en nota de contingut

AACR2r 13.4

El registre bibliogràfic correspon al conjunt del document. Els títols, mencions de responsabilitat i altres dades es donen en la zona de notes, en una nota de contingut.

exemples 28, 34, 43

Zones 1 a 6 de la descripció del document. – Notes. – Contingut: Títol de la part / menció de responsabilitat de la part – Títol de la part següent / menció de responsabilitat de la part següent. – Zona 8

Per a proporcionar l'accés en un cas com aquest, es fan entrades secundàries de nom-títol –consisteixen en l'encapçalament principal corresponent a l'obra que constitueix la part seguit del títol uniforme de la mateixa obra.

2) Catalogació separada de les parts donant el conjunt en la col·lecció

AACR2r 13.3

Cada una de les parts, si té un títol distintiu, es descriu en un registre bibliogràfic, i se'n donen els detalls. Les dades referides al conjunt del document es donen en la zona de col·lecció (la numeració del volum, per exemple, es donaria com a numeració).

Zones 1 a 6 de la descripció de la part. – (Títol propi del conjunt / menció de responsabilitat del conjunt ; numeració de la part dins el conjunt). – Zones 7 i 8 de la part.

3) Descripció a més d'un nivell

AACR2r 13.6

Les dades de la descripció del document es reparteixen en diferents nivells. En el primer es donen les dades referides únicament al conjunt; en el segon, les

referides a un grup de parts o una part; en el tercer les d'una part que es pugui incloure dins el segon nivell, etc.

És un mètode que en bibliografies o catàlegs impresos ofereix una visualització molt clara. Això no obstant, poques aplicacions informàtiques gestionen bé registres bibliogràfics a més d'un nivell. Això, i el fet que la majoria de biblioteques americanes no emprin aquest mètode, ha fet que cada cop es faci servir menys.

La Library of Congress no ha fet servir mai descripcions a més d'un nivell. Això ha fet que el format USMARC i totes les aplicacions que s'hi basen no tinguin en compte aquest tipus de descripció. Algunes, com VTLS, han adaptat el programa per a poder-les incloure, però la visualització resultant és poc entenedora.

4) Mitjançant entrades analítiques amb "en"

AACR2r 13.5B

El registre bibliogràfic correspon a la part i en dóna els detalls. A continuació, precedits per la preposició **En** es donen algunes de les dades corresponents al conjunt.

Zones 1 a 7 de la part.*

En Encapçalament principal del conjunt. Títol uniforme del conjunt. Títol propi. – Menció de l'edició. – Designació numèrica, alfabètica o cronològica de la part de la publicació on s'ha publicat la part descrita (en publicacions en sèrie). – Zona 4 (en monografies).

*en la zona 5 de la part es detalla la part del document que ocupa la part (paginació, pistes d'un disc, etc.).

3.11. Documents multimèdia

AACR2r 1.10C

Un document **multimèdia** està format per diferents parts, cap de les quals predomina sobre l'altra. Són documents concebuts per a l'ús conjunt dels diversos tipus de material, en els quals un tipus no es pot fer servir sense l'altre.

exemples 32-33, 40

Per exemple, un curs d'idiomes amb un text imprès, casset i vídeos: el text remet a la casset o al vídeo, amb la qual cosa no té sentit fer-lo servir separatament; el mateix passa a l'inrevés. O discos amb un text d'acompanyament que va explicant la música. O textos, dels quals la il·lustració són diapositives.

En aquests casos, la designació general del document és: [multimèdia]. Si el document com a conjunt no té un títol propi, sinó que cada part té el seu títol propi, es donen els dos títols i cada un d'aquests va seguit de la designació general corresponent al tipus de material del títol.

AACR2r 1.1C4
AACR2r 1.10C1

La zona de la descripció física pot rebre els tractaments següents:

AACR2r 1.10C2

- donar les descripcions físiques de tots els materials en la mateixa zona

1 disc, 1 llibre

- donar cada descripció física en zones 5 separades, repetint-la

1 disc sonor : digital, estèreo ; cm. – 36 p. : il. ; 28 cm

- donar una menció genèrica, si el document consisteix en un nombre gran de parts components

14 peces diverses

4. Accés: tria i control dels punts d'accés

La segona part d'*AACR2* es dedica, com ja s'ha comentat, a l'establiment dels punts d'accés bibliogràfics que permeten la recuperació dels registres bibliogràfics. Es basen, en la seva major part, en els principis de París. Així, hi trobem assumits els dos conceptes bàsics, als quals ja ens hem referit, següents:

- el d'entrada principal
- el de responsabilitat de l'autor

El concepte d'entrada principal ja ha estat comentat en el mòdul primer. Pel que fa al d'autor, *AACR2* el defineix com:

Un autor personal és la persona principalment responsable de la creació del contingut intel·lectual o artístic d'una obra.

AACR2r, regla 21.1A1.

L'autor personal és un concepte "arrelat" en la cultura occidental. En altres entorns culturals, com els orientals, la responsabilitat d'una persona sobre una obra té molta menys importància: l'element d'identificació principal és l'obra mateixa, el seu títol. Com en les obres europees escrites durant l'edat mitjana, en què els autors, moltes vegades, ni tan sols es fan constar.

Sobre l'"autor corporatiu" hi ha molt menys consens. Es pot considerar una entitat com a "autora" d'una obra? De fet, la qüestió va ser una de les que més diferències va provocar entre els codis previs a la Conferència de París. En aquesta, per exemple, s'evitava el terme "autor corporatiu" i es parlava de "responsabilitat corporativa".

És a dir, els codis posteriors als principis de París, *AACR2* entre aquests, no consideren que una entitat pugui ser l'autor de cap obra. En canvi, sí que pot tenir responsabilitat sobre aquesta: perquè les publica, les fa publicar o està en l'origen de l'obra. En alguns casos, pocs, aquesta responsabilitat pot estar tan lligada a l'obra que l'entitat esdevé l'element que identifica millor l'obra: la memòria d'una empresa, el catàleg d'un museu...

En aquests casos, l'encapçalament de l'entitat serà l'entrada principal del registre bibliogràfic.

Cal remarcar que, en parlar d'entrada principal i responsabilitat, els punts d'accés es fan sobre la base de les responsabilitats referides a l'obra. És a dir, en qualsevol registre bibliogràfic, l'entrada principal –si no és el títol– es referirà al responsable de l'obra. En els casos en què pot semblar que aquest responsa-

Vegeu el punt 4.2 del mòdul 1.

Vegeu el punt 4.1.3 del mòdul.

Vegeu el punt 4.1.3 d'aquest mòdul.

ble ho és d'una expressió o manifestació (una adaptació, una nova edició), en realitat es tracta de casos en què les expressions o manifestacions modifiquen tant les obres originals que les considerem obres diferents. Per tant, l'encapçalament principal és el del responsable d'aquesta nova obra.

4.1. Principis per a la tria de l'entrada principal

4.1.1. Obres de responsabilitat individual

Moltes obres, la majoria, han estat creades per un únic individu. En aquests casos, l'entrada principal és la corresponent a l'autor: el seu nom, el seu pseudònim o una altra forma verbal que l'identifiqui.

AACR2r 21.4A

exemples 1, 4, 13, 31, 57

Quan no coneixem qui és l'autor de l'obra i no hi ha cap forma que l'identifiqui i que puguem fer servir com a encapçalament, l'entrada principal és el títol de l'obra.

AACR2r 21.5A

exemples 41, 42

Potser és obvi,...

...però sovint se sent, entre catalogadors o estudiants de catalogació que "tal obra *no té cap autor* i, per tant, s'entra pel títol". Cal remarcar que qualsevol obra té un autor –com a mínim–: algú que ha estat el responsable de la seva creació i de la seva expressió en una forma determinada. Una altra cosa és que, tot i tenir-lo, nosaltres no sapiguem qui és l'autor. El *Lazarillo de Tormes*, la música de la *Missa de Barcelona* o qualsevol fotografia antiga que puguem trobar en un arxiu o biblioteca tenen autors: el "problema" és que no sabem quins van ser.

4.1.2. Responsabilitat múltiple

En altres casos, ens trobem que la responsabilitat de l'obra o l'expressió es pot assignar a més d'una persona o entitat. L'assignació de l'entrada principal depèn llavors de la funció que tenen aquestes persones en la creació de l'obra.

1) Responsabilitat compartida: responsables amb la mateixa funció

AACR2r 21.6

En les obres de responsabilitat compartida, totes les persones o entitats que participen en la creació de l'obra desenvolupen **la mateixa funció**. El resultat és una obra de nova creació, que no existia abans: no es tracta, per tant, de modificacions d'obres preexistents.

Si un dels responsables es destaca en el document com a **responsable principal**, l'encapçalament principal es construirà sobre el seu nom.

AACR2r 21.6B

Si no hi ha cap responsable destacat, l'encapçalament principal és un dels elements següents:

AACR2r 21.6C

- el corresponent al primer de dos o tres responsables;

exemples 7, 11

- el títol de l'obra quan hi ha més de tres responsables (es parla llavors de **responsabilitat difusa**).

En tots els casos, dels responsables que no han estat triats per a l'entrada principal es fa una entrada secundària. En el cas d'obres de responsabilitat compartida per a més de tres responsables, les regles prescriuen de fer una entrada secundària per al primer dels responsables que consti en la font principal d'informació, sense fer-ne dels altres.

2) Responsabilitat mixta: responsables amb funcions diferents i modificacions d'obres ja existents

Sota aquest tipus de responsabilitat es consideren les obres en què els diferents responsables han contribuït de manera diferent a la creació de l'obra. Es distingeixen els casos següents:

- a) modificacions d'obres ja existents;
- b) obres de nova creació en què els responsables desenvolupen funcions diferents;
- c) reculls d'obres o de fragments d'obres independents, preexistents o no (obres que consisteixen en contribucions separades coordinades per un responsable).

Modificacions d'obres ja existents

En el primer cas, l'entrada principal és la corresponent a l'autor de l'obra original, llevat que la modificació hagi donat origen a una nova obra: és a dir, que la responsabilitat de l'autor que modifica és més gran que la de l'original.

Aquestes regles es basen en els principis que es van comentar en el primer mòdul en parlar dels conceptes d'obra, expressió, manifestació i exemplar. De fet, els *Functional requirements* partien del tractament donat per AACR2 a aquests casos per tal de treure'n un marc conceptual d'aplicació general.

Així, l'entrada principal serà l'**autor original** en els casos en què es donen noves expressions o manifestacions però no noves obres, és a dir, en els casos següents:

- traduccions,
- noves edicions revisades, actualitzades, etc. si el document es presenta com a obra de l'autor original;

Ens trobem aquí, i en altres regles, amb un criteri "formal": no sols s'ha de tenir en compte la responsabilitat real dels participants, sinó la **presentació que el document en fa en la font principal d'informació**. Si una edició revisada d'un manual de química, per exemple, es continua presentant en la seva portada com a obra de l'autor original –encara

AACR2r 21.6C2

exemples 10, 44-50

Per al comentari a les regles que limiten l'accés en obres de responsabilitat compartida, vegeu l'apartat 3.2.3. punt 5) d'aquest mòdul.

AACR2r 21.8

AACR2r 21.9-21.23

AACR2r 21.9

Vegeu l'apartat 4.5.1. punt 2) del mòdul 1.

AACR2r 21.14

exemples 3, 5, 15, 20, 22, 25, 39, 43, 64-65, 71-72, 74, 77-79

exemple 59

que ens consti que aquest autor ja és mort i que, després de moltes edicions i revisions, el contingut de l'última edició és substancialment diferent del de les primeres-, l'entrada principal serà per aquest autor original. Si, per contra, es presenta com una obra en què la responsabilitat és del revisor, l'entrada principal serà la corresponent a aquest. Intervé, per tant, un criteri d'èmfasi en la presentació formal de la font principal d'informació.

AACR2r 21.12

exemple 80

- comentaris d'una obra en documents consistents en l'expressió d'aquesta obra d'un autor i comentaris crítics, biogràfics, etc. fets per un altre, quan la menció del comentari s'emfasitza en la font principal d'informació; si s'emfasitza l'autor del text original, aquest serà la base per a l'encapçalament de l'entrada principal;
- l'escriptor en un text ja existent publicat amb il·lustracions;
- l'artista en una edició separada de les il·lustracions fetes per a un text, o en edicions d'il·lustracions amb comentaris d'altres autors.

AACR2r 21.13, 21.15

exemples 23, 54, 81

AACR2r 21.11A1

AACR2r 21.11B1

exemple 82

Responsabilitats diferents en obres de nova creació

En aquest cas, en què diferents responsables intervenen en la creació d'una obra, però cada un d'ells fa una funció diferent (obres resultats de col·laboracions entre escriptors i artistes, entre entrevistadors i entrevistats, etc.) l'entrada principal s'assigna a qui ha aportat la contribució més important. Això no obstant, es té molt en compte la font principal d'informació: l'entrada principal, en una obra d'aquest tipus, serà la corresponent al responsable esmentat en primer lloc o, si es dóna el cas, la corresponent a un responsable amb una menció destacada tipogràficament, encara que no sigui la primera.

AACR2r 21.24, 21.25

exemple 83

En els casos d'entrevistes o intercanvis, l'entrada principal depèn de què presenti l'obra: si dóna la transcripció de les paraules de l'entrevistat, aquest serà considerat com a responsabilitat principal (si n'hi ha més d'un, el primer que consti en la font principal d'informació). Si l'obra està redactada essencialment per l'entrevistador, amb les seves paraules, encara que es basin en la informació donada per l'entrevistat, es considera com a responsabilitat principal l'entrevistador.

AACR2r 21.25

exemple 84

Reculls d'obres existents o de contribucions a una nova obra

Els reculls d'aquest tipus tenen diferents responsabilitats: cada una de les obres recollides té la seva i el conjunt, com a recull, en té una altra. Normalment una persona o grup de persones s'encarrega de preparar o coordinar el recull: els editors literaris o científics, compiladors, etc.

AACR2r 98 21.7

En aquests casos, l'entrada principal és la següent:

- si el recull té títol propi, el títol propi;

AACR2r 21.7B

exemples 32, 74

- si el recull no té títol propi, l'entrada principal corresponent a la primera obra donada en la zona 1;
- si es tracta de les actes d'un congrés, trobada, etc. i aquest congrés té un nom i aquest nom consta predominantment en el document, l'entrada principal és el nom del congrés, encara que tingui, a més, un títol propi.

AACR2r 21.7C

exemple 26

AACR2r 21.B2 d)

exemple 68

4.1.3. Responsabilitat d'una entitat

Una entitat és...

...una organització o grup de persones que s'identifica amb un nom concret i que actua, o pot actuar, com un ens.

AACR2 98, regla 21.1B2

AACR2r 21.1B1

D'acord amb els principis de París, un document amb entrada principal per a l'entitat únicament es dona quan l'obra expressa l'activitat o el pensament col·lectiu de l'entitat, per la qual cosa l'entitat és la responsable del contingut del document: la memòria d'activitats d'una institució, el seu reglament, una declaració institucional, en poden ser exemples.

Vegeu el punt 5.4 d'aquest mòdul

L'entrada principal per al nom de l'entitat es restringeix a les obres que emanen d'una entitat, és a dir, que són publicades per aquesta, que es fan publicar per aquesta o que s'han originat en aquesta. A més, l'obra ha de pertànyer a una de les categories següents:

AACR2r 21.1B

AACR2r 21.1B2

exemples 62-63, 67, 69

a) Obres de naturalesa administrativa, que tracten de la mateixa entitat i de la seva política interna, el seu funcionament, les seves activitats, finances, personal o membres (per exemple, directoris) o recursos (per exemple, un catàleg).

b) Alguns tipus d'obres jurídiques o oficials:

- lleis, disposicions legislatives amb força de llei, tractats, decisions judicials i intervencions parlamentàries, etc.
- Obres litúrgiques i lleis religioses (dret canònic, etc.).

exemple 85

c) Obres on es manifesta el pensament col·lectiu de l'entitat (informes de comissions, declaracions oficials, etc.).

exemple 37

Un cas particular és el de les comunicacions oficials d'un cap d'estat, de govern o d'un organisme internacional, o d'alts càrrecs d'esglésies (papa, patriarques, bisbes, etc.). Si la comunicació es fa depenent del càrrec de la persona, representant, per tant, una entitat, l'entrada principal és la d'aquesta entitat. Quan es tracta de comunicacions a títol personal, no en representació de l'entitat, l'entrada principal és pel nom de la persona.

AACR2r 21.4D1

Un recull dels discursos del rei la Nit de Nadal, en tant que declaracions institucionals del cap de l'Estat com a tal, tindria com a entrada principal la corresponent al cap d'estat subordinat a l'entitat que representa, el mateix Estat: *Espanya. Monarca (1975- : Joan Carles I)*. En canvi, en un recull de discursos o intervencions fets en alguns actes protocol·laris

però no institucionals (visites, actes culturals, inauguracions, etc.) no considerariem que les comunicacions fossin oficials o expressessin el pensament de l'Estat, tot i que la persona que les pronuncia continua essent el cap de l'Estat i hi ha estat convidat per aquesta raó. L'entrada principal, seria llavors, per l'encapçalament que té com a individu, sense subordinar a cap entitat representada: *Joan Carles I, rei d'Espanya*.

d) Obres que informen de l'activitat col·lectiva d'un congrés (actes, etc.), una expedició o altre esdeveniment (una exposició, una fira, un festival, etc.) que es pugui considerar entitat, sempre que el nom d'aquest congrés, expedició o esdeveniment s'anomeni prominentment en el document.

exemple 68

e) Enregistraments (escrits, sonors, en vídeo, etc.) de l'activitat d'un grup d'intèrprets sempre que la seva responsabilitat no es limiti a l'execució o interpretació d'una obra, sinó que vagi més enllà.

Per exemple, un vídeo que reculli algun espectacle de Comediants o la Fura dels Baus en què el grup no sols interpreta i actua, sinó que han concebut tot l'espectacle: la seva responsabilitat va més enllà de la interpretació. El mateix passaria amb molts grups musicals que, a més d'interpretar les cançons, les han compost o arranjat: els discos o vídeos de The Beatles, Sau o Toreros Muertos serien exemples de documents que tindrien l'entitat (el grup) com a encapçalament principal.

f) Materials cartogràfics en què la responsabilitat de l'entitat de la qual emana va més enllà de la publicació o la distribució.

exemples 29, 30

Així, els instituts i centres cartogràfics que elaboren i treballen el contingut cartogràfic o les dades espacials dels materials que publiquen són l'element en què es basa l'encapçalament principal d'aquests materials. En canvi, els materials cartogràfics editats per un editor, però amb un contingut elaborat per una altra entitat, basaran la seva entrada principal en el títol o, si n'hi hagués, en la persona responsable del contingut.

Els mapes o fotografies aèries publicats per l'Institut Cartogràfic de Catalunya, la cartografia i dades dels quals són elaborats i tractats pel mateix Institut, tenen com a encapçalament principal el corresponent a l'Institut. En canvi, molts dels atlas que podem trobar a la venda estan publicats per editorials que no tenen cap departament cartogràfic i, per tant, aprofiten els mapes elaborats per altres centres que s'hi dediquen: en aquests casos l'entitat editora no pot ser objecte de l'entrada principal –tampoc l'entitat responsable del treball cartogràfic, ja que no estan publicats per ells.

En qualsevol altre cas, l'encapçalament principal per a una obra que emani d'una entitat es farà pel títol o per una persona. El fet, doncs, que hi hagi un encapçalament principal per l'entitat no és el més habitual i constitueix una excepció.

4.1.4. Encapçalament principal pel títol

AACR2r 21.1C

En els punts anteriors, ja s'han anat dient alguns casos en què l'entrada principal es fa pel títol. Resumint-los, l'entrada principal pel títol es fa en els casos següents:

- Quan la responsabilitat personal és desconeguda o difusa o quan no pot ser determinada.

Exemples de tipus de document amb responsabilitat difusa

Hi ha alguns tipus de documents en què les responsabilitats solen ser difuses o difícilment determinables, per tant, el més habitual és que la seva entrada principal sigui sota el títol. En una pel·lícula cinematogràfica, per exemple, no podem destriar una responsabilitat

principal entre totes: és el fruit de la col·laboració de multitud de persones –directors, guionistes, actors, músics, fotògrafs, etc.–, totes elles importants per tal que el resultat sigui l'esperat. Encara que col·loquialment es parli de “pel·lícules de director” o “pel·lícules d'actor”, sabem que cap d'ells sol hauria pogut fer la pel·lícula. L'encapçalament principal, doncs, d'un vídeo amb *La reina d'Àfrica* o *La primera noche de mi vida* és el títol.

exemple 39

... com algunes revistes...

En moltes revistes o diaris passa el mateix: hi contribueixen diferents persones, de vegades anònimament (els membres de la redacció d'un diari, per exemple, no sempre signen les col·laboracions). *La Vanguardia*, *Primeramà* o *El Jueves* tindrien el seu títol com a encapçalament principal.

exemples 44-49, 76

... però no totes.

Moltes altres, però, poden tenir encapçalament d'entitat, sempre que entrin en les categories esmentades abans: butlletins d'entitats que informin exclusivament o majoritàriament de les activitats, política, etc. de l'entitat, diaris oficials (la seva informació principal és la legislació), publicacions en sèrie que siguin actes de congrés, etc. El *BOE*, per exemple, té com a encapçalament principal *Espanya*, en tant que entitat (l'Estat) de la qual, per mitjà dels seus òrgans legislatius, emana la legislació publicada i per la qual –mitjançant un organisme de l'administració pública– es publica el diari. En canvi, les publicacions d'Aranzadi, encara que tinguin el mateix contingut legislatiu, no emanen de l'Estat, sinó que es publiquen per una editorial privada: l'entrada principal d'aquestes és el títol.

- En reculls produïts sota direcció editorial –un editor científic, per exemple– que tenen títol col·lectiu.
- En obres que emanen d'entitats i que no entren en cap de les categories esmentades en la regla 21.1B2 ni tenen una, dos o tres persones com a autors.
- En obres acceptades com a escriptures sagrades per alguna religió.

exemples 19, 32, 61

exemples 32, 44-49

1) Canvis en el títol propi

a) Monografies en una part física

Si una monografia en una part física canvia entre una edició i una altra, es fa una entrada separada per a cada edició.

AACR2r 21.2B1

exemples 1, 2

b) Monografies amb més d'una part

Si el títol propi d'una monografia amb més d'una part física –una obra en volums, per exemple– canvia en cada part, s'agafa com a títol propi un dels següents:

AACR2r 21.2B2

- el que predomini en el conjunt de la monografia;
- si no hi ha un títol predominant, el títol propi de la primera part publicada.

En la zona de notes es fan constar els canvis.

c) Publicacions en sèrie

AACR2r 21.2C1

Si el títol propi d'una publicació en sèrie canvia, es fa un registre bibliogràfic separat per a cada títol, i es relacionen mitjançant notes i punts d'accés secundaris.

exemples 45, 47

4) Canvis en els responsables d'una obra

AACR2r 21.3A

a) Monografies

Quan les responsabilitats d'una monografia amb més d'una part varien a cada part, l'entrada principal és, entre totes les entrades principals de cada una de les parts, una de les següents:

- la predominant;
- si no n'hi cap, la corresponent a la primera part;
- el títol propi, si els responsables per al conjunt de l'obra són més de tres.

b) Publicacions en sèrie

AACR2r 21.3B

Quan en una publicació en sèrie en què l'encapçalament principal correspon a una persona o entitat, aquesta deixa de ser la responsable de la publicació o canvia el seu nom –i, per tant, en ambdós casos canvia l'encapçalament– es fa un registre bibliogràfic separat per a la publicació amb el nou encapçalament, encara que el títol no canviï.

exemple 88

4.2. Entrades secundàries

AACR2r 21.29, 21.30

A més de l'encapçalament principal, s'assignen encapçalaments secundaris per als altres noms o títols que siguin necessaris per a la recuperació del registre bibliogràfic.

Trobareu entrades secundàries a tots els exemples

Les entrades secundàries es fan en els casos següents:

- Per a noms de persona
 - col·laboradors, si són, a més de l'autor de l'encapçalament principal, un o dos. Si són més de tres autors, únicament es fa encapçalament secundari del primer.
 - editors científics, literaris i compiladors o coordinadors d'una obra.
 - escriptors, traductors, il·lustradors.
 - altres persones relacionades, però no responsables de la creació del contingut.
- Per a noms d'entitat, llevat que la seva funció es limiti a la producció o distribució del document.
- Per a títols
 - si l'entrada principal no és el títol propi, aquest serà objecte d'una entrada secundària, llevat que aquesta sigui tan similar a la principal o a una referència.
 - títols variants (trobat en fonts altres que la principal del document)
 - títols de col·lecció
- Per a obres

AACR2r 21.30B

AACR2r 21.30D
AACR2r 21.30C, 21.30K

AACR2r 21.30E

AACR2r 21.30J, 21.30L

AACR2r 21.30G

- contingudes en el document descrit –reculls.
- relacionades amb l'obra descrita –donades en la zona de notes.

L'encapçalament que es fa servir és l'adequat per a l'obra: si l'encapçalament principal és el títol, es dóna el títol uniforme de l'obra o el seu títol propi. Si l'encapçalament és un autor o una entitat, es dóna un encapçalament de nom-títol, consistent en el nom del responsable seguit del títol de l'obra.

Els encapçalaments de les entrades secundàries, en un catàleg manual, es donen en la traça de l'entrada principal del registre –si és que no es repeteix la traça en cada una de les entrades. Cada un dels encapçalaments va precedit d'un número romà.

Trobareu més informació sobre la traça en el punt 4.3 del mòdul 1 de l'assignatura.

1. Organització del coneixement – Congressos. 2. Representació del coneixement – Congressos. 3. Recuperació de la informació – Congressos. I. López-Huertas, María José. II. Fernández-Molina, Juan Carlos. III. Sociedad Internacional para la Organización del Conocimiento. Capítulo Español. IV. EOCONSID (1999 : Granada, Espanya). V. Títol.025.4(08)

5. Accés: forma dels punts d'accés i control autoritatiu

En el primer mòdul de l'assignatura hem parlat de la necessitat i els principis en què es basa el control autoritatiu, de com funciona en un catàleg i de l'estructura dels registres d'autoritat que permeten aquest control. En aquest capítol veurem com establir aquests punts d'accés i les seves referències.

Sobre el control autoritatiu dels encapçalaments, vegeu el capítol 6 del primer mòdul.

Recordem que en un registre d'autoritat podíem trobar tres blocs d'informació clarament diferenciats que són els següents:

- 1) el de l'**encapçalament**, amb la forma autoritativa del nom o el títol;
- 2) el de les **referències**, amb:
 - altres formes desestimades del mateix nom o títol
 - altres encapçalaments autoritatius relacionats amb el del primer bloc;
- 3) **notes** sobre l'ús, abast, fonts, etc. que justifiquen i expliquen com s'ha establert l'encapçalament.

En el procés d'establiment dels encapçalaments –ja siguin autoritatius o desestimats– es donen les diferents etapes següents:

a) Tria del nom o títol per al qual es fa l'encapçalament, quan l'autor o l'entitat en fan servir més d'un o, en el cas d'encapçalaments de títol, quan existeixen diferents títols per a una obra.

AACR2r 22.2

b) Tria de la forma del nom o títol triat –entre les diferents variants lingüístiques més o menys completes, que pugui tenir– que es farà servir com a base de l'encapçalament autoritatiu.

AACR2r 22.3

c) Formalització de l'encapçalament, per tal que compleixi els principis d'uniformitat i unicitat. En la formalització es donen les dues operacions diferenciades que s'exposen a continuació:

- tria del primer element de l'encapçalament (el nom, el títol uniforme), que constituirà l'element d'entrada i el primer argument de cerca per a aquell concepte
- addició d'altres termes que distingeixin aquest encapçalament d'altres de similars corresponents, però, a persones, entitats o obres diferents.

AACR2r 22.4-22.11

Podem veure reflectides aquestes operacions en un cas concret. En fixar l'encapçalament principal per a l'obra de teatre *Batalla de reines*, de Frederic Soler "Pitarra", hem de triar, primer, el nom de l'autor. Frederic Soler feia servir el pseudònim Serafí Pitarra per a les seves obres satíriques i paròdiques, utilitzant el nom real en la resta de la seva

Vegeu l'apartat 5.2.2. punt 1) d'aquest mòdul.

obra. Podem parlar, per tant, d'identitats bibliogràfiques separades. *Batalla de reines* és una de les seves obres "serioses": triem, per tant, el seu nom real com a base per a l'encapçalament.

D'aquest nom podem trobar diferents formes: Frederic Soler, Frederic Soler i Hubert o, en algunes edicions i obres de consulta, Federico Soler. Si atenem els criteris que s'expliquen més endavant, triem com a forma del nom la més habitual en les fonts de consulta i en les obres de l'autor: Frederic Soler.

El pas següent és formalitzar l'encapçalament. És un nom amb un cognom, per la qual cosa el cognom serà el primer element de l'encapçalament, seguit del nom: "Soler, Frederic". Podríem deixar-ho aquí, però si volem distingir-lo d'altres "Frederics Soler" que hi pugui haver en el catàleg, afegirem a l'encapçalament una addició amb les dates de naixement i de mort. L'encapçalament que farem servir és: **Soler, Frederic, 1839-1895**.

5.1. Fonts

AACR2r 22.1B, 23.2, 24.1A

Per a determinar la forma d'un encapçalament, les fonts primordials són les fonts principals d'informació de les manifestacions de les obres associades al nom o títol corresponent publicades **en la llengua usada originalment per la persona o entitat.**

Quan en diferents manifestacions o diferents obres consten diferents formes del nom o del títol, s'han de considerar totes per tal de poder triar la predominant, la més recent, etc., d'acord amb les regles.

Si no es disposa de totes aquestes altres obres –fet bastant habitual–, o si aquestes obres no donen una informació de tipus verbal (obres gràfiques, per exemple), es fan servir fonts de consulta com altres catàlegs, bibliografies o enciclopèdies, preferentment **publicades en la llengua o el lloc associats a la persona, entitat o obra** de la qual hem de fer l'encapçalament.

Les fonts donen informació, però no encapçalaments fets

Les fonts de consulta altres que catàlegs –bibliografies, enciclopèdies, diccionaris biogràfics, directors d'entitats, etc.– solen tenir criteris diferents als de les AACR2 per a la redacció del punt d'accés a les seves entrades. La seva consulta, per tant, únicament ha de servir com a orientació, per a determinar formes o variants del nom, elements que en poden formar part, etc., i a partir d'aquests, establir, seguint les regles, la forma de l'encapçalament.

Per exemple, la *Gran enciclopèdia catalana* té com a criteri donar, en el punt d'accés de l'entrada d'un nom de persona, la forma més completa d'aquest nom: si és una persona espanyola, per exemple, en dona els dos cognoms i el nom.

Oliver i Sallarès, Joan

Això no obstant, aquesta forma completa mai no va ser emprada per l'autor en les seves publicacions en les quals donava únicament el nom i el primer cognom: Joan Oliver. Aplicant les regles corresponents, l'encapçalament que faríem servir seria el següent:

Oliver, Joan

La informació donada en la font de consulta ens pot servir per a formalitzar referències des d'encapçalaments desestimats, o per a afegir elements que distingeixin l'encapçalament d'altres de similars, com ara:

Oliver, Joan (Oliver i Malagelada)
Oliver, Joan (Oliver i Puigdomènech)
Oliver, Joan (Oliver i Sallarès)

5.2. Noms de persona

AACR2r 22

5.2.1. Tria del nom

AACR2r 22.1-22.2

Abans s'ha comentat el procés d'establiment de l'encapçalament. El primer pas, en noms de persona, és la **tria del nom** sobre el qual formalitzarem l'encapçalament. Quan la persona sols ha fet servir un nom, no hi haurà problema: aquest serà el triat. Ara bé, quan n'hi hagi hagut més, se n'ha de triar un.

En els casos en què el nom d'una persona ha canviat amb el temps –no és el cas que la persona hagi fet servir més d'un nom o pseudònims en les seves obres–, s'empra el **nom més recent**, llevat que el primer sigui més conegut.

AACR2r 22.2C

Quan Manya Sktodowska es va casar, va adoptar el nom de Marie Curie. Aquest és el nom sobre el qual farem l'encapçalament: "Curie, Marie". Enea Silvio Piccolomini va escriure diferents obres i quan va ser elegit papa, va canviar el seu nom pel de Pius II; l'encapçalament per a les seves obres, tot i estar escrites amb un altre nom, es basarà en aquest últim nom: "Pius II, papa".

exemple 53

En canvi, Jean Simmons, casada successivament amb Stewart Granger (de nom real James Stewart) i Richard Brooks, és molt més coneguda pel seu nom inicial que pels de Jean Stewart o Jean Brooks. L'encapçalament, encara que el nom més recent sigui aquest últim Jean Brooks, es faria sobre la base del més conegut: "Simmons, Jean".

Quan una persona és coneguda per més d'un nom, es fa servir el nom predominant, **pel qual és més conegut**.

AACR2r 22.2A

Gabriel Mesquida és més conegut com a Biel Mesquida. Aquest és el nom emprat per a l'encapçalament: "Mesquida, Biel".

El músic Joaquín Valverde, coautor de moltes sarsueles de Chueca, era conegut com a Quinito Valverde i així consta en moltes de les partitures publicades al començament del segle. Això no obstant, amb el temps s'ha anat imposant la forma "seriosa" del seu nom, que ha acabant essent la predominant en discos, partitures i bibliografia. L'encapçalament es farà sobre aquest nom: "Valverde, Joaquín".

1) Control autoritatiu

En tots els casos, en el registre d'autoritat es fan constar com a referències els encapçalaments corresponents als noms desestimats.

Nivell Loc: 4SubGeogr:TipSub: n Niv Bibl: x Operador: 0051

ARN: EstatReg: n Entrt: 940916Usat: 970808

Tipus: z SubGeog:AgGovern: Llen: Font: d

Trans: n CMat: nTipCol: n NúmCol: n UsEnt: aab

ValidacRef: n ValidacEnc: a NivellEncap: aNomD: a

NivelEnc: o TipusReg: aModiReg: Codi: c

1. 035 0999-75881

2. 110 10 Simmons \$h Jean #

3. 410 10 Brooks \$h Jean #

4. 410 10 Stewart \$h Jean #

5. 670Katz. Film encycl., 1996 \$b (Simmons, Jean; married Stewart Granger (James Lablanche Stewart) and Richard Brooks) #

que, amb notació de les GARE, tindria la forma següent:

Simmons, Jean

<Brooks, Jean

<Stewart, Jean

Katz. Film encycl., (Simmons, Jean; married Stewart Granger

(James Lablanche Stewart) and Richard Brooks)

5.2.2. Pseudònims

Un cas particular de canvi de nom és l'ús de **pseudònims**. En aquest cas és la persona la que tria constar amb un nom diferent al seu en una obra o un grup d'obres definit.

1) Identitats bibliogràfiques separades

AACR2r 22.2B2

L'autor pot associar l'ús d'un pseudònim a una forma determinada d'expressió o a un tipus concret d'obra i en altres formes o tipus d'obra, fer servir un altre pseudònim o el nom real.

En aquest cas es parla d'**identitats bibliogràfiques diferenciades**. Quan un escriptor, per exemple, fa servir un nom en les obres que fa en un gènere determinat i un altre nom per a les que fa en un altre gènere es dona un cas d'identitats bibliogràfiques separades.

exemples 6, 90

Quan un autor fa servir entitats bibliogràfiques separades, es tria un nom per a cada una de les identitats, el que faci servir en aquesta. Cada un dels encapçalaments assignats són encapçalaments autoritatius. Entre aquests s'estableixen relacions que permeten de recuperar, a partir d'un, les obres entrades sobre els altres.

Casos d'identitats bibliogràfiques separades

Un exemple clàssic de persona amb identitats bibliogràfiques separades és el matemàtic i lògic Charles Lutwidge Dodgson. Va fer servir aquest nom en la seva obra científica, però en la literària va utilitzar el pseudònim Lewis Carroll. L'encapçalament per a les obres de lògica serà, per tant, "Dodgson, Charles"; el que assignem a *Alice in Wonderland* i la resta de les obres literàries, "Carroll, Lewis".

Joan Oliver i Sallarès publicava les seves obres amb el nom Joan Oliver. Tanmateix, en les obres poètiques feia servir un pseudònim: Pere Quart. Hi ha, doncs, dues identitats bibliogràfiques: una a la qual assignarem l'encapçalament "Quart, Pere" (l'autor de l'obra poètica) i una altra que tindrà l'encapçalament "Oliver, Joan" (l'obra en prosa, teatre, etc.).

Jaume Sisa seria el nom sobre el qual basariem l'encapçalament de l'obra en català del cantautor del mateix nom; l'encapçalament per a les obres en castellà, fetes posteriorment amb un estil diferent, es basaria en la segona identitat de l'autor: Ricardo Solfa.

Casos similars es poden trobar en les obres de Frederic Soler / Serafí Pitarra, Jaume Bofill i Mates / Guerau de Liost, Avel·lí Artís-Gener / Tísner, Josep Albanell / Pep Albanell / Joles Sennell, etc.

Control autoritatiu d'encapçalaments corresponents a identitats bibliogràfiques separades

Els registres MARC d'autoritat corresponents a les tres identitats bibliogràfiques d'una persona (Josep Albanell) són els següents:

Registre corresponent al nom Josep Albanell

Nivell Loc: 4 SubGeogr: TipSub: n Niv Bibl: x Operador: 0000
 ARN: EstatReg: c Entrt: 930215 Usat: 930216
 Tipus: z SubGeogr: AgGovern: Llen: Font: d
 Trans: CMat: n TipCol: n NúmCol: n UsEnt: aab
 ValidacRef: a ValidacEnc: a NivellEncap: a NomD: a
 NivelEnc: o TipusReg: a ModiReg: Codi: c
 1. 035 0068-38980
 2. 100 10Albanell \$h Josep
 3. 400 20Albanell i Tortades \$h Josep
 4. 500 10Albanell \$h Pep
 5. 500 10Sennell \$h Joles
 6. 667Josep Albanell és el nom que fa servir l'autor en la seva obra per a adults. En la seva obra per a nens fa servir el pseudònim Joles Sennell; en les obres per a joves signa com a Pep Albanell
 7. 670GEC2 \$b (Albanell i Tortades, Josep: pseudònim per a l'obra infantil, Joles Sennell; en les obres per a joves signa Pep Albanell)

Registre corresponent al nom Joles Sennell

Nivell Loc: 4 SubGeogr: TipSub: n Niv Bibl: x Operador: 0000
 ARN: EstatReg: c Entrt: 930215 Usat: 930216
 Tipus: z SubGeogr: AgGovern: Llen: Font: d
 Trans: CMat: n TipCol: n NúmCol: n UsEnt: aab
 ValidacRef: a ValidacEnc: a NivellEncap: a NomD: a
 NivelEnc: o TipusReg: a ModiReg: Codi: c
 1. 035 0396-04780
 2. 100 10Sennell \$h Joles
 3. 500 10Albanell \$h Josep
 4. 500 10Albanell \$h Pep
 5. 667 Pseudònim de Josep Albanell en les seves obres per a infants. En les obres per a joves signa com a Pep Albanell; en les obres per a adults, Josep Albanell.
 6. 670 GEC2 \$b (Albanell i Tortades, Josep: pseudònim per a l'obra infantil, Joles Sennell; en les obres per a joves signa Pep Albanell)

Registre corresponent al nom Pep Albanell

Nivell Loc: 4 SubGeogr: TipSub: n Niv Bibl: x Operador: 0000
 ARN: EstatReg: c Entrt: 930215 Usat: 930216
 Tipus: z SubGeogr: AgGovern: Llen: Font: d
 Trans: CMat: n TipCol: n NúmCol: n UsEnt: aab
 ValidacRef: a ValidacEnc: a NivellEncap: a NomD: a
 NivelEnc: o TipusReg: a ModiReg: Codi: c
 1. 035 0160-67780
 2. 100 10Albanell \$h Pep
 3. 500 10Albanell \$h Josep
 4. 500 10Sennell \$h Joles
 5. 667 Forma usada per Josep Albanell en les seves obres per a joves. En l'obra per a adults signa com a Josep Albanell; en les obres per a infants fa servir el pseudònim Joles Sennell
 6. 670 GEC2 \$b (Albanell i Tortades, Josep: pseudònim per a l'obra infantil, Joles Sennell; en les obres per a joves signa Pep Albanell)

Entre els tres encapçalaments s'estableixen relacions, codificades en el registre en camps de dades 500, que donen lloc a referències del tipus següent:

Albanell, Josep

vegeu també sota: Albanell, Pep
 Sennell, Joles

Albanell, Pep

vegeu també sota: Albanell, Josep
 Sennell, Joles

Sennell, Joles

vegeu també sota: Albanell, Josep
Albanell, Pep

També podríem trobar referències explicatives, a partir de camps 663:

Nivell Loc: 4	SubGeogr:	TipSub: n	Niv Bibl: x	Operador: 0000
ARN:	EstatReg: c	Entrt: 930215	Usat: 930216	
Tipus: z	SubGeogr:	AgGovern:	Llen:	Font: d
Trans:	CMat: n	TipCol: n	NúmCol: n	UsEnt: aab
ValidacRef: a	ValidacEnc: a	NivellEncap: a	NomD: a	
NivelEnc: o	TipusReg: a	ModiReg:	Codi: c	

1. 035 0396-04781
2. 100 10 Sennell \$h Joles
3. 663 Per a les obres escrites per l'autor destinades a joves, vegeu: \$a Albanell \$h Pep
\$i Per a les obres escrites per a adults, vegeu \$a Albanell \$h Josep.
4. 670 GEC2 \$b (Albanell i Tortades, Josep: pseudònim per a l'obra infantil, Joles Sennell; en les obres per a joves signa Pep Albanell)

que donaria una referència en el catàleg del tipus:

Sennell, Joles

Per a les obres escrites per l'autor destinades a joves, vegeu: Albanell, Pep.
Per a les obres escrites per a adults, vegeu: Albanell, Josep

I la uniformitat?

L'acceptació de les identitats bibliogràfiques separades podria semblar contradir el principi d'uniformitat dels encapçalaments. Ens trobem amb una persona que pot ser representada en el catàleg no per un únic encapçalament, sinó per tants com identitats bibliogràfiques tingui. L'encapçalament uniforme, diu Paul Dunkin, no correspon a una persona, sinó a **un autor**: la persona, en adoptar més d'una identitat, esdevé diferents autors. Per a cada un d'ells es fa servir sempre un únic encapçalament. Mirant-ho així, el principi d'uniformitat es manté i, a més, es respecta la voluntat de la persona.

2) Tria del nom en persones amb pseudònim

a) Si hi ha identitats bibliogràfiques separades

AACR2r 22.2B2

Si la persona utilitza noms –pseudònims o el nom real i pseudònims– per a identitats bibliogràfiques separades, cada una d'aquestes tindrà el seu propi encapçalament, basat en el nom que fa servir en cada una d'aquestes.

b) Si no hi ha identitats bibliogràfiques separades

AACR2r 22.2B3

- Persones contemporànies

Si la persona és contemporània i fa servir diferents pseudònims o el seu nom real i pseudònims, sense que constitueixin identitats bibliogràfiques separades, l'encapçalament per a cada manifestació de les obres es basa en el **nom que consti en la font principal** d'informació de la manifestació. És a dir, els diferents pseudònims i el nom real són encapçalaments igualment autoritatius, amb registres d'autoritat diferents que estan relacionats entre si.

exemples 55-57, 77

La Library of Congress considera com a contemporànies les persones nascudes a partir de 1901.

Com en el cas de les identitats separades, s'assignen diferents encapçalaments per a una mateixa persona, depenent del nom que hagi fet servir en les manifestacions o en les

obres. En aquest cas, es respecta la voluntat de l'autor per sobre de tot: es considera que quan fa servir un pseudònim vol ser conegut d'aquesta manera.

Un cas paradigmàtic és Fernando Pessoa. En la seva obra poètica fa servir tant el seu nom com d'altres: Ricardo Reis, Alberto Caeiro, Álvaro de Campos, etc. Els encapçalaments corresponents a cada un d'aquests noms s'assignarien a les obres en les quals van ser utilitzats. Entre els diferents encapçalaments s'establirien referències que remetessin d'un als altres, com ara:

Caeiro, Alberto
també podeu trobar informació buscant a: Campos, Álvaro de
Pessoa, Fernando
Reis, Ricardo
Soares, Bernardo

- Altres persones (no contemporànies)

- Un nom (pseudònim)

Si la persona únicament fa servir un pseudònim i l'aplica sempre a totes les obres amb les quals està relacionat, el nom que es tria per a l'encapçalament és aquest **pseudònim**.

AACR2r 22.2B1

exemple 25

- Més d'un nom (pseudònims o nom real i pseudònims)

Si la persona fa servir diferents noms, pseudònims o el seu nom real i pseudònims, es tria el nom amb el qual s'identifica l'autor en les obres següents –en aquest ordre de preferència–:

AACR2r 22.2B4

- les últimes edicions de les obres amb què està relacionat,
- estudis crítics sobre les obres,
- altres fonts de consulta (excloses les que, per defecte, sempre donen com a principal el nom real).

El cas de Clarín pot servir d'exemple en aquest punt. En les edicions de les seves obres va fer servir tant una forma del seu nom real, Leopoldo Alas (el seu nom complet era Leopoldo García Alas y Ureña), com el pseudònim Clarín, com la combinació de tots dos, Leopoldo Alas "Clarín". Avui, la majoria de les edicions modernes donen a la font principal d'informació el nom real, de vegades acompanyat del pseudònim. Amb els estudis crítics passa el mateix. En les obres de consulta se sol trobar sota el nom real, amb referència des del pseudònim. El nom triat serà, per tant, Leopoldo Alas, i l'encapçalament, "Alas, Leopoldo".

El mateix podríem dir de Larra –Fígaro, El pobrecito hablador, i altres pseudònims–, de qui faríem l'encapçalament "Larra, Mariano José de".

Registre d'autoritat d'un nom amb pseudònim: Clarín

Nivell Loc: 4 SubGeogr: TipSub: n Niv Bibl: x Operador: 0000
ARN: EstatReg: n Entrt: 910124 Usat: 990907
Tipus: z SubGeog: AgGovern: Llen: Font:
Trans: n CMat: n TipCol: n NúmCol: n UsEnt: aab
ValidacRef: n ValidacEnc: a NivellEncap: a NomD: a
NivelEnc: o TipusReg: a ModiReg: Codi: c

- 035 0003-58180
- 100 10 Alas \$h Leopoldo
- 400 00 Clarín
- 400 20 García Alas \$h Leopoldo
- 667 Leopoldo García Alas y Ureña utilitzà per primer cop el pseudònim "Clarín" l'11 d'abril del 1875, en el seu primer article periodístic, publicat a El Solfeo. A partir de llavors va alternar l'ús del pseudònim i del seu nom real.
- 670 Íd. El derecho y la moralidad. Madrid : Medina, 1878 \$b p. (por Leopoldo Alas)
- 670 Íd. Solos de clarín. Madrid : Herrero, 1881 \$b p. (Leopoldo Alas)
- 670 Íd. La regenta. Barcelona : Cortezo, 1884 \$b p. (por Leopoldo Alas (Clarín)); Ileg. fol., c. (Leopoldo Alas); Ilom (L. Alas)
- 670 Íd. Sermón perdido. Madrid : Fe, 1885 \$b p. (por Clarín (Leopoldo Alas)), Ileg. fol. (Clarín)

10. 670 Rogers, P.P. Diccion. deseudón. liter. españoles. Gredos, 1977 \$b (Clarín: pseudónimo de Leopoldo Alas y Ureña (1852-1901) en la revista El solfeo y toda su obra posterior)

AACR2r 22.3

5.2.3. Tria de la forma del nom

Triat el nom sobre el qual es farà l'encapçalament, podem trobar que presenta variants pel que fa a la llengua, la completesa o l'ortografia.

El principi general és el de fer servir la **forma més comuna**, la predominant en les manifestacions d'obres associades a la persona –s'entén que la tria s'ha de fer entre les publicades en l'estat o àrea lingüística on la persona va residir o treballar.

Així, es prefereix la forma "Luis G. Berlanga" a "Luis García Berlanga", ja que és la que consta en les pel·lícules del director. O "J.V. Foix" a "Josep Vicenç Foix", perquè l'autor va fer servir sempre la forma abreujada del seu nom.

Pel que fa a la llengua, trobem casos en què un nom apareix "traduït" en les fonts d'informació: "Julio Verne", "Carlos Marx" o "Guillermo Shakespeare" han estat formes habituals en moltes edicions espanyoles durant bona part del segle XX. Atenent el principi de fer servir la forma que trobem en les publicacions del país de residència o activitat de la persona, els encapçalaments haurien de ser: "Verne, Jules", "Marx, Karl" i "Shakespeare, William", respectivament.

exemple 78

Noms "traduïts" a la llengua del catàleg

Això no obstant, en alguns casos –noms que tenen com a primer element de l'encapçalament un nom, no un cognom (reis, sants, religiosos, persones de llengües amb escriptures no llatines, etc.), noms d'autors clàssics i medievals en grec i llatí– si en les fonts de consulta publicades en la llengua del catàleg existeix una **forma consolidada** per a designar aquella persona, l'encapçalament es basa en la forma donada per aquestes fonts en la llengua del catàleg.

AACR2r 22.3B3-22.3C1

exemples 22, 64-65, 71

Es prefereix, per tant, la forma "Marc Valeri Marcial" a "Marcus Valerius Martialis", "Averrois" a "Ibn Rushd", "sant Domènec de Guzmán" a "santo Domingo de Guzmán", "Carles X" a "Karl X Gustav", etc.

5.2.4. Tria de l'element d'entrada

Molts noms tenen més d'un element: el nom i un o més cognoms, simples o compostos, amb partícules de lligam, etc. Altres consisteixen únicament en un nom amb addicions que el diferencien d'altres noms similars (molts sants, reis, etc.).

Com a norma general, es dona com a primer element de l'encapçalament aquell pel qual s'ordena en les obres de consulta o llistes autoritatives en la llengua de la persona o publicades en el seu lloc de residència o activitat. Si se sap que la persona té una preferència diferent, es prendrà aquesta com a criteri per a la tria.

AACR2r 22.4A

1) Noms amb cognoms

En noms amb cognoms, l'element d'entrada és el cognom seguit d'una coma i de la resta d'elements invertits: "Andrés Estellés, Vicent", "Jovellanos, Gaspar Melchor de".

Cognom, Nom

AACR2r 22.4B2, 22.4B3,
AACR2r 22.5

exemples 1-5 i d'altres

a) Cognoms compostos

Quan hi ha cognoms compostos per diferents noms, se segueixen els criteris següents:

- la preferència de la persona, si es coneix,
- la forma en què es llista en obres de consulta publicades al país d'origen de la persona.

Quan hi ha més d'un cognom, el més habitual és que l'element d'entrada sigui el primer: "Mies van der Rohe, Ludwig", "Castelnuovo Tedesco, Mario", "Sainte-Claire Deville, Henri-Étienne" o "Roís de Corella, Joan". Tanmateix, en cognoms anglesos i portuguesos, l'element d'entrada sol ser l'últim dels cognoms. Així, trobem encapçalaments com "Mill, John Stuart", "Dias, António Gonçalves". Però també excepcions a aquesta regla, que segueix la regla general de la preferència de la persona o la forma en les obres de consulta: "Maxwell Davies, Peter" o "Eça de Queirós, José Maria de".

AACR2r 22.5C2

exemples 6, 20, 23 i d'altres

b) Noms amb prefixos

Quan el nom i el cognom estan units per partícules –preposicions, contraccions, etc.– l'element d'entrada es determina pels usos de la llengua a què correspon el cognom.

Els usos de les llengües més habituals es donen en les AACR2r. Resumits, es donen en la taula següent:

AACR2r 22.5D

exemples 18, 20, 32

Tractament dels prefixos en els noms de persona

Tipus de prefix	Precedeix el cognom (pot ser element d'entrada)	Segueix el cognom
Qualsevol tipus de partícula	afrikaans, anglès (independentment del seu origen), italià (noms moderns), llengües escandinaves (si el prefix és "de" o no és d'origen escandinau, alemany o neerlandès)	italià (noms antics si la partícula no és part del cognom), llengües escandinaves (si el prefix és d'origen escandinau, alemany o neerlandès), portuguès
Preposicions		alemany, castellà, català, francès, neerlandès
Article	alemany, castellà (quan no va acompanyat de preposició), català (quan no va acompanyat de preposició), francès	castellà, català (si van acompanyats de preposició), neerlandès
Contracció	alemany, francès, neerlandès (ver)	castellà, català

Lectura complementària

Per als d'altres llengües, es pot consultar la publicació de l'IFLA *Names of persons; national usages for entry in catalogues* (1996). 4th rev. ed. München: K.G. Saur. (UBCIM-Publications. New series; v. 16)

En ella s'expliquen quins elements formen part d'un nom de persona en diferents llocs i cultures, i l'ordre que adopten quan se'n fa un encapçalament de nom.

Tractament dels prefixos en els noms de persona

Tipus de prefix	Precedeix el cognom (pot ser element d'entrada)	Segueix el cognom
Prefixos altres que preposicions, articles o contraccions	totes les llengües	

Així, trobem encapçalaments com el de l'astrònom anglès "De la Rue, Warren", la soprano italiana "Della Casa, Lisa", "La Bruyère, Jean de", "Ors, Eugeni d'" o "Gogh, Vincent van".

c) Noms amb títols nobiliaris

AACR2r 22.6

Quan la persona fa servir en les seves obres un títol nobiliari, més que no pas el seu nom –o quan la persona es troba en les fonts de consulta sota el títol nobiliari–, el primer element que es dona en l'encapçalament és el títol.

Nom propi del títol de noblesa, nom i cognoms de la persona en ordre directe, designació del títol en la llengua corresponent al títol

exemples 26, 58

Floridablanca, José Moñino y Redondo, Conde de Aulnoy, Marie-Catherine Le Jumel de Barneville, comtesse d'

d) Noms sense cognoms

AACR2r 22.8

Quan el nom no presenta cognoms, es dona com a primer element de l'encapçalament el nom de la persona, seguit de les addicions necessàries:

exemples 19, 34, 54, 65, 71

Cerverí, de Girona Agustí, sant, bisbe de Canterbury Duccio di Buoninsegna

e) Noms donats en forma de frase

AACR2r 22.11

Podem trobar-nos també amb noms que consisteixin en inicials, símbols o frases que no contenen noms ("l'autor de ...") o que els contenen adjectivats: en aquests casos, es donen els termes en el mateix ordre en què es troben.

Tamboriner del Fluvià

5.2.5. Addicions als noms

AACR2r 22.12-22.19

Un cop establert el nom de la persona es poden afegir addicions que serviran per a **aclarir** de quina persona es tracta o per a **distingir**-la d'una altra amb el mateix nom.

Nom, addicions, addicions següents

Es donen com a addició els elements següents:

- les designacions dels títols nobiliaris en noms entrats pel títol;
- la paraula *sant* en els noms de sants cristians (llevat dels papes i reis);
- la paraula (*Esperit*) a l'encapçalament d'obres que suposadament són revelacions fetes per l'esperit d'una persona morta;
- termes associats a un cognom en noms que sols consten d'un cognom;
- un terme amb el títol reial i el nom de l'estat o poble governat per un sobirà;
- un terme que indiqui pertinença a una família reial;
- la paraula *papa*;
- un terme amb el títol i la seu d'un bisbe, arquebisbe, cardenal, etc.;
- un lloc, amb el qual s'associa el nom de la persona (quan no se'n donen cognoms).

exemples 19, 34, 43, 54-55

Jesucrist (Esperit)
 Kappo, Doctor
 Ramon Berenguer III, comte de Barcelona
 Napoleó III, emperador dels francesos
 Elisabet, d'Aragó, reina, consort de Dionís I, rei de Portugal
 Silvestre II, papa
 Ot, sant, bisbe d'Urgell
 Aristarc, de Samos

Per a distingir entre noms idèntics es donen com a addicions els elements següents:

AACR2r 22.17-22.19

- dates de naixement i mort;
- forma completa del nom (desenvolupant inicials o donant altres noms o cognoms que no s'han donat al nom);
- algun terme que indiqui un títol, una professió, etc.

García Gutiérrez, Antonio, 1813-1884
 Berlanga, Luis G. (Luis García)
 Foix, J.V. (Josep Vicenç)

Amb la distinció de noms idèntics s'assoleix el **principi d'unicitat**: s'evita que un únic encapçalament representi persones diferents.

5.2.6. Control autoritatiu dels noms de persona

Al llarg d'aquest capítol hem anat esmentant la conveniència d'establir relacions. De fet, en triar un nom, una forma o un element d'entrada, desestimem la resta de noms, formes i elements, però això no vol dir que un usuari del catàleg faci el mateix: potser l'argument de cerca que aquest faci servir sigui precisament un dels que nosaltres hem desestimat.

Cal, doncs, que mentre anem triant i formalitzant els punts d'accés per als noms, també anem establint les relacions que donaran lloc als encapçalaments de terme desestimat i de terme relacionat, a partir dels quals es faran les referències al catàleg. Aquests encapçalaments des dels quals es fa referència a l'encapçalament autoritatiu es formalitzen en el registre autoritatiu de l'encapçalament.

Les relacions d'equivalència, que donaran lloc a referències des dels termes desestimats s'estableixen, quan les obres associades a la persona tenen un únic encapçalament per a la persona, amb qualsevol nom o forma que no sigui la triada per a l'encapçalament autoritatiu, com ara qualsevol dels elements següents:

AACR2r 26.2A

- noms altres que l'autoritatiu (pseudònims, noms reals, noms en forma de frase, noms de religió, noms anteriors, noms posteriors);
- formes altres que l'autoritativa (noms complets o abreujats, noms en una altra llengua, noms escrits amb una ortografia diferent o transliterats o transcrits de forma diferent);
- encapçalaments amb diferents elements d'entrada que el donat (altres cognoms o prefixos com a primer element de l'encapçalament, formes invertides del nom, títols nobiliaris, noms de família de sants, reis o persones entrades sota el títol, etc.).

Les relacions amb altres encapçalaments autoritatius, que donaran lloc a referències des d'aquests termes relacionats, es fan entre els diferents encapçalaments assignats a les obres d'una mateixa persona, que són els següents:

AACR2r 26.2C

- entre els encapçalaments per a identitats bibliogràfiques separades;
- entre els encapçalaments de pseudònims en autors contemporanis etc.

A més, cal donar les notes necessàries per a aclarir l'ús de cada nom, les fonts emprades, les relacions entre els encapçalaments donats, etc.

Exemples de registres autoritatius

Nivell Loc: 4	SubGeogr:	TipSub:	Niv Bibl:	yOperador: 0000
ARN:	EstatReg: n	Entrt: 910227	Usat: 910227	
Tipus: z	SubGeog:	AgGovern:	Llen:	Font: d
Trans:	CMat: l	TipCol: n	NúmCol: n	UsEnt: bab
ValidacRef: n	ValidacEnc: a	NivellEncap: a	NomD: n	
NivelEnc: o	TipusReg: a	ModiReg:	Codi: n	
1. 035	0014-55280			
2. 100 11	Olivares \$h Gaspar de Guzmán y de Fonseca \$f Conde-duque de			
3. 400 20	Guzmán y de Fonseca \$h Gaspar de			
4. 670	GEC (71) \$b (enc.: Guzmán y de Fonseca, Gaspar de ... conegut com el comte-duc d'Olivares)			
5. 678	1587-1645			

Guzmán y de Fonseca, Gaspar

vegeu: Olivares, Gaspar de Guzmán y de Fonseca, Conde-duque de

Nivell Loc: 4	SubGeogr:	TipSub: n	Niv Bibl:	xOperador: 0000
ARN:	EstatReg: n	Entrt: 920409	Usat: 990419	
Tipus: z	SubGeog:	AgGovern:	Llen:	Font: d
Trans:	CMat: n	TipCol: n	NúmCol: n	UsEnt: aab
ValidacRef: n	ValidacEnc: a	NivellEncap: a	NomD: a	
NivelEnc: o	TipusReg: a	ModiReg:	Codi: c	
1. 035	0372-12680			
2. 100 00	Joan de la Creu \$f sant			
3. 400 10	Creu \$h Joan de la \$f sant			
4. 400 10	Cruz \$h Juan de la \$f sant			
5. 400 00	Juan de la Cruz \$c 1542-1591			

6. 400 00 Juan de la Cruz \$f sant
7. 400 10 Yepes \$h Juan de
8. 400 20 Yepes y Álvarez \$h Juan de
9. 667 Joan de la Creu va ser el nom que Juan de Yepes y Álvarez va triar en entrar a l'orde carmelitana
10. 670 GEC \$b (Joan de la Creu, sant)
11. 670 Enc. hispán. \$b (San Juan de la Cruz, de nombre Juan de Yepes y Álvarez, Fontiveros 1542-Úbeda 1591)

Yepes y Álvarez, Juan Juan de la Cruz, sant etc.
 vegeu: Joan de la Creu, sant vegeu: Joan de la Creu, sant

5.3. Noms de lloc

AACR2r 23

Els noms de lloc apareixen en els encapçalaments en diferents circumstàncies: com a addició a noms d'entitat o com a encapçalaments de jurisdiccions.

5.3.1. Llengua

AACR2r 23.2

Si existeix una forma del nom del lloc consolidada en la llengua del catàleg, es fa servir com a preferent davant la forma en la llengua original. Si no és així, es dona el nom del lloc en la seva llengua.

Àustria <i>no</i> Österreich	<i>però</i>	Huelva
Marsella <i>no</i> Marselha <i>ni</i> Marseille		Borgo San Sepolcro
Cracòvia <i>no</i> Kraków		Turku

exemple 59

Encapçalaments diferents en llengües diferents

El fet que en cada centre catalogràfic pugui canviar la llengua de l'encapçalament d'un nom de lloc –en una biblioteca alemanya, França constarà a l'encapçalament com a "Frankreich"; en una francesa, "France"; en una italiana, "Francia", etc.– és un obstacle a la uniformitat i l'intercanvi dels registres bibliogràfics a nivell internacional. Alguns treballs, com els d'Eva Verona o de l'IFLA, recomanaven de mantenir una única forma per a l'encapçalament d'una jurisdicció i que aquesta forma fos la de la llengua original del lloc. Això no obstant, en AACR2r es va continuar una tradició que considerava que la forma en la llengua del catàleg era més entenedora per a l'usuari.

El centre catalogràfic ha de tenir establertes quines són les fonts de consulta per als noms de lloc, per tal d'aconseguir la uniformitat: atles, nomenclàtors, enciclopèdies geogràfiques, etc.

Si un lloc canvia de nom, tant el nom antic com el nou es fan servir com a encapçalaments, cada un per a un període determinat, i es relacionen entre si mitjançant referències.

AACR2r 23.3

Txecoslovàquia
 Per als estats resultants de la seva divisió en 1990, vegeu també sota: Eslovàquia
 Txèquia

5.3.2. Qualificadors de lloc

En els noms de llocs ubicats dins uns altres de superiors, **sempre** es dona com a addició obligatòria l'estat al qual pertany el lloc:

AACR2r 23.4B, 23.4E-23.4F

Hospitalet de Llobregat (Espanya)
Brest (França)

Cracòvia (Polònia)
Brest (Bielorússia)

Barcelona (Veneçuela)

exemples 68, 85

En alguns casos, la jurisdicció que es dóna en aquest qualificador no és l'estat, sinó una divisió menor. Aquests casos són els següents:

AACR2r 23.4C-23.4D

Lloc

Austràlia, Canadà, Estats Units
llocs de les Illes Britàniques

Malàisia
Iugoslàvia

qualificador donat

estat, província o territori
Anglaterra, Escòcia, Gal·les, Irlanda, Irlanda del Nord, Illa de Man o Illes del Canal
estat federat
república (Sèrbia i Montenegro)

Aquesta és una regla discutida. És lògica des del punt de vista dels estats redactors de les regles, però en d'altres llocs s'ha proposat d'aplicar el mateix tipus de qualificació, no basant-se en els estats, sinó en divisions més petites com els *lander* alemanys o les comunitats autònomes espanyoles. Així, en algunes biblioteques catalanes, per als llocs d'Espanya no es dóna el qualificador (*Espanya*), sinó el nom de la comunitat autònoma corresponent:

Gironella (Catalunya)

Gijón (Astúries)

Zalamea de la Serena (Badajoz)

5.3.3. Control autoritatiu

AACR2r 23.6

Les relacions d'equivalència s'estableixen amb encapçalaments on es troben noms variants, formes diferents (en altres llengües, més o menys completes, etc.).

Les relacions amb altres encapçalaments autoritatius es donen amb els noms de lloc que tenen una relació amb l'autoritatiu: noms anteriors i posteriors del lloc, noms de lloc històricament o geogràficament relacionats, etc.

Igual que amb els noms, s'han de donar les notes i aclariments que calgui.

Registre d'autoritat d'un lloc (un govern): Alemanya

Nivell Loc: 1 SubGeogr: TipSub: Niv Bibl: x Operador: 0018

ARN: EstatReg: n Entrt: 980904Usat: 980907

Tipus: z SubGeogr: AgGovern: Llen: Font: d

Trans: CMat: l TipCol: n NúmCol: n UsEnt: bab

ValidacRef: n ValidacEnc: a NivellEncap: a NomD: n

NivelEnc: n TipusReg: a ModiReg: Codi: n

1. 035 0293-39080

2. 110 10 Alemanya

3. 410 10 Bundesrepublik Deutschland \$e 1990-

4. 410 10 Deutschland

5. 510 10 Alemanya \$e República Democràtica

6. 510 10 Alemanya \$e República Federal

7. 663 \$i Sota aquesta entrada trobareu informació referent a l'actual estat d'Alemanya, així com a l'estat existent abans del 1949. Per als estats separats vigents entre aquesta data i el 2 d'octubre de 1990, vegeu: \$a Alemanya (República Federal) \$i i \$a Alemanya (República Democràtica)

8. 667 Feu-lo servir únicament per a les obres emanades de l'administració de l'actual estat reunificat d'Alemanya i de l'estat existent abans de 1949. Per a les obres emanades dels estats separats entre 1949 i 1990, feu servir el nom de l'estat corresponent

8. 670 GEC2 \$b (Alemanya)

9. 670 Names of states, IFLA \$b (original ... Bundesrepublik Deutschland; español ... Alemania, República Federal de Alemania)

Referències resultants

Alemanya

Sota aquesta entrada trobareu informació referent a l'actual estat d'Alemanya, i també a l'estat existent abans del 1949.

Per als estats separats vigents entre aquesta data i el 2 d'octubre de 1990,

busqueu: Alemanya (República Federal)

Alemanya (República Democràtica)

Deutschland

vegeu: Alemanya

Alemanya (República Federal)

vegeu també: Alemanya

Alemanya (República Democràtica)

vegeu també: Alemanya

5.4. Noms d'entitat

AACR2r 24

Entitat és “un organisme o grup de persones que s'identifica amb un nom i que actua o pot actuar com un ens”.

AACR2r 21.1B1

Entre les més habituals, es poden esmentar com a entitats les associacions, institucions, empreses, organismes d'administració pública, l'administració pública d'una jurisdicció en el seu conjunt, entitats religioses (esglésies, confessions, etc.), congressos, expedicions, exposicions i fires, projectes i programes, grups musicals, etc.

5.4.1. Tria del nom: noms diferents i successius en el temps

Els canvis de nom al llarg del temps en una entitat són encara més comuns que en les persones. La mateixa activitat de l'entitat la pot obligar, sovint, a modificar el seu àmbit d'actuació, a associar-se amb altres entitats, etc., que comporten un canvi en la seva denominació. La vida de l'entitat, més llarga, en principi, que la d'una persona, pot donar més ocasions que requereixin que canviï de nom.

Quan trobem una entitat amb diferents noms en diferents etapes de la seva existència, s'assignen tants encapçalaments com noms hagi tingut successivament, cada un d'aquests representant una etapa de l'entitat. Es parla d'**entrades successives**.

AACR2r 24.1C

exemple 86

Es com si en cada canvi de nom es constituís una nova entitat i li assignéssim un nou encapçalament. Si considerem la definició d'entitat –“organisme o grup de persones que s'identifiquen *amb un nom en concret...*”–, podríem argumentar aquest tractament i considerar que quan una entitat ha canviat de nom durant la seva existència, l'hem considerat com una successió d'entitats diferents, cada una de les quals era continuadora de l'anterior. Així podríem mantenir el principi d'uniformitat.

D'altres autors consideren que l'entitat continua essent la mateixa i que, en tenir diferents noms, el principi d'uniformitat no es dona, sinó que és substituït pel principi d'entrades successives.

Entre els diferents noms de l'entitat es creen relacions que es reflectiran en el catàleg mitjançant referències que remetent d'un a l'altre.

Museu d'Art de Catalunya
busqueu també amb el seu nom posterior: Museu Nacional d'Art de Catalunya

Museu Nacional d'Art de Catalunya
busqueu també amb el seu nom anterior: Museu d'Art de Catalunya

5.4.2. Tria de la forma: variants del nom en un mateix moment

AACR2r 24.2

Com amb els noms de persona, ens podem trobar variants pel que fa a la llengua, la completesa o l'ortografia del nom de l'entitat.

En aquests casos, quan aquestes variants es donen en el mateix moment de la vida de l'entitat, se n'ha de triar una forma i remetre des de les formes desestimades mitjançant una referència de terme equivalent.

Quan es troben formes breus i més desenvolupades, el criteri seguit és el de triar una forma entre les que es troben en les publicacions de l'entitat, seguint aquest ordre de preferència:

exemples 62-63, 66-69

- 1) la que es presenta formalment en la font principal d'informació;
- 2) la que predomina entre les trobades en les fonts principals d'informació;
- 3) una forma distintiva breu, incloent inicials o acrònims,

IFLA *no* International Federation of Library Associations;

- 4) una forma convencional d'ús comú,

Catedral de Barcelona *no* Catedral Basílica de la Santa Creu i Santa Eulàlia de Barcelona.

AACR2r 24.2D

AACR2r 24.3C1

5.4.3. Llengua del nom de l'entitat

AACR2r 24.3A

Els noms de les entitats tenen una llengua que s'ha de respectar: no es poden traduir.

Triarem, per tant, els noms Ministerio de Educación y Ciencia, Banco de España o Wiener Philharmoniker abans que els noms traduïts habituals en àmbits col·loquials: Ministeri d'Educació i Ciència, Banc d'Espanya, Filharmònica de Viena.

Quan l'entitat fa servir en les seves publicacions més d'una llengua, per a triar la forma lingüística se segueix l'ordre de preferència següent:

anglès, francès, alemany, castellà, altres llengües per ordre alfabètic del seu nom en la llengua del catàleg

En la traducció catalana de les *AACR2r*, pensada per a catàlegs redactats a Catalunya, aquest ordre es va modificar per tal d'adaptar-lo al context cultural:

català, castellà, anglès, francès, alemany, etc. (en el mateix ordre)

Un organisme internacional com el Parlament Europeu fa servir com a llengües oficials les llengües oficials de la UE, entre les quals no hi ha el català. En les publicacions de l'entitat no trobem cap forma en català. Seguint l'ordre de preferència, trobem la forma en castellà, que seria la que assignaríem al catàleg: Parlamento Europeo.

La Fira de Barcelona fa publicacions en català, castellà i altres llengües. En aquestes es troba predominantment la forma Fira de Barcelona, però també Feria de Barcelona. En tot cas, seguint l'ordre de preferència, l'encapçalament es basaria en la forma en català.

Hi ha entitats, d'origen antic i de caràcter internacional, com les esglésies o institucions religioses, ordes de cavalleria, concilis eclesiàstics o conferències diplomàtiques, que, independentment de les seves llengües oficials, si tenen un nom establert i consolidat en la llengua del catàleg, es donen en aquesta llengua.

Benedictins
Església Anglicana

Concili de Narbona
Congrés de Viena

exemple 70

AACR2r 24.3C2

5.4.4. Modificacions en la forma del nom de l'entitat

1) Omissions

S'ometen del nom d'una entitat els elements següents:

- articles inicials,
- mencions de distincions honorífiques obtingudes per l'entitat,
- termes que indiquen incorporació o tipus d'associació empresarial (SA, SL, Inc., Co., etc.).

2) Addicions

Es fan servir per a distingir entitats que tenen el mateix nom. Es poden afegir els elements següents:

- Una designació genèrica que aclareixi el tipus d'entitat, quan amb el nom sol no queda prou clar que és una entitat.

Lucas (Empresa)

Arthur Andersen (Empresa)

Sau (Grup musical)

AACR2r 24.5

AACR2r 24.4

- Un nom de lloc que indiqui l'àmbit d'actuació de l'entitat o el lloc on té seu.

Biblioteca Nacional (Espanya) Instituto Cervantes (Lisboa, Portugal)

- El nom d'una altra entitat, de la qual forma part l'entitat designada per l'element d'entrada, i amb la qual s'associa aquesta entitat, més que no pas amb un lloc.

Institut d'Estudis Europeus (Universitat Autònoma de Barcelona)

- L'any de fundació o primer i últim any d'existència de l'entitat.

Universitat Autònoma de Barcelona (1933-1939)

Universitat Autònoma de Barcelona (1968)

3) Congressos: modificacions al nom

AACR2r 24.7

En el nom d'un congrés, per a aconseguir d'agrupar i ordenar els que tenen el mateix nom, es produeixen alhora omissions i addicions, que alteren l'ordre dels elements que es troben en la font principal d'informació.

exemple 68

Nom del congrés sense mencions de freqüència ni d'ordre (número ordinal si n'hi ha : any : lloc o entitat on ha tingut lloc)

L'encapçalament per a les setenes Jornades Catalanes de Documentació seria el següent:
 Jornades Catalanes de Documentació (7es : 1999 : Barcelona, Espanya)
 El del desè Encuentro Anual de Física de Partículas:
 Encuentro de Física de Partículas (10è : 1996 : Santander, Espanya)

D'aquesta manera, les diferents edicions d'una trobada es visualitzen en el catàleg ordenades cronològicament, pel número ordinal o, en el seu defecte, per l'any de la trobada, com es pot veure a continuació:

```
Biblioteques UAB ----(ALL)- - (VTLS) ----- AUTORS
HEU CERCAT: a/rencontre de mor
1>  Rencontre de Moriond ...
2.  1 Rencontre de Moriond (10è :1975 : Méribel-lès-Allues, França)
3.  1 Rencontre de Moriond (11è : 1976 : Flaine, França)
4.  1 Rencontre de Moriond (12è : 1977 : Flaine, França)
5.  2 Rencontre de Moriond (13è : 1978 : Arcs, França)
6.  1 Rencontre de Moriond (14è : 1979 : Arcs, França)
7.  1 Rencontre de Moriond (15è : 1980 : Arcs, França)
8.  1 Rencontre de Moriond (16è : 1981 : Arcs, França)
9.  3 Rencontre de Moriond (17è : 1982 : Arcs, França)
10. Rencontre de Moriond (17è : 1982 : Arcs, França). Astrophysical Meeting
11. 1 Rencontre de Moriond (18è : 1983 : Plagne, França). Hadronic Session
```

Entre la línia de l'ítem que voleu veure, o
 PS.....Pantalla anterior NS.....Pantalla següent
 /HELP.....Ajuda general HELP.....Ajuda específica Qualsevol comanda

5.4.5. Tria de l'element d'entrada

L'encapçalament d'una entitat és, normalment, el nom de l'entitat –un cop fetes les omissions i addicions pertinents.

AACR2r 24.1A

Escola Universitària Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació
 Atlético de Madrid (Club esportiu)
 Institut d'Estudis Ilerdencs
 Carbuos Metálicos
 Orfeo Català
 Ràdio Roda
 Museu Episcopal de Vic

Això no obstant, en algunes entitats subordinades o relacionades amb altres, i en les entitats d'administració pública, el nom de l'entitat es dona al darrere d'altres elements.

1) Entitats subordinades o relacionades

AACR2r 24.12

Quan l'entitat és part d'una altra o hi està relacionada, o en el seu nom consta el nom d'aquesta altra entitat, la determinació del primer element de l'encapçalament depèn d'un seguit de condicions.

En el cas que el nom l'entitat subordinada no sigui el primer element, es dona a continuació del nom de l'entitat major, com un **subencapçalament**.

Nom de l'entitat major. Nom de l'entitat subordinada

exemple 62

En general, l'entitat subordinada és el primer element de l'encapçalament llevat que s'esdevinguin els casos següents:

a) El seu nom conté un terme que explicita que és part d'una altra entitat (*divisió, secció, departament*, etc.) o que implica una subordinació administrativa (*comitè, comissió, oficina*, etc.).

Reial Automòbil Club de Catalunya. Servei d'Atenció al Client

b) El seu nom és tan genèric que no és distintiu, o indica una divisió geogràfica, numèrica, etc. de l'entitat major; el nom de l'entitat subordinada necessita, per tant, el nom de la major per a poder ser identificada.

Abadia de Montserrat. Biblioteca
 Col·legi Oficial d'Arquitectes de Catalunya. Demarcació de Girona

- un cas particular és el dels **centres universitaris**: si el nom de l'entitat subordinada únicament indica una disciplina o un camp d'estudi, el primer element de l'encapçalament serà el de la universitat a què pertany.

Universitat de Barcelona. Facultat de Biblioteconomia i Documentació
 Universitat de Lleida. Centre de Documentació Europea

però Institut de Biologia Fonamental Vicenç Villar i Palasi
no Universitat Autònoma de Barcelona. Institut de Biologia Fonamental

Biblioteca María Moliner *no* Universidad Carlos III. Biblioteca María Moliner

c) El nom de l'entitat subordinada inclou el **nom sencer** de l'entitat major (es considera "nom sencer" la mateixa forma del nom que s'ha fet servir com a encapçalament per a l'entitat major).

Gran Teatre del Liceu. Orquestra Simfònica
 Universitat de Barcelona. Biblioteca
 IFLA. Congrés i Conferència General (25è : 1993 : Barcelona, Espanya)

però Solistes de l'OBC *no* Orquestra Simfònica de Barcelona i Nacional de Catalunya.
 Solistes (*el nom de la formació és Solistes de l'OBC; la forma del nom que hi consta (OBC) no és la mateixa que la que es fa servir com a encapçalament de l'entitat superior (Orquestra Simfònica...)*)

2) Subencapçalaments directes i indirectes

AACR2r 24.14

En decidir que l'encapçalament d'una entitat se subordina al d'una altra ens podem trobar amb el fet que hi hagi diferents nivells de jerarquia i que l'entitat superior d'una sigui, al seu torn, subordinada d'una altra.

La norma general és fer **encapçalaments directes**: eliminant els nivells intermedis, donant el primer element corresponent a l'entitat superior i, a continuació, el nivell més baix, corresponent a l'entitat que volem representar.

Universitat de Barcelona
 Biblioteca de la Universitat de Barcelona
 Biblioteca de Matemàtiques
 Universitat de Barcelona. Biblioteca de Matemàtiques

Si trobem, però, que l'encapçalament directe pot donar lloc a confusió perquè coincideix amb un altre de similar d'una entitat diferent, s'afegeix el nivell immediatament superior al més baix per tal de diferenciar les entitats. En incloure els noms dels nivells intermedis, fem un **encapçalament indirecte**.

Universitat de Barcelona
 Divisió II
 Facultat de Dret
 Secretaria
 Facultat de Ciències Econòmiques
 Secretaria

Si donem encapçalaments directes per a les secretaries, ens trobaríem que les de les dues facultats tindrien el mateix encapçalament: "Universitat de Barcelona. Secretaria" que, a més, es pot confondre amb molts d'altres. Hem d'afegir, doncs, un altre nivell que distingeixi les dues entitats:

Universitat de Barcelona. Facultat de Dret. Secretaria
 Universitat de Barcelona. Facultat de Ciències Econòmiques. Secretaria

3) Entitats de l'administració pública

AACR2r 24.17

a) Encapçalament per al govern d'una jurisdicció

L'encapçalament per a un govern és el nom del lloc on té jurisdicció. A més d'aplicar les regles per a noms de lloc del capítol 23, se'n consideren algunes altres. Així, si hi ha una forma convencional, d'ús comú, es prefereix a la forma oficial.

AACR2r 24.3E

Espanya	<i>no</i>	Regne d'Espanya
Itàlia	<i>no</i>	República italiana
Astúries (Espanya)	<i>no</i>	Principat d'Astúries (Espanya)

exemples 50, 59, 85

Quan dues jurisdiccions tenen el mateix nom i el qualificador geogràfic és el mateix, es dóna un altre qualificador que indiqui el tipus de jurisdicció a què fa referència l'encapçalament. Per omissió, l'absència d'un qualificador d'aquest tipus indica que el lloc és un municipi. Quan no és així, encara que no hi hagi confusions amb altres noms, es dóna el qualificador per a indicar de quin tipus de jurisdicció es tracta.

AACR2r 24.6

Nom del lloc (qualificador geogràfic, qualificador geogràfic següent :
qualificador de tipus de jurisdicció)

Tarragona (Espanya)	Barcelona (Espanya : Àrea metropolitana)
Tarragona (Espanya : Província)	Serrallo (Tarragona, Espanya : Barri)

b) Encapçalaments per a entitats dependents del Govern

L'encapçalament d'una entitat de l'Administració pública és, habitualment, el nom de la entitat.

AACR2r 24.17A

Institut Català del Vi RENFE	Consejo Superior de Investigaciones Científicas Archivo Histórico Nacional Escola de Bombers i Seguretat Civil de Catalunya
---------------------------------	---

En els casos següents, però, el nom de l'entitat es dóna subordinat al nom de l'administració:

AACR2r 24.1B

- els noms als quals es pot aplicar la norma general per a entitats subordinades

Catalunya. Departament de Cultura
Catalunya. Comissionat per a la Societat de la Informació

- els ministeris i organismes executius similars que no tenen cap altra entitat per sobre seu.

exemple 85

Espanya. Ministerio de Sanidad y Consumo
Estats Units d'Amèrica. Department of State
Múrcia (Espanya : Comunitat autònoma). Consejería de Cultura

- els organismes legislatius, tribunals, forces armades, caps d'estat o de govern (en qualsevol nivell, un alcalde és cap d'un govern local, per exemple)

exemple 50

Espanya. Cortes Generales	Espanya. Ejército	Figueres (Espanya). Alcalde
Andorra. Príncep	Catalunya. Tribunal Superior de Justícia	

- ambaixades, consulats, etc.; delegacions d'un estat a organismes internacionals

Espanya. Embajada (Andorra)

Àustria. Konsulat (Barcelona, Espanya)

Pel que fa als encapçalaments **directes** i indirectes, se segueixen les mateixes directrius que en les altres entitats.

Catalunya
 Generalitat de Catalunya
 Departament de Cultura
 Direcció General de l'Esport
 Subdirecció General de Secretaria Tècnica
 Departament d'Indústria, Comerç i Turisme
 Secretaria General d'Indústria, Comerç i Turisme
 Subdirecció General Tècnica

En aquest cas ens trobem amb dues entitats subordinades que, amb encapçalaments directes, tot i no tenir exactament el mateix nom --"Catalunya (Espanya). Subdirecció General de Secretaria Tècnica" i "Catalunya (Espanya). Subdirecció General Tècnica"--, poden donar lloc a confusió entre les dues. D'altra banda, els noms són tan genèrics que resulta difícil de distingir les entitats. És convenient, per tant, de fer encapçalaments indirectes:

Catalunya (Espanya). Direcció General de l'Esport. Subdirecció General de Secretaria Tècnica
 Catalunya (Espanya). Secretaria General d'Indústria, Comerç i Turisme. Subdirecció General Tècnica

c) Encapçalaments per a càrrecs de l'administració pública

AACR2r 24.20

Un càrrec oficial com el cap d'un estat, d'un govern o d'un organisme internacional depèn del govern corresponent i, com a abstracció, és una entitat subordinada a la jurisdicció. L'encapçalament es formula com:

Encapçalament de la jurisdicció. Títol del càrrec en la llengua original

Un recull de discursos oficials fets pels diferents presidents del govern espanyol, tindria com a encapçalament principal: Espanya. Presidente del Gobierno

Si l'encapçalament s'ha de referir a un càrrec en un determinat moment, s'afegeixen les dades corresponents a la persona que té el càrrec:

Nom de la jurisdicció. Títol del càrrec (data en què la persona comença el mandat-data en què l'acaba : element d'entrada de l'encapçalament de la persona)

Per exemple: Espanya. Monarca (1870-1873 : Amadeu I)
 Rússia. President (2000- : Putin)

El mateix tipus d'encapçalament s'aplica a càrrecs d'esglésies: papes, bisbes, etc.

AACR2r 24.27B

Església catòlica. Papa (1977-1978 : Joan Pau I)
 Església catòlica. Diòcesi de Sant Sebastià. Bisbe (2000- : Uriarte)

Aquest tipus d'encapçalaments subordinats permet l'agrupació dels encapçalaments de diferents persones amb el mateix càrrec i amb això en facilita la recuperació. Per exemple:

Biblioteques UAB --- (ALL) - - (VTLS) - - - - - AUTORS

HEU CERCAT: a/esglesia catolica pa

- 1> 3 Església catòlica. Papa
2. 1 Església catòlica. Papa (1227-1241 : Gregori IX)
3. Església catòlica. Papa (1458-1464 : Pius II)
4. 3 Església catòlica. Papa (1740-1758 : Benet XIV)
5. 1 Església catòlica. Papa (1775-1799 : Pius VI)
6. Església catòlica. Papa (1800-1823 : Pius VII)
7. 1 Església catòlica. Papa (1846-1878 : Pius IX)
8. 5 Església catòlica. Papa (1878-1903 : Lleó XIII)
9. 3 Església catòlica. Papa (1922-1939 : Pius XI)
10. Església catòlica. Papa (1939-1958 : Pius XII)
11. 3 Església catòlica. Papa (1958-1963 : Joan XXIII)
12. Església catòlica. Papa (1963-1978 : Pau VI)
13. 1 Església catòlica. Papa (1978- : Joan Pau II). Sollicitudo rei socialis
14. Església catòlica. Papa (590-604 : Gregori I)

Entre la línia de l'ítem que voleu veure, o

PS.....Pantalla anterior NS.....Pantalla següent

/HELP.....Ajuda general HELP.....Ajuda específicaQualsevol comanda

5.4.6. Control autoritatiu

AAcr2r 26.3

Les relacions que s'estableixen en un registre autoritatiu d'entitat són similars a les que es puguin establir en un registre de nom de lloc. Relacions d'equivalència amb encapçalaments de noms variants i formes diferents de l'autoritativa (per la llengua, la completesa –acrònims, noms breus o desenvolupats–, etc.) i relacions amb altres encapçalaments autoritatius que representen entitats que tenen una relació amb la del registre, com ara:

- noms anteriors o posteriors de l'entitat;
- noms d'entitats que han tingut un paper en la trajectòria de l'entitat (entitats que s'hi han fusionat, entitats que han donat origen a l'entitat o han estat originades per aquesta).

A més, es poden donar relacions explicatives, que remetin a d'altres entitats relacionades, i les notes necessàries per a aclarir les relacions entre les entitats.

AAcr2r 26.3C

Registres d'autoritat de dues entitats relacionades

Université catholique de Louvain

Nivell Loc: 1 SubGeogr: TipSub: n Niv Bibl: x Operador: 0000
 ARN: EstatReg: n Entrt: 910524 Usat: 940127
 Tipus: z SubGeog: AgGovern: Llen: Font: d
 Trans: CMat: n TipCol: n NúmCol: n UsEnt: aab
 ValidacRef: n ValidacEnc: a NivellEncap: a NomD: a
 NivelEnc: o TipusReg: a ModiReg: Codi: c
 1. 035 0053-62880
 2. 110 20 Université catholique de Louvain \$e 1835-1969
 3. 410 10 Lovaina \$e Bèlgica \$c Université catholique de Louvain \$e 1835-1969

4. 410 20 Université catholique de Louvain
5. 410 20 Université de Louvain
6. 510 20 Université catholique de Louvain \$e 1970-
7. 510 20 Université catholique de Louvain--Katholieke Universiteit te Leuven \$w b
8. 510 20 Katholieke Universiteit te Leuven \$e 1970-
9. 663 \$i Per a les universitats resultants de la reorganització de 1970, vegeu: \$a Université catholique de Louvain \$i i \$a Katholieke Universiteit te Leuven
9. 678 Fundada el 1834 a Mechlin; traslladada a Lovaina el 1835. Reorganitzada el 7 de gener del 1970, va dividir-se en dues noves universitats: la Université catholique de Louvain (de parla francesa) i la Katholieke Universiteit te Leuven (de parla neerlandesa). L'antiga universitat conserva la seva identitat i és propietària legal dels edificis universitaris amb el nom d'Université catholique de Louvain--Katholieke Universiteit te Leuven
10. 678 No la confongueu amb la Université de Louvain (Academia Lovaniensis), fundada el 1425 i abolida el 1797

Nivell Loc: 1 SubGeogr: TipSub: n Niv Bibl: x Operador: 0000
 ARN: EstatReg: n Entrt: 910524 Usat: 940127
 Tipus: z SubGeog: AgGovern: Llen: Font: d
 Trans: CMat: n TipCol: n NúmCol: n UsEnt: aab
 ValidacRef: n ValidacEnc: a NivellEncap: a NomD: a
 NivelEnc: o TipusReg: a ModiReg: Codi: c

1. 035 0053-62780
2. 110 20 Université catholique de Louvain \$e 1970-
3. 410 20 Université catholique de Louvain
4. 410 20 Université de Louvain
5. 510 20 Université catholique de Louvain \$e 1835-1969 \$w a
6. 510 20 Université catholique de Louvain--Katholieke Universiteit te Leuven
7. 678 Universitat de parla francesa sorgida de la divisió, al 1970, de la Université catholique de Louvain (1835-1969), que també va donar origen a la Katholieke Universiteit te Leuven. L'antiga universitat, amb el nom d'Université catholique de Louvain--Katholieke Universiteit te Leuven, conserva la seva identitat i és propietària legal dels edificis universitaris.

Fundació "La Caixa" i Fundació Caixa de Pensions

Nivell Loc: 1 SubGeogr: TipSub: n Niv Bibl: x Operador: 0000
 ARN: EstatReg: n Entrt: 910524 Usat: 940127
 Tipus: z SubGeog: AgGovern: Llen: Font: d
 Trans: CMat: n TipCol: n NúmCol: n UsEnt: aab
 ValidacRef: n ValidacEnc: a NivellEncap: a NomD: a
 NivelEnc: o TipusReg: a ModiReg: Codi: c

1. 035 0060-39480
2. 110 20 Fundació "la Caixa" \$e 1991-
3. 410 20 Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona \$c Fundació
4. 510 20 Fundació Caixa de Barcelona \$w a
5. 510 20 Fundació Caixa de Pensions \$w a
6. 670 Trucada a la Fundació (404.60.73). 21-06-91 \$b (El nom de la fundació és "Fundació 'La Caixa'". La fusió de les fundacions preexistents va tenir lloc el març del 1991)

Nivell Loc: 1 SubGeogr: TipSub: n Niv Bibl: x Operador: 0000
 ARN: EstatReg: n Entrt: 910524 Usat: 940127
 Tipus: z SubGeog: AgGovern: Llen: Font: d
 Trans: CMat: n TipCol: n NúmCol: n UsEnt: aab
 ValidacRef: n ValidacEnc: a NivellEncap: a NomD: a
 NivelEnc: o TipusReg: a ModiReg: Codi: c

1. 035 1005-64580
2. 110 20 Fundació Caixa de Pensions
3. 410 20 Caixa de Pensions \$c Fundació
4. 510 20 Fundació "la Caixa" \$e 1991- \$w b
5. 663 Per a publicacions posteriors al març de 1991 vegeu sota l'entrada \$b Fundació "la Caixa" \$e 1991-
6. 678 El març del 1991 va unir-se a la Fundació Caixa de Barcelona, formant-se la Fundació "la Caixa"

5.5. Títols uniformes

AACR2r 25

El **títol uniforme** és l'encapçalament de títol que el catalogador construeix per a assignar-lo a una **obra**, en qualsevol de les seves manifestacions i independentment dels títols propis que puguin tenir aquestes.

Serveix per a **agrupar** aquestes manifestacions i **ordenar-les** en el catàleg, essent un element bàsic per a aconseguir la funció col·locativa. Alhora, en donar un encapçalament uniforme i únic a cada obra, serveix per a **distingir** obres que tenen el mateix títol propi.

AACR2r 25.1A

El primer element d'un encapçalament de títol uniforme és el títol uniforme en si, el que identifica l'obra. Pot anar seguit, però, d'altres elements que n'especifiquin una expressió particular: addicions referides a la llengua d'una traducció, a una versió concreta, etc.

5.5.1. Norma general

El títol uniforme es fa servir quan el títol propi de la manifestació no és el mateix que el títol uniforme de l'obra per les causes següents:

AACR2r 25.2

- Perquè les diferents manifestacions han anat variant els títols.
- Perquè el títol propi és l'encapçalament principal i coincideix amb el d'una altra obra: aleshores cal donar encapçalaments de títol uniforme diferents per a cada una de les obres.

exemple 5, 20, 24 i d'altres

Nou diari (Tarragona, Espanya : 1990-1993)
Nou diari. -- Any 1, núm. 1 (divendres, 5 d'octubre de 1990...

Nou diari (Tarragona, Espanya : 1993-1997)
Nou diari. -- Ed. Tarragona. -- Any 4, núm. 1 (divendres, ...

exemple 76

- Perquè el títol propi de l'obra no és clar: pot incloure mencions de responsabilitat o altres termes.

Per exemple, títols propis com: "Titi Livii ab Urbe condita libri", "Nueva interpretación lírica de las odas de Horacio" o "John Milton's Paradise lost".

A banda de la norma general, hi ha regles especials per a l'elaboració de títols uniformes per a disposicions legislatives, escriptures sagrades, obres litúrgiques i obres musicals.

AACR2r 25.13-25.35

exemple 27

1) Presentació del títol uniforme

El títol uniforme es dona com a **element col·locatiu**. El seu lloc, per tant és un dels següents:

a) l'encapçalament principal en les obres que tenen encapçalament principal pel títol

exemples 5, 39, 43, 60, 72, 76

b) immediatament després de l'encapçalament principal de nom, abans del títol propi, en la resta d'obres, i es dona entre claudàtors.

AACR2r 25.2A

Schumann, Robert
[Dichterliebe]
Amor de poeta : ciclo de lieder de...

exemples 1-3, 15-17, 22, 25, 27, 31, 34,
52, 58, 64-65, 71, 74, 77-79

Per la seva naturalesa col·locativa, quan el títol propi de la manifestació sigui el mateix que el títol uniforme, és innecessari donar el títol uniforme, ja que el títol propi ja serveix com a element d'ordenació.

Schumann, Robert
Dichterliebe : Lieder über Heines Gedichten...

exemples 7, 9, 29-30, 41 i d'altres

5.5.2. Títols individuals

1) Estructura

L'esquema bàsic del títol uniforme d'una obra és:

Títol de l'obra (qualificador distintiu). Llengua o llengües de l'expressió.
Seleccions si es tracta d'un recull de fragments de l'obra

2) Fonts

La tria del primer element, el títol, s'ha de basar en un dels elements següents:

AACR2r 25.3A, 25.4A1

- el títol amb què s'identifica l'obra en les fonts de consulta modernes;
- el títol més habitual en les manifestacions modernes de l'obra;
- el títol més habitual en les manifestacions antigues publicades;
- el títol més habitual en les manifestacions manuscrites.

3) Llengua

El títol uniforme es dona en la llengua de l'obra, llevat de les obres clàssiques en grec o les obres anònimes en una llengua amb un alfabet diferent del llatí. Si d'aquests títols existeix una forma consolidada en la llengua del catàleg, es dona aquesta forma. Si d'una obra en grec no hi ha aquesta forma establerta, però sí –és habitual– una forma consolidada en llatí, es dona el títol en llatí. Si tampoc existeix aquesta forma, es dona la forma original en grec, transliterant-la o transcrivint-la a l'alfabet llatí.

AACR2r 25.3A, 25.3C2, 25.3C3,
25.4B, 25.4C

exemples 20, 79

Poema de Mío Cid	Curial e Güelfa
Nibelungenlied	Les mil i una nits
Fioretti di San Francesco	Digenis Akritas

4) Addicions

Si la manifestació conté una expressió en una llengua diferent a l'original, s'afegeix com a addició al títol uniforme. Si és en dues o tres llengües, es donen les diferents llengües i es deixa l'original al final. Si és en més de tres, s'afegeix *Poliglot*.

AACR2r 25.5C

exemples 16, 26, 34, 65, 71, 74, 77, 79

Quart, Pere
[Vacances pagades. Castellà i català]

Periódico de Catalunya. Català
Lazarillo de Tormes. Anglès

5) Títols uniformes en obres musicals

AACR2r 25.25-25.35

Quan el títol d'una obra musical inclou la forma musical de l'obra o el tipus de composició i aquesta obra és coneguda i citada amb un número que la identifica entre d'altres amb la mateixa forma musical –per exemple, un títol com “Quarta simfonia” o “Quartet núm. 15”, l'element inicial per al títol uniforme és el nom d'aquesta forma musical.

Per a determinar aquest element inicial del títol uniforme, s'ometen els articles, claus, números d'opus o catàleg, repartiment, adjectius i denominacions de l'obra, etc. Aquests elements es donaran després com a addicions al títol, segons l'ordre següent:

Element inicial que indica el gènere o forma de composició, repartiment de l'execució llevat que el títol ja ho impliqui, número d'ordre entre les obres del mateix gènere, número d'opus, número de catàleg, clau (data de composició o publicació, si amb els elements anteriors no queda distingida l'obra)

exemples 17, 27, 31-32, 52

Simfonies, núm. 9, op. 125, re menor
Sonates, violoncel, piano, op. 102, núm. 1, do major
Concerts, flauta, arpa, orquestra, K. 299, do major

5.5.3. Manifestacions amb més d'una obra

Quan la manifestació té dues obres associades al nom que és l'encapçalament principal, a continuació d'aquest es dona el títol uniforme de la primera obra. De la segona, es fa una entrada secundària de nom-títol, on el títol és el títol uniforme de la segona obra.

AACR2r 25.7

exemples 15, 16, 27, 74

1) Títols col·lectius

Quan la manifestació té més de dues obres associades al mateix nom, es fan servir **títols col·lectius**:

AACR2r 25.8-25.10

Obres	per a les obres completes	
Seleccions	per a reculls de tres o més obres en diferents formes	<i>exemples 15-16, 27</i>

Si el recull conté totes les obres de l'autor en una única forma o gènere, un títol col·lectiu que indiqui aquesta forma. Per exemple:

Correspondència	Discursos	Concerts
Novel·les	Teatre	Obres per a orquestra
Poesies	Òperes	Música per a piano

Si el recull no conté tota l'obra de l'autor en aquella forma o gènere, se li afegeix el terme *Seleccions*, com es pot veure a continuació:

Teatre. Seleccions	Fragments. Castellà. Seleccions
Música per a piano. Seleccions	Òperes. Seleccions

AACR2r 25.10

5.5.4. Casos particulars

1) Lleis i altres disposicions legislatives

AACR2r 25.15

El títol uniforme per a una disposició legislativa (lleï, decret, etc.) és el nom de la llei. Si hi ha variants, se segueix l'ordre següent:

- títol breu o de citació oficial (ha de sortir en la mateixa disposició);
- títol breu o de citació no oficial utilitzat en la bibliografia jurídica;
- el títol oficial de la disposició;
- altres designacions oficials (numèriques, cronològiques, etc.).

exemple 85

En un recull de disposicions legislatives, complet o parcial, d'una jurisdicció, **llevat que sigui un recull temàtic**, es fa servir el títol col·lectiu *Lleis, etc.*

Un recull temàtic, de disposicions sobre una mateixa matèria té com a títol uniforme el títol oficial de citació que tingui el recull. Si no en té –és molt freqüent– se segueix la norma general per als títols uniformes: es basa en el títol propi i, si coincideix amb aquest, no es dona.

Un diari oficial, per exemple el *BOE*, és en el seu conjunt un recull de disposicions legislatives que no tracta d'una única matèria. La seva entrada principal és:

Espanya
[Lleis, etc.]
BOE ...

Molts dels reculls que editen les editorials jurídiques (Civitas, Bosch, etc.) estan dedicats a reunir les disposicions existents sobre un tema. Si totes les disposicions recollides tenen el mateix encapçalament principal, el recull també el tindrà i l'entrada principal estarà formada per l'encapçalament principal i el títol propi. Si hi ha disposicions que tenen més d'un encapçalament principal, l'hem de considerar com els reculls amb diferents responsabilitats i títol propi: l'entrada principal serà el títol propi.

exemple 59

Per exemple, *Legislación de la justicia administrativa*, editat per Civitas el 1989, conté lleis, que tenen com a encapçalament principal "Espanya", però també reglaments, l'encapça-

lament principal dels quals és un altre (el ministeri o organisme del qual emana). Considerarem, per tant, que l'encapçalament principal és el títol propi.

2) Escriitures sagrades

L'encapçalament principal per a les escriptures sagrades de religions és el títol uniforme de l'obra, encara que tinguin un o més autors coneguts. L'Alcorà, els Vedes, la Torà, etc. es troben entre aquests casos. La construcció dels títols uniformes per a aquestes obres està regulada a les AACR2r.

AACR2r 25.17

Per a edicions de parts de la Bíblia, se segueix l'esquema següent:

Bíblia. A.T. o N.T. depenent de si és part de l'Antic Testament o del Nou Testament. Llibre o grup de llibres. Llengua. Versió. Any de publicació

exemples 43, 72

Bíblia. A.T. Gènesi. Català. Casclar. 1927
Bíblia. N.T. Castellà. Nueva Biblia Española. 1987

5.5.5. Control autoritatiu

Les relacions d'equivalència es fan amb els títols següents:

AACR2r 26.4

- títols diferents i variants del títol uniforme (en altres llengües, etc.);
- títols de parts d'una obra subordinats al títol uniforme de l'obra i a la inversa.

Les relacions amb altres encapçalaments autoritatius es fan amb els elements següents:

- altres títols uniformes d'obres relacionades (adaptacions, obres originals en què es basa l'obra del registre, etc.);
- encapçalaments de nom-títol que representen obres relacionades;
- encapçalaments d'autors que estan relacionats amb l'obra.

Registres d'autoritat de títol uniforme (**Libro de los engaños**)

Nivell Loc: 1	SubGeogr:	TipSub: n	Niv Bibl: x	Operador: 0000
ARN:	EstatReg: n	Entrt: 910524	Usat: 940127	
Tipus: z	SubGeog:	AgGovern:	Llen:	Font: d
Trans:	CMat: n	TipCol: n	NúmCol: n	UsEnt: aab
ValidacRef: n	ValidacEnc: a	NivellEncap: a	NomD: a	
NivelEnc: o	TipusReg: a	ModiReg:	Codi: c	

1. 035 1028-69380
2. 130 00 Libro de los engaños
3. 430 00 Asayamientos de la mugeres
4. 430 00 Libro de los engaños de las mujeres
5. 430 00 Libro de los engaños e los asayamientos de las mugeres
6. 430 00 Libro de Sindibad
7. 430 00 Sendebat
8. 530 00 Libro de los siete sabios de Roma \$w g

Algunes referències resultants

Sendebar *vegeu*: Libro de los engaños

Libro de los siete sabios de Roma *vegeu també*: Libro de los engaños

Registre d'autoritat de títol uniforme amb referències de nom-títol (Lazarillo de Tormes)

Nivell Loc: 1 SubGeogr: TipSub: n Niv Bibl: x Operador: 0000

ARN: EstatReg: n Entrt: 910524 Usat: 940127

Tipus: z SubGeog: AgGovern: Llen: Font: d

Trans: CMat: n TipCol: n NúmCol: nUsEnt: aab

ValidacRef: n ValidacEnc: a NivellEncap: a NomD: a

NivelEnc: o TipusReg: a ModiReg: Codi: c

1. 035 0583-52980

2. 130 00 Lazarillo de Tormes

3. 400 10 Horozco \$h Sebastián de \$t Lazarillo de Tormes

4. 400 20 Hurtado de Mendoza \$h Diego \$t Lazarillo de Tormes

5. 400 10 Rueda \$h Lope de \$t Lazarillo de Tormes

6. 430 00 Vida de Lazarillo de Tormes, y de sus fortunas y adversidades

7. 530 00 Segunda parte del Lazarillo \$j 1555

Algunes referències resultants

Horozco, Sebastián de. Lazarillo de Tormes

vegeu: Lazarillo de Tormes

Hurtado de Mendoza, Diego. Lazarillo de Tormes

vegeu: Lazarillo de Tormes

Vida de Lazarillo de Tormes y de sus fortunas y adversidades

vegeu: Lazarillo de Tormes

Segunda parte del Lazarillo (1555)

vegeu també: Lazarillo de Tormes

Resum

En aquest mòdul presentem les regles per a l'aplicació de les AACR2 98 en l'elaboració de registres bibliogràfics i la creació de catàlegs, posant en pràctica els principis definits en el mòdul primer.

Hem comentat les diferents edicions d'AACR2, com també el seu procés d'elaboració, els canvis que van aportar a la catalogació, el seu estat actual i els reptes que han d'afrontar per a continuar essent el codi catalogràfic més estès i utilitzat arreu entre els existents.

Hem explicat l'estructura del codi, les parts que el componen i els objectius de cada un dels seus capítols. A continuació s'han donat algunes línies bàsiques per a entendre les regles de catalogació.

Els principis de les regles són la identificació uniforme i única, mitjançant els registres bibliogràfics, d'entitats bibliogràfiques: manifestacions, autors, obres, etc. La descripció és bàsicament la mateixa proposada per les ISBD, i en resulta una divisió en zones en les quals es transcriuen o s'anoten elements trets del mateix document, d'unes fonts definides, en un ordre i amb una puntuació determinats.

La segona part es basa en el principi d'encapçalament principal: de tots els punts d'accés possibles del registre, un d'aquests es tria com a principal, per tal que serveixi per a ordenar el registre i citar l'obra. Els punts d'accés corresponen a persones, entitats o obres relacionades (responsables, etc.) de l'obra que es manifesta en el document. Quan en l'obra sols intervé una persona, aquesta és el punt d'accés principal. Quan intervenen altres persones, o altres entitats, s'han de tenir en compte de quina manera hi participen: si fan o no la mateixa funció, si modifiquen obres existents o en creen de noves, etc. Depenent d'això, l'encapçalament principal podrà ser la primera persona citada, el títol del document o de l'obra o una entitat. En tot cas, triat un encapçalament com a principal, els altres es donen també com a punts d'accés.

La forma dels noms de l'encapçalament (noms de persona, de lloc, d'entitat, d'obra) pot tenir variants. Se sol triar la que es fa servir més en els documents de la mateixa persona o entitat (la forma preferida pel responsable de l'obra) o en les obres de consulta editades en el lloc d'origen de la persona o entitat (la forma per la qual aquesta persona, etc. és més coneguda). Les altres formes es donen en el registre d'autoritat corresponent com una referència; en buscar-les al catàleg, es trobarà una remissió a la forma triada com a autoritativa.

Igualment, entre les diferents entitats bibliogràfiques (persones, entitats, obres, matèries, etc.) es poden establir relacions que permetin de crear referències que remetin d'una a l'altra: la cerca d'informació resulta, així, més fructífera. El catàleg assoleix així els seus objectius i el beneficiari és –i així ha de ser– l'usuari.

Activitats

La major part de les activitats d'aquest mòdul es troben en la seva part en web. S'hi donen parts representatives de documents dels quals heu de fer el registre bibliogràfic complet. Un cop acabat cada un dels registres, podeu veure'n les solucions proposades, tant pel que fa a la descripció com pel que fa als encapçalaments.

Unes altres activitats proposades, relacionades amb el control autoritatiu d'encapçalaments, són les següents.

1. Construïu els encapçalaments autoritatius corresponents als noms següents, d'acord amb AACR2r:

Johann Wolfgang von Göthe

Jean de la Bruyère

Sainte Thérèse de Lisieux

R. Vaughan Williams

Clara Wieck

Juan Donoso Cortés Marqués de Valdegamas

Sean O'Casey

Lucius Caecilius Firmianus Lactantius

Marie-Madeleine Pioche de La Vergne, comtesse de La Fayette

Gonzalo de Berceo

Copèrnic

Jean-Baptiste-Jules Bernadotte, prince de Pontecorvo

Jaume Bofill i Mates

Baruch de Espinosa

Andrea d'Agnolo (Andrea del Sarto)

Conde Juan de Tassis Peralta

Enrico Giuseppe Giovanni Boito

Eugenio d'Ors y Rovira

Gil Vicente

Institut Villar Palasí de Biologia Fonamental de la Universitat Autònoma de Barcelona

Cuarto congreso del Capítulo Español de la International Society for Knowledge Organization (a Granada, 22-24 d'abril de 1999)

Comissió de Drets Humans del Senat

Cinquena Trobada Quatriennial de la Comissió de Folklore dels Amics de la Biblioteca-Museu Víctor Balaguer, que va tenir lloc a Vilanova i la Geltrú i a Sitges entre el 3 i el 6 de maig de 1997

Servicio Geográfico del Ejército

2. Des de quins altres encapçalaments faríeu referència als encapçalaments autoritatius que heu donat?

3. Feu un registre d'autoritats complet, segons les GARE, per a l'encapçalament autoritatiu corresponent a les entitats:

Caixa Catalunya, en un document editat el 1940

Escola Jordi Rubió i Balaguer de Biblioteconomia i Documentació, en un document editat el 1994

4. Doneu els títols uniformes de:

la Bíblia de Montserrat, en català, amb el text llatí al marge

el Poema de Roncesvalles

les Floretes de Sant Francesc

la llei de biblioteques vigent a Catalunya

un arranjament per a dos pianos de la *Petita música nocturna* de Mozart

la sonata per a dos pianos i percussió de Bartók.

Exercicis d'autoavaluació

En bona part, les activitats de la web poden servir com a exercicis d'autoavaluació, ja que es tracta d'exercicis pràctics on també trobareu les solucions.

1. Quins són els principis en què es basen les AACR2?

2. Quines són, per a Gorman i Oddy, les característiques fonamentals d'AACR2r?

3. Com s'estructuren les AACR2r? Què s'explica en cada capítol?

4. Quan una regla indica que un element ha d'aparèixer prominentment en el document, què vol dir? Té alguna cosa a veure amb el fet que estigui destacat tipogràficament?

5. En general, en triar les fonts principals d'informació en qualsevol tipus de document, quin tipus de font té preferència?

6. En quin ordre transcriurieu les informacions de la zona 1 d'un document com el següent? És una edició bilingüe en polonès i italià de poesies de Czesław Miłosz, editada a Cracòvia, amb dues portades confrontades. En aquestes, a més de les dades que es donen a continuació, es reparteixen les dades del peu d'impremta. Considerem que són una única font d'informació.

portada esquerra: Czesław Miłosz / Tak ma X'o / przedmowa: Autora / wybor: Aleksander Fiut / prze X'ozyli: Pietro Marchesani, Valeria Rossella

portada dreta: Czesław Miłosz / Così poco / poesie / prefazione: dell'Autore / scelta: Aleksander Fiut / traduzione: Pietro Marchesani, Valeria Rossella

7. Quin seria l'encapçalament principal corresponent a una revista editada per una empresa en la qual, a més d'informació sobre l'empresa, la major part del contingut fossin articles de persones alienes a l'empresa, però relacionats amb el seu àmbit de treball? Per què?

8. Quines relacions creieu que s'haurien de tenir en compte a l'hora de crear el registre d'autoritat del BBV (Banco de Bilbao-Vizcaya)?

9. Quines fonts faríeu servir per a establir la forma d'un nom de lloc estranger, com ara Wrocław (també coneguda com a Breslau)?

10. En què es diferencia una obra de responsabilitat mixta d'una de responsabilitat compartida?

11. Quin és l'encapçalament principal d'un recull d'obres prèviament existents?

Solucionari

1. Els principis bàsics són que la descripció s'ha de fer d'acord amb les ISBD, que tots els materials han de rebre el mateix tractament; que el registre bibliogràfic s'ha de basar en la descripció d'un exemplar que representa una manifestació, i que els punts d'accés han de ser els de l'obra o de l'expressió manifestada en l'exemplar, no els d'un exemplar particular.

2. Per primera vegada, l'establiment dels punts d'accés és independent del tipus de material al qual s'assignen; a més, tant les regles de descripció com les de punts d'accés es poden aplicar a qualsevol material nou no tractat encara. S'hi diferencia entre descripció (d'un exemplar o una manifestació) i accés (a una expressió o una obra); es basen en principis generals, no en casos particulars; són un codi d'abast internacional; preveu la possibilitat de no fer servir el principi d'encapçalament principal; introdueix el concepte d'identitats bibliogràfiques separades.

3. En dues parts i diversos apèndixs. La primera regula la descripció dels diferents tipus de material. Té un capítol (1) genèric aplicable a tots aquests i capítols per a la descripció de llibres i fullets impresos (2), material cartogràfic (3), manuscrits (4), partitures musicals (5), enregistraments sonors (6), enregistraments de vídeo i pel·lícules (7), material gràfic (8), fitxers informàtics (9), objectes tridimensionals (10), microformes (11), publicacions en sèrie (12). El capítol 13 tracta la descripció de parts components. La segona part regula l'establiment de punts d'accés: la seva tria (21) i la seva forma, depenent del tipus d'encapçalament: de nom personal (22), de nom de lloc (23), de nom d'entitat (24) o de títol uniforme (25). El capítol 26 tracta de les referències dels encapçalaments. Els apèndixs especifiquen l'ús de majúscules (A), abreviatures (B) i números (C). Al final hi ha el glossari i l'índex.

4. Que aquesta informació ha de constar en alguna de les fonts prescrites per a les zones 1 i 2 del tipus de material corresponent al document. Si no és així, per molt destacada que pugui estar en una altra part del document, no hi consta prominentment.

5. Les fonts que siguin part integrant i indissoluble del document, aquelles en què usualment es dona més informació sobre el mateix document i, en materials dinàmics (publicacions en sèrie, llocs web, etc.) que poden variar la presentació de la informació, aquelles on aquesta sigui més estable. Es prefereix, per tant, una part del document a un material d'acompanyament –la superfície del disc al llibret o la capsa, els fotogrames de la pel·lícula a la seva funda, la portada a la sobrecoberta o la coberta (que pot desaparèixer en relligar un llibre), etc.

6. Tak ma *Cho* / *Czesław Miłosz* ; przedmowa: autora ; wybor: Aleksander Fiut ; przełożyli: Pietro Marchesani, Valeria Rossella = *Così poco* : poesie / *Czesław Miłosz* ; prefazione dell'autore ; scelta: Aleksander Fiut ; traduzione: Pietro Marchesani, Valeria Rossella. –

7. El títol propi, o el títol uniforme, si és necessari. Perquè encara que una part, la de les notícies o informacions referides a la institució, es puguin incloure en el primer cas de la regla 21.1B2, la resta de la publicació no, i aquesta és la part majoritària.

8. Primer, ja que hi ha més d'una forma del nom (BBV, Banco Bilbao-Vizcaya), s'haurien d'establir relacions entre la forma autoritativa i les desestimades. Després s'haurien d'establir les relacions d'aquesta entitat amb altres. Per exemple, ja que l'entitat és el resultat de la fusió de dues altres, entre aquestes (Banco de Bilbao i Banco de Vizcaya) i el BBV hi haurà una relació. Igualment, el BBV està relacionat amb la nova entitat BBVA, resultat de la seva fusió amb Argentaria.

La part de les referències del registre resultant podria ser:

Banco Bilbao-Vizcaya
< BBV
<< Banco de Bilbao
<< Banco de Vizcaya
<< BBVA

No s'ha de relacionar BBV amb Argentaria, ja la seva relació és indirecta, mitjançant la nova entitat BBVA. Si algú busqués l'encapçalament d'Argentaria, trobaria una referència que el remetria a BBVA i, des d'aquí, una que el remetria al BBV. S'hi arribaria, doncs, indirectament.

9. Haurem de buscar si existeix una forma consolidada en la llengua del catàleg, en català, en el nostre cas. Hauríem de mirar obres de consulta com la segona edició de la *Gran enciclopèdia catalana* (preferible a la primera en aquest aspecte) i l'*Atlas universal català* de la mateixa editorial, tenint en compte que en llocs amb diferents formes del nom, els mapes, d'acord amb els criteris explicats en la introducció, les poden fer servir totes.

10. En les obres de responsabilitat compartida intervenen diferents persones que desenvolupen la mateixa funció i donen origen a una obra nova; en les de responsabilitat mixta, les persones que hi intervenen tenen funcions diferents (un escriptor i un dibuixant, un músic i un lletrista, etc.).

11. Si té títol propi, el títol propi (o, si fos necessari, el títol uniforme corresponent, com podria ser en el cas de la traducció d'un recull d'obres). Si no en té, l'encapçalament principal corresponent a l'obra que es presenta en primer lloc en la font principal d'informació.

Glossari

Els termes que ja s'han definit en el glossari del primer mòdul no es tornen a donar. Igualment, molts altres termes es poden trobar definits en el glossari de les AACR2r, i tampoc no es donaran, atès que aquest codi forma part de la bibliografia bàsica.

Anònim: referint-se a una obra, aquella de la qual no en coneixem l'autor o els responsables del seu contingut.

Autor: persona responsable del contingut intel·lectual o artístic d'una obra. Vegeu també *Responsable*.

Autor-títol: vegeu *Nom-títol, encapçalament secundari de*

Col·lecció: grup de documents relacionats entre si pel fet que tots tenen, a més del seu títol propi, un títol col·lectiu que s'aplica al grup, com a conjunt. Pot estar formada per un nombre limitat de documents o ser concebuda com a una publicació seriada. Vegeu també *Publicació seriada*.

Congrés: reunió de persones, a títol individual o en representació de diferents entitats, amb l'objectiu de treballar o discutir sobre temes d'interès comú.

Descripció a més d'un nivell: descripció bibliogràfica per a documents amb més d'una part, estructurada en diferents blocs de dades en els quals es dona la informació comuna a cada un dels diferents nivells: el conjunt de l'obra, la part, una part de la part, etc.

Edició: en materials impresos, tots els exemplars produïts a partir del mateix motlle i publicats per la mateixa entitat.

Editor científic, editor literari: persona responsable de la preparació del contingut d'una manifestació d'una obra d'un altre o uns altres autors (revisió o edició crítica d'un text, comentaris a l'obra, coordinació dels autors, etc.) amb l'objectiu de publicar-lo.

Element: paraula, frase o grup de caràcters que representa una unitat diferenciada d'informació bibliogràfica i forma part d'una zona de la descripció.

Encapçalament directe: en encapçalaments d'entitats, encapçalament corresponent a una entitat subordinada jeràrquicament a d'altres de superiors, en què es dona com a element d'entrada el nom de l'entitat superior i immediatament després el de l'entitat subordinada, sense intercalar-hi els noms de les entitats intermèdies. Quan aquestes també es donen, parlem d'**encapçalament indirecte**.

Entitat: Grup de persones identificat per un nom que actua o pot actuar com un ens. En són alguns exemples associacions, institucions, organismes, empreses, institucions d'administració pública, esglésies o congressos.

Entitat subordinada: entitat que forma part d'una altra de superior que té rang jeràrquic més alt.

Entrada, element d': paraula sota la qual s'ordena l'entrada en el catàleg, normalment la paraula inicial de l'encapçalament (llevat dels articles en el cas dels títols).

Entrada analítica: entrada o registre bibliogràfic referit a una part d'un document que també es pot recuperar mitjançant una entrada per al conjunt del document. Vegeu també *Part component*.

Entrada principal, principi d': principi de les AACR2r que estableix que un dels encapçalaments assignats a un registre bibliogràfic –el corresponent a un autor o al títol de l'obra, depenent dels casos– ha de ser el que serveixi sempre com a element d'ordenació i citació del registre.

Font d'informació col·lectiva: font d'informació formada per més d'una part del document.

Font prescrita d'informació: part o parts del document d'on s'han d'extreure les dades bibliogràfiques que es fan constar en les diferents zones de la descripció bibliogràfica.

Font principal d'informació: part o parts del document d'on s'han d'extreure les dades referides als títols i a les mencions de responsabilitat del document que es fan constar en el registre bibliogràfic.

Identitats bibliogràfiques separades: cas en què una persona fa servir diferents noms per a distingir les seves obres fetes en un tipus o forma determinada, com si es tractés d'autors diferents depenent del tipus d'obra.

LCRI (*Library of Congress rule interpretations*): publicació de la Library of Congress que recull les concrecions i interpretacions de les *AACR2r* aplicades a la biblioteca.

Multimèdia: material publicat en més d'una part en què es combinen diferents tipus de suport o d'informació (visual, sonora, textual, etc.), concebut com un tot unitari, de manera que l'ús d'una de les parts no té sentit sense la consulta de les altres. Document amb més d'un tipus de material, on cap d'aquests predomina sobre els altres.

Multinivell: vegeu *Descripció a més d'un nivell*.

Nom-títol, Encapçalament secundari de: encapçalament secundari compost per l'encapçalament corresponent a una persona o entitat immediatament seguit pel títol de l'obra o document al qual fa referència el conjunt de l'encapçalament.

Part component: part integrant d'un document que, a efectes d'identificació i accés, depèn de la identificació del document al qual pertany.

Preliminars: en un document imprès, la portada o portades del document, els versos de cada portada, qualsevol pàgina que precedeixi la portada i la coberta (entenenent com a tal tota la coberta, tant la part del davant com la del darrere, i el llom).

Prominentment: referit a una dada bibliogràfica, que apareix formalment a les fonts prescrites d'informació per a les zones 1 i 2 del material corresponent al document.

Pseudònim: nom o forma del nom diferent al nom real usat per una persona en una o més obres.

Publicació seriada, publicació en sèrie: publicació en parts successives, usualment amb una designació cronològica o numèrica, que s'edita amb la voluntat que continuï indefinidament en el temps. En són exemples els diaris, les revistes, algunes col·leccions de monografies, etc. Vegeu també *Col·lecció*.

Qualificador: terme donat entre parèntesis a continuació de l'encapçalament per tal de distingir-lo d'altres de similars o per a aclarir la naturalesa, etc. de l'entitat bibliogràfica representada.

Recull: publicació on s'apleguen dues o més obres o parts d'obres independents entre si.

Responsabilitat compartida: col·laboració entre dues o més persones o entitats que desenvolupen el mateix tipus d'activitat en la creació del contingut d'un document.

Responsabilitat mixta: col·laboració entre dues o més persones o entitats que desenvolupen diferents tipus d'activitat en la creació del contingut d'un document.

Títol alternatiu: part del títol propi precedit de la conjunció "o" o una partícula equivalent, en què es dona un altre títol equivalent al primer.

Títol col·lectiu: títol propi d'un recull en el seu conjunt.

Títol dependent: títol d'una part d'una obra, publicada separatament, que necessita el títol de l'obra completa per a poder ser identificada.

Títol propi: nom d'un document sencer (no de les seves parts), títol que identifica el conjunt del document, excloent les informacions complementàries del títol i els títols paral·lels, però incloent els títols alternatius.

Zona: cada una de les vuit parts en què es divideix la informació de la descripció bibliogràfica, formada per elements referits a un determinat tipus d'informació relacionada amb el document. Vegeu també *Element*.

Bibliografia

Bibliografia bàsica

Anglo-American cataloging rules (1998). 2nd ed., 1998 revision. Ottawa: Canadian Library Association / Londres: Library Association / Chicago: American Library Association.

L'edició de 1988, amb les esmenes de 1993, està traduïda al català:

Regles angloamericanes de catalogació: traducció de les Anglo-American cataloging rules, second edition, 1988 revision (1996). Versió catalana a cura d'A. Estivill i Rius. Barcelona: Biblioteca de Catalunya / Vic: EUMO. Amb *Esmenes 1993*.

Clack, D.H. (1990). *Authority control: principles, applications and instructions*. Chicago: American Library Association.

Gorman, M. (1989). *The concise AACR2, 1988 revision*. Chicago: American Library Association / Ottawa: Canadian Library Association / Londres: Library Association.

Hunter, E.J.; Fox, N. (1989). *Examples illustrating AACR2, 1988 revision*. Londres: Library Association.

Maxwell, R.L.; Maxwell, M.F. (1997). *Maxwell's handbook for AACR2R: explaining and illustrating the Anglo-American cataloging rules and the 1993 amendments*. Chicago / London: American Library Association.

Smith, D.; Evans, D.; Poulter, A.; Shaw, M. (1993). *Using the new AACR2: an expert system approach to choice of access points* (ed. revisada). Londres: Library Association.

Taylor, A.G. (1999). *The organization of information*. Englewood, Col.: Libraries Unlimited.

Bibliografia complementària

ALCTS Preconference (1995: Chicago, III.) (1998). *The future of the descriptive cataloging rules: papers from the ALCTS Preconference: AACR2000: American Library Association Annual Conference: Chicago, June 22, 1995* (editat per B.E.C. Schottlaender). Chicago / Londres: American Library Association (ALCTS papers on library technical services and collections, 6).

Authority control in the 21st century [en línia]: **an invitational conference, March 31-April 1, 1996: proceedings**. (1996). Dublin / Ohio: OCLC. <<http://www.oclc.org/oclc/man/authconf/confhome.htm>>. [Consulta: 8 nov. 1999].

Beaudiquez, M.; Bourdon, F. (1991). *Management and use of name authority files: personal names, corporate bodies and uniform titles: evaluation and prospects*. Munic [etc.]: K.G. Saur.

Crawford, W.; Gorman, M. (1995). *Future libraries: dreams, madness and reality*. Chicago: American Library Association.

IFLA (1996). *Names of persons: national usages for entries in catalogues*. (4a. ed. revisada i ampliada). [Munic]: K.G. Saur (UBCIM publications. New series, 16).

Library of Congress (1989). *Library of Congress rule interpretations* (2a. ed.). Washington, DC: Library of Congress, Cataloging Distribution Service.

S'actualitza periòdicament, mitjançant fulls solts.

Piggott, M. (1989). *A topography of cataloguing: showing the most important landmarks, communication and perilous places*. Londres: Library Association.

Smiraglia, R.P. (ed.) (1992). *Origins, content and future of AACR2 revised*. Chicago / Londres: American Library Association.

Svenonius, E. (ed.) (1989). *The conceptual foundations of descriptive cataloging*. San Diego: Academic Press (Library and information science series).